

HET LAND VAN AALST

Tijdschrift van de
Geschiedkundige
Vereniging
Het Land van Aalst

Het Land van Aalst

DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT

Uitgegeven door de geschiedkundige vereniging "Het Land van Aalst", met de steun van Vlaamse Gemeenschap, Provinciebestuur Oost-Vlaanderen, Stad Aalst en Stad Ninove.

Prijs voor een jaarabonnement:

Leden: € 17 - Steunende leden: € 25 - Beschermende leden: € 35

Te storten op rek. 393-0303276-46 van Het Land van Aalst,
Asserendries 118, 9300 Aalst

Internationale betalingen: IBAN: BE33 3930 3032 7646

BIC:BBRUBEBB

De vereniging werd opgericht in 1949 en heeft als werkgebied de gemeenten van de vroegere bestuurlijke eenheid het "Land van Aalst" in haar grootste uitgestrektheid, alsmede van enkele aangrenzende Oostvlaamse gemeenten (grosso modo de streek tussen Schelde en Dender). Initiatiefnemers en stichters waren + Albert Van Lil (beheerder 1949-66) en + Jozef Van Overstraeten (voorzitter 1949-52). Tot de stichters hoorden eveneens + Arthur Broeckaert, + Hendrik Vangasen (voorzitter 1954-63), + Jozef Van Cleemput, + Jozef De Brouwer, + Valère Gaublonne, + Frits Van Acker, + Basiel Boel, + Marcel Cornelis en + Jules Pieters. Latere voorzitters waren + Jozef Borremans (1953-1954), + Frits Courteaux (1963-1980) en Luc De Rijck (1980-1984) erevoorzitter.

Het bestuur van de vereniging is als volgt samengesteld:

Luc Robijns, voorzitter

Marcel Cock, ondervoorzitter

Lieve De Mecheleer (verslaggever), Luc Geeroms, Michel Igual Pacheco, Wenceslaus Mertens, Marc Uyttersprot (bibliothecaris-archivaris), Geert Van Bockstaele, Mieke Van Damme (beheerder), Dirk Van de Perre (redactiesecretaris), Georges Vande Winkel (bibliografie en website), Wilfried Vernaeve (bibliografie).

Ledenadministratie en algemene correspondentie:

Mieke Van Damme, Asserendries 118, 9300 Aalst

tel. 053 21 63 30

e-mail: vdmieke@skynet.be

Redactiesecretariaat en toezending kopij:

Dirk Van de Perre, Hoogstraat 23, 9401 Ninove-Pollare

tel. 054 33 73 27

e-mail: dirkvandeperre@skynet.be

E-mail vereniging: hetlandvanaalst@telenet.be

Website: <http://www.hetlandvanaalst.be>

Elke auteur is verantwoordelijk voor de inhoud van zijn artikel.

Zetel van de vereniging: Krokusstraat 1, 9308 Aalst-Hofstade

Kaftontwerp: Bart Maris

Druk: De Riemaecker Printing, Nukerkeplein 9, 9681 Nukerke 055 21 14 04

ISSN 0778-7731

**BIBLIOGRAFIE VAN DE GESCHIEDENIS
VAN HET LAND VAN AALST 2011
(met aanvullingen uit vorige jaren)**

Georges VANDE WINKEL
Wilfried VERNAEVE

Met medewerking van Marcel Cock, Lieve De Mecheleer, Luc Geeroms, Michel Igual Pacheco, Wenceslaus Mertens, Luc Robijns, Marc Uyttersprot, Geert Van Bockstaele, Mieke Van Damme, Dirk Van de Perre

0. ALGEMEENHEDEN

Vakbibliografieën (016)

1 - VANDE WINKEL Georges; VERNAEVE Wilfried, *Bibliografie van de geschiedenis van het Land van Aalst 2010 (met aanvullingen uit vorige jaren)*, - *Het Land van Aalst*, 63, 2011, (4), p. 313-372.

Verenigingen (06)

2 - CHERRETTE Marnix, *V.VAK-jaaroverzicht 2010*, - *Mededelingen van de Vereniging voor Aalsters Kultuurschoon*, 38, 2011, (1), p. 11-13.

3 - DE BOECK Dirk, *In memoriam Paul Stuyver (1922 - 2011)*, - *Mededelingen van de Heemkundige Kring van Erpe-Mere*, 51, 2011, (2), p. 21-24.

Met bibliografie van Paul Stuyver.

4 - DE SMET Anne, *Toespraak van de voorzitter op de algemene vergadering van 12 december 2010*, - *Mededelingen van de Vereniging voor Aalsters Kultuurschoon*, 38, 2011, (1), p. 6-11.

5 - DESMET Ginette, *Zo begon het ... : een stukje ontstaansgeschiedenis van Heemkundige Vereniging De Gonde*, - *Heemkundige Vereniging De Gonde*, 39, 2011, (2), p. 6-8.

6 - DIERICKX Fons, *Heemkundige kring "De Faluintjes" bestaat 25 jaar*, - *Contactblad Heemkunde Oost-Vlaanderen*, 35, 2011, (1), p. 1-11.

7 - JANSSENS Marcel, *Frans Fransaer in gedachtenis*, - *Heemkundige Kring De Faluintjes*, 24, 2011, (1), p. 88-91.

Kerkpuien (07)

8 - VERMEIR Rik, *De roepsteen aan 't Oud Gemeentehuis te Wieze*, - *Salvator Mededelingen Wieze*, 21, 2011, (69), p. 3-9.

Boekgeschiedenis (09)

9 - HANSELAER Johan, *Van Leuven, over Antwerpen en Lyon naar Leiden : over enkele boeken van Triverius*, - *Triverius*, 41, 2011, (2), p. 58-65.

2. GODSDIENST

Heiligen. Heiligenverering. Bedevaarten (235.3)

10 - BRANTEGEM Herman, *Op bedevaart naar Saint-Hubert*, - *Mededelingen Heemkring Okegem*, 36, 2011, (4), p. 102-103.

In de 19de eeuw.

11 - DE VUYST Julien, *De verering van de H. Franciscus-Xaverius*, - *De Hellebaard*, 9, 2011, (1), p. 9-11; (3), p. 45-46.

12 - DIERKENS Alain, *Pillage de tombes mérovingiennes et hagiographie médiévale : à propos d'une passage de la Vita Sanctae Gudulae prima (BHL 3684)*, - *Revue du Nord*, 79, 2011, (391-392), p. 589-611.

13 - SCHOON Edmond, *Wonderlijke genezing van slapheid te Scherpenheuvel*, - *Heemkundige Kring De Faluintjes*, 24, 2011, (1), p. 95-96.

Maria Anna Beeckman uit Moorsel (1833).

14 - VAN LANGENHOVEN Bart, *De Mariale Processie : een beeld van Lede : de jubileumviering 1914*, Lede, Culturele Raad, 2010, 28 p.

Kerkelijke kunst. Kerkklokken (246/247)

15 - BIEBAUT Etienne, *Het altaar met het schilderij "Sint-Rochus en de pestlijders" in de Sint-Martinuskerk van Gijzegem*, - *Heemkundige Kring Denderland*, 9, 2011, (2), p. 58-59.

16 - DE VUYST Julien, *Gietijzeren grafkruisen in Haaltert*, - *Mededelingen Heemkundige Kring Groot-Haaltert*, 31, 2011, (2), p. 22-25.

17 - GADEYNE Guy, *Nog over het verdwenen koorofficie van Sint-Hermes*, - *Annalen Geschied- en Oudheidkundige Kring van Ronse en het Tenement van Inde*, 60, 2011, p. 139-141.

18 - DE SCHRYVER Fredy, *Nieuwe biechtstoel*, - *Liniaal*, 34, 2011, (1), p. 23-27; (2), p. 39-41.

In de kerk van Nieuwerkerken in 1886.

19 - VAN LANGENHOVEN Bart, *Lede ... klokken en beiaard*, Lede, Culturele Raad, 2010, 28 p.

Spiritualiteit. Roepingen. Vroomheid (248)

20 - DE PRIJCK Mieke; DE TANT Fernand, *Roepingen te Zegelsem*, - *Triverius*, 41, 2011, (1), p. 14-21; (2), p. 8-17; (3), p. 13-14.

21 - [NOVENE], *Novene ter ere van de H. Aldegondis in Lemberge*, - *Kapel en Beeld*, 63, 2011, (1), p. 8.

Broederschappen. Confreries (255)

22 - BOURDEAUDHUI Jozef, *Genootschap van de H. Franciscus Xaverius te Etikhove*, - *Businarias*, 15, 2011, (45), p. 12-27.

Kerkpersoneel (256/259)

23 - MAROYE Marc, *De kosterfamilie Suys*, - *Triverius*, 41, 2011, (4), p. 27-52.

In Sint-Maria-Lierde.

25 - VAN DRIESSCHE Luc, *Notities van koster Camille Cooreman*, - *Salvator Mededelingen Wieze*, 21, 2011, (66), p. 23-25.

In Wieze.

26 - VERMOESEN Ben, *De schielijke dood van koster Karel Lodewijk Robijns te Meldert*, - *Heemkundige Kring De Faluintjes*, 24, 2011, (4), p. 450.

In 1913.

27 - VOLCKAERT Etienne, *De kerkbaljuw ofte 'de Zwisj' Joseph Volckaert*, - *Mededelingen Heemkundige Kring Groot-Haaltert*, 31, 2011, (1), p. 17-19.

Parochies. Pastoors. Kerkarchieven (262)

28 - CREVE Wies, *Sint-Catharinaparochie Wachtebeke : de materiële zorgen van onze plaatselijke pastoors voor gebouwen en allerlei instellingen ten behoeve van hun parochianen ... (vanaf 1868 tot 1983)*,

- *Jaarboek Heemkundige Kring De Vierschaar*, 44, 2011, p. 5-112.

O.m. pastoor Benjamin Walraet (Deftinge 1823 - Wachtebeke 1872).

29 - DE SCHRYVER Fredy, *Jacques Lievens, pastoor van Nieuwerkerken*, - *Liniaal*, 34, 2011, (1), p. 4-5.

Jacques Lievens (Aalst 1937 - Nieuwerkerken 2011).

30 - DE VUYST Julien, *Onderpastoor L. Dutry van Haaltert naar Bachte (Deinze)*, - *Mededelingen Heemkundige Kring Groot-Haaltert*, 31, 2011, (4), p. 21-22.

In 1892.

31 - [GEESTELIJKEN], *Geestelijken te Wichelen in krantenknipsels 1864-1912*, - *Jaarboek Heem- en Oudheidkundige Kring Wichelen*, 35, 2011, p. 50-52.

32 - VAN BOCKSTAELE Geert, *Inventaris van de kerkarchieven van Oosterzele (Balegem, Gijzenzele, Landskouer, Moortsele, Oosterzele en Scheldewindeke)*, (*Oost-Vlaams Verbond van de Kringen voor Geschiedenis. Reeks II : Inventarissen*, 12), Zottegem, Oost-Vlaams Verbond van de Kringen voor Geschiedenis, 2011, 133 p.

33 - VAN BOCKSTAELE Geert; ROSKAM Etienne (med.); UYTTERSROT Marc (med.), *Inventaris van de kerkarchieven van Aalst. I : Baardegem, Erembodegem (O.-L.-Vrouw en Amandus), Gijzegem, Herdersem, Hofstade, Moorsel en Nieuwerkerken*, (*Oost-Vlaams Verbond van de Kringen voor Geschiedenis. Reeks II : Inventarissen*, 13), Zottegem, Oost-Vlaams Verbond van de Kringen voor Geschiedenis, 2011, 227 p.

33bis - VAN BOCKSTAELE Geert, *De kerkarchieven in gevaar : ook dat van Gijzegem ?*, - *Heemkundige Kring Denderland*, 9, 2011, (1), p. 40-42.

34 - VERMOESEN Ben, *Uit het manuaal van pastoor Goetgebuer*, - *Heemkundige Kring De Faluintjes*, 24, 2011, (1), p. 83-87; (2), p. 214-217.

Vorige bijdrage opgenomen in de Bibliografie 2010 nr 32.

Christelijke religieuze ordes (271)

35 - VAN STAPPEN Jos, *Pater Niponisemus, een gedenkwaardige Opdorpenaar*, - *Salvator Mededelingen Wieze*, 35, 2011, (3), p. 81-90.

Met verwijzing naar een bedevaartvaantje uit Pollare.

36 - [DOM], *Dom Wilfried Verleyen uit Affligem 60 jaar monnik*, - *Heemkundige Kring De Faluintjes*, 24, 2011, (1), p. 14-15.

37 - [MONSEIGNEUR], *Monseigneur Fulgens van Affligem 35 jaar bisschop*, - *Heemkundige Kring De Faluintjes*, 24, 2011, (1), p. 15-18.

38 - VAN DER VURST Pierre, *Het vertrek van de Arme Klaren uit Aalst*, - *Mededelingen van de Vereniging voor Aalsters Kultuurschoon*, 38, 2011, (1), p. 16-19.

39 - VAN LANGENHOVEN Bart, *De Zwarte Zusters van Sint-Augustinus van Aalst naar Lede en terug*, - *Mededelingen van de Vereniging voor Aalsters Kultuurschoon*, 38, 2011, (4), p. 84-87.

Over het domein Ronkenburg in Lede.

40 - VERMOESEN Ben, *Dom Henricus Dubois, monnik van de Sint-Pietersabdij te Steenbrugge*, - *Heemkundige Kring De Faluintjes*, 24, 2011, (4), p. 444-449.

Dom Henricus Dubois (Meldert 1901-1975).

41 - BOSCHMANS Jos, *Kroniek van pastoor Heylen : informaties over de abdij van Affligem*, - *Eigen Schoon en De Brabander*, 94, 2011, (1), p. 61-68.

42 - KERKHOVE Herman, *Bij het ontdekken van een Besloten Hofken*, - *Annalen Geschied- en Oudheidkundige Kring van Ronse en het Tenement van Inde*, 60, 2011, p. 187-191, 255-265.

Uit Ronse 18e-19e eeuw.

43 - VAN DE PERRE Dirk, *De datering van de regeerperiodes van de Ninoofse abten tot 1578*, - *Analecta Praemonstratensia*, 86, 2010, (1-4), p. 5-45.

44 - CORDEMANS H., *Pater Evarist Bauwens (1853-1937)*, - *Jong & Oud*, 55, 2011, (227), p. 30-34.

45 - BOONE Lucien, *Zorgverstreking in Zele en de zusters van de heilige Vincentius a Paulo van Zele*, - *Jaarboek Heem- en Oudheidkundige Kring van Zele*, 42, 2011, p. 231-330.

O.m. over het bijhuis van de zusters in Hofstade (1929).

46 - COCK Marcel; DE COOMAN Kristina (med.); GEORLETTE Delphine (med.); HUART Jean-Pierre (med.); MENSCHAERT Annita (med.); MINNAERT William (med.); ROELANDT Jeannine (med.); VAN LIERDE Herman (med.); SMESMAN Wilfried (med.), *Het*

Susterhuys : 175 jaar Zusters van de Heilige Harten te Ninove (1836-2011) : hun voorgeschiedenis, hun onderwijs en hun gezondheidszorg, Ninove, s.n., 2011, 197 p.

Geeft een beknopte samenvatting van de publicatie naar aanleiding van het 150-jarig bestaan (bibliografie 1987, nr. 117) en schetst daarna de gebeurtenissen van de laatste kwarteeuw.

47 - D'HOLLANDER Romain, *Afscheid van de Zusters van Gijzegem, - De Kluizenaer*, 2011, (63), p. 20-24.

Overzicht van de aanwezigheid van de Zusters van Gijzegem in Sint-Pauwels (1851-2011).

48 - DE NIJS Eddy, *Zusters van Nieuwerkerken: Odile Piron, - Linaal*, 34, 2011, (1), p. 22-23.

Aanvulling op het artikel "Zusters van Nieuwerkerken" door Prosper De Sutter in Linaal XIX, nr. 4, pp. 8-34.

49 - UYTTERSROT Marc, *Zuster Krista, - Heemkundige Kring Denderland*, 9, 2011, (1), p. 39.

Gouden kloosterjubileum in het klooster van Gijzegem.

50 - VAN SCHOORISSE Willy, *Het klooster van Sint-Maria-Horebeke, - Triverius*, 41, 2011, (2), p. 28-31.

Vorige bijdragen opgenomen in de Bibliografie 2010 nr. 47.

Protestantse Kerken (283/289)

51 - LIAGRE Guy, *Notitie over veertig jaar gereformeerde presentie te Denderleeuw (1923-1963) en de mislukte evangelisatie in Ninove, - Het Land van Aalst*, 63, 2011, (1), p. 5-38.

3. SOCIALE WETENSCHAPPEN

Migratie (314)

52 - FONCK Antoine, *Borsbeke in de 19de eeuw : wat leren ons de registers van de burgerlijke stand?, - De Hellebaard*, 9, 2011, (2), p. 21-25.

53 - VUYLSTEKE Marc, *Emigratie vanuit de Vlaamse Ardennen naar Argentinië (1880-1890), - Triverius*, 41, 2011, (3), p. 22-30.

Vorige bijdragen opgenomen in de Bibliografie 2010 nr. 49.

54 - VUYLSTEKE Marc, *Onwettige geboorten te Nukerke (1603-1796), - Businarias*, 15, 2011, (44), p. 34-36; (45), p. 33-35.

55 - GODDEERIS Idesbald (red.); HERMANS Roeland (red.), *Vlaamse migranten in Wallonië 1850-2000*, (*Bijdragen Museum van de Vlaamse Sociale Strijd*, 26), s.l., Lannoo Campus, 2011, 247 p.

Bijhorende tentoonstellingen liepen in het Provinciaal cultuurcentrum Caermersklooster in Gent en in KADOC-KULeuven. Met vermelding van Aalst, Geraardsbergen, Lede, Ninove, Vollezele, Wichelen.

56 - VUYLSTEKE Marc, *Emigratie vanuit de Vlaamse Ardennen naar Argentinië (1880-1890)*, - *Businarias*, 15, 2011, (43), p. 36-44; (44), p. 15-31.

Feodalisme (321.17)

57 - VERLEYEN Wilfried (o.s.b.), *De leengoederen van de abdij van Affligem*, - *Eigen Schoon en De Brabander*, 94, 2011, (3), p. 443-452.

Voor ons werkgebied in Aalst, Baardegem, Denderhoutem, Erembodegem, Kerksken, Meldert, Oordegem, Schoonaarde.

Politieke Bewegingen. Vlaamse Beweging (329)

59 - GOOSSENS Geert, *100 jaar geleden : een liberale lezersbrief met kritiek op de plaatselijke boerinnenbond en het gemeentebestuur*, - *De Hellebaard*, 9, 2011, (4), p. 61-63.

60 - SURDIACOURT Dirck, *Manneken-Piesj és ne vaule communist! Over het naoorlogs communistische strijdblad van de Geraardsbergse KP-afdeling*, - *Gerardimontium*, 2011, (235), p. 18-22.

Titel van het strijdblad: Manneken-Pis.

61 - VAN DE MAELE Romain John, *Van de Denderstreek naar Manchester en omgeving of van Byl (Bijl) naar Byle*, - *Gerardimontium*, 2011, (235), p. 23-27.

In de 19e eeuw.

62 - VAN LIEDEKERKE Maurits, *Dender- en Zennegalm : de politieke spreekbuis van Staf De Clercq*, - *Het Oude Land van Edingen en Omliggende*, 39, 2011, (1), p. 21-30.

Met enkele verwijzingen naar Aalst.

63 - VERDOODT Frans-Jos, *Hoe Louis Paul Boon bewust en onbewust de Daensmythe aanwakkerde : kritische reflecties bij de sociaalhistorische roman 'Pieter Daens'*, - *Brood & Rozen*, 15, 2010, (4), p. 76-83.

64 - KVB, *Een bijzonder echtpaar : het archief Hilaire Gravez &*

Magda Haegens, - *ADVN-Medelingen*, 2010, (29), p. 10-11.
 Respectievelijk Gijzegem 1889-Aalst 1974 en Zele 1900- Aalst 1992.

Sociaal-economische geschiedenis (33)

65 - VERMOESEN Reinoud, *Markttoegang en 'commerciële' netwerken van rurale huishoudens : de regio Aalst 1650-1800*, (*Historische economie en ecologie*), Gent, Academia Press, 2011, VIII-366 p.

66 - DE CONINCK Rik, *Het archief van Edgard Coppens*, - *Brood & Rozen*, 16, 2011, (1), p. 78-79.

Edgard Coppens (Liedekerke 1931 - 1994).

Seizoenarbeid (331.5)

67 - DE VUYST Julien, *Seizoenarbeiders en hun sociale organisaties in Herzele*, - *De Hellebaard*, 9, 2011, (2), p. 26-29.

68 - REDANT Gabriël, *Een oud-seizoenarbeider uit Woubrechtgem vertelt*, - *De Hellebaard*, 9, 2011, (2), p. 30-32.

Verhaal van Lucien De Bosschere.

69 - VAN DER SPEETEN Jozef, *Okegemse seizoenarbeiders in Frankrijk*, - *Medelingen Heemkring Okegem*, 36, 2011, (2), p. 38-49.

Financiën (336)

70 - DE GRAEF Pieter, *Zien zij zwarte sneeuw ? Implicaties van toenemende concentratie en mechanisatie op stedelijke textielwerkers (Casus Aalst, 1750-1790)*, - *Het Land van Aalst*, 63, 2011, (2), p. 83-99.
 In themanummer over krediet in Aalst (tweede helft 18e eeuw).

71 - GOOSSENS Katrien, *Retail (r)evolution en wijzigende arbeidsverhoudingen : boedlonderzoek naar de schuldrelaties van Aalsterse textielwinkeliers, 1750-1790*, - *Het Land van Aalst*, 63, 2011, (2), p. 100-115.

In themanummer over krediet in Aalst (tweede helft 18e eeuw).

72 - HENDRICKX Senne, *Beter een goede buur dan een verre vriend ? Kredietrelaties tussen burens in het achttiende-eeuwse Aalst*, - *Het Land van Aalst*, 63, 2011, (2), p. 137-152.

In themanummer over krediet in Aalst (tweede helft 18e eeuw).

73 - HORSTEN Michiel, *Consumptiekrediet in Aalsterse herbergen op het einde van het Ancien Régime (1747-1794)*, - *Het Land van Aalst*, 63, 2011, (2), p. 153-172.

In themanummer over krediet in Aalst (tweede helft 18e eeuw).

74 - VAN BAVEL Marjolein, *Over prosperiteit en overleving : de verlening van microkrediet aan Aalsterse vrouwen in de tweede helft van de achttiende eeuw*, - *Het Land van Aalst*, 63, 2011, (2), p. 116-136.
In themanummer over krediet in Aalst (tweede helft 18e eeuw).

75 - VERMOESEN Reinoud, *Krediet in een kleine Vlaamse stad : Aalst in de tweede helft van de achttiende eeuw*, - *Het Land van Aalst*, 63, 2011, (2), p. 81-82.

Inleiding van themanummer.

Belastingen (336.22)

76 - BUTS Hugo, *Aalst in 1572*, - *Dender-Stam*, 31, 2011, (2), p. 39-43; (3), p. 64-67; (4), p. 92-98.

Bewerking van de kohieren van de twintigste penning.

Handel. Verkoop (339)

77 - PRAET Dirk, *Openbare verkopen en verkopen uit de hand te Wichelen 1854-1931*, - *Jaarboek Heem- en Oudheidkundige Kring Wichelen*, 35, 2011, p. 71-76.

Criminaliteit (343)

78 - DEKIMPE Bert, *Over criminele gevangenen en zattekaken : merkwaaardige gebeurtenissen in het achttiende-eeuwse Ruien*, - *Erfdeel Kluisbergen*, 1, 2011, (1), p. 13-24.

79 - DEKIMPE Bert, *Schoone politie van mijn kl... : processen-verbaal uit het Berchem van de negentiende eeuw*, - *Erfdeel Kluisbergen*, 1, 2011, (2), p. 51-68.

Criminaliteit 1885-1902.

80 - LELOUP Pieter, *"Uw geld of uw leven!" : een sociaalhistorische studie van gewapend banditisme in Oost-Vlaanderen tijdens en na de Eerste Wereldoorlog (1914-1925)*, Gent, UGent (onuitgegeven masterscriptie), 2010.

81 - MAROYE Marc, *De bestraffing van jeugdcriminaliteit in de 19de eeuw in Brakel en Lierde*, - *Triverius*, 41, 2011, (3), p. 33-35.

82 - VAN HOVE Willy, *Vandalenstreken in Wieze*, - *Salvator Mededelingen Wieze*, 21, 2011, (69), p. 10-16.

In de 19de en 20^e eeuw.

83 - DE TEMMERMAN Ludwig, *Enkele notities omtrent de moordzaak in Ronse*, - *Triverius*, 41, 2011, (2), p. 20-22.

In 1803.

84 - BUTS Hugo, *Pieter Jan De Buschop veroordeeld in Dendermonde en onmiddellijk weer opgepakt in Brabant*, - *Dender-Stam*, 31, 2011, (1), p. 21-23.

Pieter Jan De Buschop uit Moorsel, veroordeeld in 1773 wegens diefstal.

Pachtcontracten (347)

85 - LIESSENS Gerrit; SOUFFREAU Georges L., *Pachtovereenkomst voor het Hof ten Brent in Burst - mei 1404*, - *Mededelingen van de Heemkundige Kring van Erpe-Mere*, 51, 2011, (2), p. 25-26.

Tienden (347.25)

86 - LIESSENS Gerrit, *Paus Alexander IV en de problemen van de tienden van Mere*, - *Mededelingen van de Heemkundige Kring van Erpe-Mere*, 51, 2011, (4), p. 77.

In de 13e eeuw.

Testamenten. Staten van goed (347.6)

87 - CAUDRON Freddy, *Het testament van Katheline Alistocx*, - *Mededelingen van de Vereniging voor Aalsters Kultuurschoon*, 38, 2011, (3), p. 58-60.

Testament van begijntje Katheline Alistocx uit 1507.

88 - DE WAELE Sylvain, *Genealogie : de staten van goed van de families Massez te Ronse 17e-18e eeuw*, - *Annalen Geschied- en Oudheidkundige Kring van Ronse en het Tenement van Inde*, 60, 2011, p. 193-220.

89 - SOUFFREAU Georges L., *De staten van goed van de baronie en heerlijkheid Ressegem en Borsbeke (1597-1796)*, Woubrechtgem, in eigen beheer, 2011.

90 - SOUFFREAU Georges L., *De staten van goed van de baronie en heerlijkheid Herzele (1632-1795)*, Woubrechtgem, in eigen beheer, 2011, 181 + 27 p.

Rechtbanken. Rechtspraak (347.9)

91 - CALLEBAUT Elisa, *Evolutie van de rechtspraak van het Vrederegerecht in de periode 1950-2009 : casus Zottegem*, Gent, UGent (onuitgegeven masterscriptie), 2010.

Ambtenaren. Politici (35.08)

92 - KERKHOVE Herman, *Een uitzonderlijk Ronses ambtenaar Albert Van Wijnen* (° 21/07/1899 - + ?), - *Annalen Geschied- en Oudheidkundige Kring van Ronse en het Tenement van Inde*, 60, 2011, p. 237-245.

Stadsontvanger van Ronse.

93 - VAN DER HELST Luc, *Gustaaf De Stobbeleir : een bewogen en besproken politicus*, - *Mededelingen van de Vereniging voor Aalsters Kultuurschoon*, 38, 2011, (3), p. 69-71.

Politie. Rijksacht. Veldwachters. Brandweer (351.7)

94 - DE RO Jacques, *Van klooster tot kazerne : 2 De bouwgeschiedenis van de eerste rijkswachtkazerne in Geraardsbergen. 3 Iconografie en plannenonderzoek van het franciscanessenklooster en de eerste rijkswachtkazerne tussen Penitentenstraat en Dender*, - *Gerardimontium*, 2011, (235), p. 3-17; (236), p. 3-12.

95 - [NAGTWAGTEN], *De 'nagtwagten' van Wichelen, 1839*, - *Jaarboek Heem- en Oudheidkundige Kring Wichelen*, 35, 2011, p. 4.

96 - [VELDWACHTER], *De veldwachter, verdwenen uit het straatbeeld*, - *Jaarboek Heem- en Oudheidkundige Kring Wichelen*, 35, 2011, p. 5-44.

Met: De champetters van Wichelen.

97 - BRANTEGEM Herman, *Brandrampen in Okegem tijdens de 19de eeuw*, - *Mededelingen Heemkring Okegem*, 36, 2011, (3), p. 75-79.

98 - BRANTEGEM Herman, *Brandrampen in Okegem (1900-1940)*, - *Mededelingen Heemkring Okegem*, 36, 2011, (4), p. 95-99.

Lokaal en regionaal bestuur. Heerlijkheden (352/353)

99 - DE BOECK Dirk; STEVENS Willy, *De heerlijkheid en de heren van Mere*, - *Mededelingen van de Heemkundige Kring van Erpe-Mere*, 51, 2011, (3), p. 41-45; (4), p. 69-76.

100 - DE SUTTER Prosper, *De politieke en bestuurlijke geschiedenis van Nieuwerkerken*, - *Liniaal*, 34, 2011, (1), p. 29-56; (2), p. 43-56; (3), p. 31-56; (4), p. 39-52.

Vorige bijdragen opgenomen in de bibliografie 2010 nr. 85.

101 - DE WILDE Karel, *Pieter Johan Robyn, republikein, commissaris, letterkundige*, - *Jaarboek Heem- en Oudheidkundige Kring van Zele*,

42, 2011, p. 159-184.

Regeringscommissaris in Herzele (1799).

102 - DIERICKX Fons, *De grote fusie-operatie van 35 jaar geleden: het einde van de zelfstandige gemeente Herdersem*, - *Heemkundige Kring De Faluintjes*, 24, 2011, (4), p. 422-433.

103 - HEYVAERT Herman, *Gemeentesecretarissen van Wieze*, - *Salvator Mededelingen Wieze*, 21, 2011, (68), p. 6-16.

104 - SOUFFREAU Georges; DE VUYST Paul (med.), *Registers van wettelijke passeringen van de heerlijkheid Aaigem-Vlekkem : register nr 2218 (1666-1682) en register nr 2219 (1686-1696)*, Woubrechtgem, in eigen beheer, 2011.

105 - SOUFFREAU Georges, *Wettelijke passeringen voor de laatbank van de heerlijkheid Ten Bremt van de abdij van Drongen te Burst Bambrugge Zonnegem Vlierzele en Bavegem (1672-1753)*, Woubrechtgem, in eigen beheer, 2011.

106 - VANDE VELDE Wilfried, *Plechtige inhuldiging van burgemeester De Smet te Erpe*, - *Mededelingen van de Heemkundige Kring van Erpe-Mere*, 51, 2011, (4), p. 78-81.

Louis Gaston De Smet in 1948.

107 - VAN DRIESSCHE Luc, *Hulde aan burgemeester Raymond Van Roy*, - *Salvator Mededelingen Wieze*, 21, 2011, (69), p. 27-28.

In 1947 te Wieze. Vorige bijdrage opgenomen in de Bibliografie 2020 nr. 90.

108 - VERROKEN Eric, *De heren van Maarke (1196-1466)*, - *Businarias*, 15, 2011, (43), p. 18-31.

109 - VERSCHRAEGEN Matthijs; DE TEMMERMAN Niels, *Tussen kerk en staat : dorpspolitiek in de 19de eeuw te Sint-Denijs-Boekel (ca. 1830-1903) : het bewind van Henri De Temmerman tussen 1867 en 1903*, - *De Zwalmgalm*, 16, 2011, (3), p. 5-12.

110 - SOUFFREAU Georges L., *Beknopt overzicht van de domeinrekeningen van de heerlijkheid Herzele (1386 -1720) : met gegevens over het pachtstof, het kasteel en de water- en windmolen*, Woubrechtgem, in eigen beheer, 2011.

111 - VAN LANGENHOVEN Bart; TOPKE Hubert, *De heerlijkheid Lede, Lede*, Culturele Raad, 2011, 8 p.

Naar aanleiding van Open Monumentendag 2011.

Militaire geschiedenis (355)

112 - BRUYLAND Herman, *Enkele Faluintjesjongens in het drama van het 148e linieregiment in de slag bij Löwenberg (29.08.1813)*, - *Heemkundige Kring De Faluintjes*, 24, 2011, (4), p. 434-439.

113 - DUPREZ Michel, *Doortocht van troepen in Meilegem tussen 1645 en 1712*, - *De Zwalmgalm*, 16, 2011, (2), p. 11-14; (3), p. 25-26.

114 - VAN LANGENHOVEN Bart; TOPKE Hubert, *Oordegem ... : conflicten van alle tijden*, Lede, Culturele Raad, 2011, 32 p.

Naar aanleiding van Open Monumentendag 2011.

115 - VAN RODE Olivier, *“Onbekend en onbemind” : de keurlingen in de Spaans-Habsburgse Nederlanden*, - *Handelingen Zottegems Genootschap voor Geschiedenis en Oudheidkunde*, 15, 2011, p. 27-41.

O.m. over het reglement voor het Land van Aalst van december 1637.

116 - VERBEKE André; DEVRIESE Luc; BRYSSSE Adrien, *Zielhonden en hun bedrijf in Gent en Oost-Vlaanderen : lotelingen, remplaçanten en hun tussenpersonen*, - *Van Mensen & Dingen*, 9, 2011, (1-2), p. 7-25.

O.m. in Aalst, Berchem, Geraardsbergen, Massemen, Ninove, Ronse.

117 - [WICHELSE], *Wichelse soldaten in het leger van Napoleon Bonaparte : mariniers Peter De Mol en Peter De Thaeve*, - *Jaarboek Heem- en Oudheidkundige Kring Wichelen*, 35, 2011, p. 60-70.

Wereldoorlogen (355 WO I/355 WO II)

118 - BROUCKE Roger, *Live and remember*, - *Heemkundige Kring De Faluintjes*, 24, 2011, (1), p. 20-29; (2), p. 139-143; (3), p. 278-289.

Gesneuvelden uit Wereldoorlog I. Vorige bijdragen opgenomen in de Bibliografie 2010 nr 117.

119 - DE LOOSE Willy, *Opgeëisten van Haaltert WO I*, - *Mededelingen Heemkundige Kring Groot-Haaltert*, 31, 2011, (3), p. 19-21.

120 - DE RO Jacques, *Goeferdinge herdenkt zijn oorlogsslachtoffers 1914-1918*, - *Gerardimontium*, 2011, (240), p. 14-15.

121 - FLAMA Wouter, *De wetgeving in het Etappengebied (West- en Oost-Vlaanderen) van het vierde Duitse leger in 1914*, Gent, UGent (onuitgegeven masterscriptie), 2010.

122 - HOLVOET Claude, *Een Kluisbergenaar in de kijker : René Buysens in de grote oorlog, - Erfdeel Kluisbergen*, 1, 2011, (1), p. 7-12; (2), p. 29-32.

123 - LIEVENS Maurice; GYSEL André (uitgever), *Dokter Lievens : dagboek van een arts in de loopgraven van WO I*, Tielt, Lannoo, 2011 (wettelijk depot 2012), 158 p.

Ninove, 1886-1935.

124 - MONBALLYU Jos, *Het uur der vergelding : Vlaamse activisten voor de krijgsraad, - Wetenschappelijke Tijdingen*, 70, 2011, (1), p. 7-39.

125 - PARET Pascal, *Allen schenen de Krieg al moe : dagboek van een kloosterzuster, - Erfdeel Kluisbergen*, 1, 2011, (2), p. 20-28.

Dagboek van zuster Maria D'Haenens uit Wereldoorlog I.

126 - VAN CAENEGHEM Paul (vertal.), *Oorlogsjournaal 1914-1918 van het 'Maison de Melle', - Heemkundige Vereniging De Gonde*, 39, 2011, (1), p. 3-15; (2), p. 21-22; (3), p. 15-17; (4), p. 17-19.

Vorige bijdragen opgenomen in de Bibliografie 2010 nr. 116.

127 - VAN DE MAELE Romain John, *De inhuldiging van het vaandel van de Nationale Strijdersbond in Baardegem (1930), - Heemkundige Kring De Faluintjes*, 24, 2011, (4), p. 398-399.

128 - VAN DER HAEGEN Marc, *Otto Van der Haegen had Oost-Vlaamse roots, - Jaarboek Heemkundige Kring De Oost-Oudburg*, 48, 2011, p. 191-209.

Twijnder Otto Van der Haegen emigreerde naar Duitsland. Met kwartierstaat van zijn Ninoofse voorouders.

129 - VAN DRIESSCHE Luc, *Noodgeld en voedingsbons uit W.O. I, - Salvator Mededelingen Wieze*, 21, 2011, (67), p. 25-31.

130 - VANDENBOGAERDE Sebastiaan, *Een kijk op de administratief-rechterlijke organisatie van het Etappengebied tijdens de Eerste Wereldoorlog*, Gent, UGent (onuitgegeven masterscriptie), 2010.

Oost-Vlaanderen maakte deel uit van het Etappengebied.

131 - BRANTEGEM Herman, *Het lied over de Okegemse burgerslachtoffers in mei 1940, - Mededelingen Heemkring Okegem*, 36, 2011, (4), p. 100-101.

132 - DE PRIJCK Mieke; DE TANT Fernand, *Over de Duitse bezetting, opgeëiste jongens en bevrijdingsfeesten in Zegelsem en Opbrakel*, - *Triverius*, 41, 2011, (2), p. 50-57.

133 - DE SCHUITENEER Freddy, *Zoektocht naar oorsprong en eindbestemming van de Geraardsbergse Joden*, - *Gerardimontium*, 2011, (240), p. 16-22.

134 - DUBOIS Gilbert, *Journalistieke vrijheid ! Ronse 19-20 mei 1940 - bezetting; 3 september 1944 - bevrijding*, - *Annalen Geschied- en Oudheidkundige Kring van Ronse en het Tenement van Inde*, 60, 2011, p. 101-136.

135 - PRAET Patrick, *Schindler in Okegem ? Een vergeten periode uit de Tweede Wereldoorlog*, - *Mededelingen Heemkring Okegem*, 36, 2011, (2), p. 25-37.

136 - SEBERECHTS Frans; VERDOODT Frans, *Leven in twee werelden : Belgische collaborateurs en de diaspora na de Tweede Wereldoorlog*, Leuven, Davidsfonds, 2009, 236 p.

Enkele summere gegevens over Ivo Bonnaerens, VNV-er en oorlogsburgemeester van Hofstade.

137 - VAN DEN STEEN Freddy, *Marcel De Wolf in de maalstroom van WO II, weerstand bij het 'Geheim Leger', slachtoffer van de Naziterreur*, - *Heemkundige Kring De Faluintjes*, 24, 2011, (4), p. 484-510.

138 - VAN DEN STEEN Freddy, *Vlaams-Duitse liefde in de naoorlogsjaren op het Kattenbroek te Moorsel*, - *Heemkundige Kring De Faluintjes*, 24, 2011, (1), p. 115-126.

139 - VAN HAESBROUCK Pieter-Jan, *Blizt am Neerstad : Duitse troepen steken de Schelde over*, - *Erfdeel Kluisbergen*, 1, 2011, (2), p. 3-9.

In de 19de eeuw.

140 - VANDEN HEEDE Marcel; VAN ELSTRAETE Paul, *Het krijgsgevangenenkamp P.O.W. 2232 te Ruien*, - *Erfdeel Kluisbergen*, 1, 2011, (2), p. 44-49.

141 - VANDEN HEEDE Marcel; VAN ELSTRAETE Paul, *VI-bommen op het kasteeldomein Calmont te Ruien*, - *Erfdeel Kluisbergen*, 1, 2011, (2), p. 37-43.

142 - VERHOEYEN Etienne, *Desperado's : Vlamingen in dienst van SS-Obersturmführer Otto Skorzeny (1944-1945)*, - *Wetenschappelijke Tijdingen*, 70, 2011, (3), p. 259-275.

Sociale zorg. Armeezorg. Gezondheidszorg. Gezinszorg (364.1)

143 - BAVAY Lut, *Armoë troef ! Maar wat doen we eraan ?*, - *Mededelingen van de Heemkundige Kring van Erpe-Mere*, 51, 2011, (3), p. 51-52.

144 - BEECKMANS Luc, *"L'affreuse misère des Flandres" : armoede en sociale wantoestanden in Herzele (19de en 20ste eeuw)*, - *De Hellebaard*, 9, 2011, (2), p. 1.

145 - BUTS Hugo, *Een moeder in financiële problemen (Gijzegem 1781)*, - *Dender-Stam*, 31, 2011, (2), p. 49-52.

146 - DIERICKX Fons, *Geneeskunde en gezondheidszorg in de Faluintjes*, - *Heemkundige Kring De Faluintjes*, 24, 2011, (1), p. 59-67.
Met aanvulling door Frans Cleymans in nr. 2, p. 136-137. Vorige bijdrage opgenomen in de Bibliografie 2010 nr 130.

147 - GOOSSENS Geert, *Borsbeke tijdens de crisisjaren in het midden van de 19de eeuw : uit de verslagen van het bureel van weldadigheid en de gemeenteraad*, - *De Hellebaard*, 9, 2011, (2), p. 18-20.

148 - LEMMENS Daniël, *Gezinsbond Gontrode vierde zijn 75-jarig bestaan*, - *Heemkundige Vereniging De Gonde*, 39, 2011, (4), p. 10-13.

149 - SOUFFREAU Georges, *Arm Vlaanderen te Woubrechtgem 1830-1914*, - *De Hellebaard*, 9, 2011, (2), p. 14-18.

150 - VAN DRIESSCHE Luc, *Inkomsten van "den Armen van Wieze" omstreeks 1800*, - *Salvator Mededelingen Wieze*, 21, 2011, (67), p. 8-22.

151 - VAN LANGENHOVEN Bart, *Armoede ... ook bij ons*, Lede, Culturele Raad, 2011, 48 p.

Over oorlogslasten in Lede, Oordegem en Smetlede tijdens de 17de-18de eeuw, tijdens WO II in Lede en over het leerwerkhuis in Oordegem.

Onderwijs (373)

152 - D'HAESE Dirk, *Het kasteel van Mesen te Lede : glorie en verval : van markizaat tot kostschool*, Lede, in eigen beheer, 2011, 136 p.

153 - DE VUYST Julien, *Bijdrage tot de geschiedenis van het onderwijs te Hillegem (1860-1913). 1*, - *De Hellebaard*, 9, 2011, (4), p. 64-67.

154 - HILONA (Zuster), *Een woordje historiek over het onderwijs en klooster in Haaltert*, - *Mededelingen Heemkundige Kring Groot-Haaltert*, 31, 2011, (3), p. 10-12.

155 - [INHULDIGING], *Inhuldiging van de lagere school in Ede Haaltert*, - *Mededelingen Heemkundige Kring Groot-Haaltert*, 31, 2011, (4), p. 13-14.

In 1938.

156 - OCKELEY Jaak, *De 'Enquête Scolaire' in Baardegem en Meldert (1880)*, - *Heemkundige Kring De Faluintjes*, 24, 2011, (2), p. 158-178.

157 - COEN Marie; HEYVAERT Gaston; PENNEMAN Robert; SAEY Guido; VERSTRAETE Alfons, *Vrij Technisch Instituut Aalst : 100 jaar school voor wetenschap & technologie : 1911-2011*, Aalst, VTI-Aalst, [2011], 320 p. + dvd-rom.

De bijhorende dvd-rom bevat o.a. een digitale heruitgave van 'Het Vrij Technisch Instituut Aalst' door Karel Baert e.a., dat verscheen n.a.v. het 75-jarig bestaan van het VTI.

Jeugdwerk (374.3)

158 - VALENTIJN André, *De Eucharistische Kruistochters van Ressegem*, - *De Hellebaard*, 9, 2011, (4), p. 59-60.

159 - VALENTIJN André, *De kajotters en kajotsters (K.A.J.) van Ressegem*, - *De Hellebaard*, 9, 2011, (3), p. 47-51.

Universitair onderwijs (378)

160 - DE BLOCK Jozef, *Herinnering aan professor De Block*, - *Heemkundige Kring De Faluintjes*, 24, 2011, (3), p. 363-367.

Uit Moorsel.

161 - VERMOESEN Ben, *De studiebeurs Franchoy's Lemmens-Broeckx*, - *Heemkundige Kring De Faluintjes*, 24, 2011, (4), p. 451-465.
Franchoy's Lemmens was bosmeester van de abdij van Affligem eind 16e eeuw.

Vrijtijdsbesteding. Toerisme (379.8)

162 - SONCK Paul, *Jeugdherinneringen aan de Molenbeek te Broek*, - *Mededelingen van de Heemkundige Kring van Erpe-Mere*, 51, 2011, (2), p. 33-36.

163 - DE LANGE Sylvain, *Omer Wattez en de Vlaamse Ardennen : heimatschrijver en pionier van het toerisme*, - *Annalen Geschied- en Oudheidkundige Kring van Ronse en het Tenement van Inde*, 60, 2011, p. 379-391.

164 - DE WOLF Magda, *Nieuw in Hogedonk: natuurpad Alfons De Cock*, - *Dendriet*, 10, 2011, (1), p. 4-7.

In Herdersem en Wieze.

Heemkunde. Volkskunde (39)

165 - [LAUREAAT], *Laureaat van de Reinaertprijs 2011*, - *Contactblad Heemkunde Oost-Vlaanderen*, 35, 2011, (2), p. 10-14.

Luc Van den Driessche uit Wieze. Met bibliografie van de laureaat.

166 - GENT. Volkskunde Vlaanderen; VAN DEN BERG Marcel; D'HAMERS Katrijn; TORFS Rik, *Tradities*, Leuven, Davidsfonds, 2011, 175 p.

Met foto's en gegevens over gebruiken in Aalst en Geraardsbergen.

Levenscyclus (392)

167 - LAEREMANS Jos, *Honderdjarige in Gijzegem: Zuster Jeanne*, - *Heemkundige Kring Denderland*, 9, 2011, (3), p. 98.

168 - VAN PAEPEGHEM Willy, *Honderdjarige in Hofstade: Florent Reynier*, - *Heemkundige Kring Denderland*, 9, 2011, (2), p. 63-78.

169 - VAN PAEPEGHEM Willy, *Koninklijk peterschap - meterschap bij zevende zoon of dochter*, - *Heemkundige Kring Denderland*, 9, 2011, (1), p. 19-33; (2), p. 79-80.

170 - VANDEN HEEDE Marcel, *Gentse vondelingen en verlaten kinderen geplaatst te Berchem, Kwaremont, Ruien en Zulzeke*, - *Erfdeel Kluisbergen*, 1, 2011, (1), p. 37-67.

In de 19de eeuw.

Leefgewoonten (392.3)

171 - DE SCHRYVER Fredy, *Leef- en eetgewoonten begin 20e eeuw*, - *Liniaal*, 34, 2011, (2), p. 32-39.

In Nieuwerkerken.

Huwelijk (392.5)

172 - BAVAY Lut, *Een gouden huwelijksjubileum te Mere*, - *Mededelingen van de Heemkundige Kring van Erpe-Mere*, 51, 2011, (2), p. 31-32.

Gouden huwelijksjubileum van Petrus Lievens en Josephine Van Impe in 1960.

173 - OLSEN Jan, *Wensen voor een huwelijkspaar uit Gontrode in 1906*, - *Heemkundige Vereniging De Gonde*, 39, 2011, (2), p. 19-20.

Herbergen (392.8)

174 - DE CLERCK Jan C.A., *Oude herbergen en herbergnamen in Baardegem*, - *Heemkundige Kring De Faluintjes*, 24, 2011, (1), p. 30-58; (2), p. 179-193; (3), p. 290-307; (4), p. 401-421.

Vorige bijdragen opgenomen in de Bibliografie 2010 nr 157.

175 - LANCKMAN Aimé, *Den Bonten Os (Lede) : chronologisch overzicht van 250 jaar geschiedenis*, - *Ken uw Dorp*, 38, 2011, p. 1-65.

176 - [OVER], *Over vlaaien en ajuinsoep : Aalst in verhalen en recepten*, Aalst, Stad Aalst, 2010, 128 p.

177 - SONCK Paul, *30 jaar gedwongen sluiting café Mascotte*, - *Mededelingen van de Heemkundige Kring van Erpe-Mere*, 51, 2011, (3), p. 53-55.

Dood. Bidprentjes (393)

178 - D[E] L[OOSE] W[illy], *Een bidprentje met een hart*, - *Mededelingen Heemkundige Kring Groot-Haaltert*, 31, 2011, (2), p. 10. Marie Christine Schouppe (Haaltert 1814 - Chambery 1846).

179 - UYTTERSROT Marc, *130, 120, 100, 75, 50 jaar geleden overleed ...*, - *Heemkundige Kring Denderland*, 9, 2011, (1), p. 36-38; (2), p. 60-62; (3), p. 106-108.

180 - VAN DRIESSCHE Luc, *Overleden Wiezenaren 150, 125, 100, 75, 50 jaar geleden*, - *Salvator Mededelingen Wieze*, 21, 2011, (66), p. 28-32; (69), p. 17-21.

Feesten (394.2)

181 - VAN BIESEN Fred, *Jubelfeesten te Moorsel in 1892*, - *Heemkundige Kring De Faluintjes*, 24, 2011, (2), p. 243-253.

Carnaval (394.25)

182 - DE MEY Raf, *Aalst Carnaval : immaterieel cultureel erfgoed van de mensheid*, - *Tijd-Schrift*, 1, 2011, (1), p. 16-26.

183 - UYTTERSROT Marc, *Carnavaleske nostalgie anno 1933 ... het Aalsters Carnaval*, - *Mededelingen van de Vereniging voor Aalsters Kultuurschoon*, 38, 2011, (1), p. 14-16.

184 - VAN LANGENHOVE Roger, *Aalsters Carnaval op de Unescolijst van het immaterieel cultureel erfgoed van de mensheid*, - *Mededelingen van de Vereniging voor Aalsters Kultuurschoon*, 38, 2011, (1), p. 13-14.

Stoeten. Optochten (394.5)

185 - DE CONINCK Johny, *Onuitgegeven XVde eeuwse Ronsische stadsrekeningen*, - *Annalen Geschied- en Oudheidkundige Kring van Ronse en het Tenement van Inde*, 60, 2011, p. 323-362.

186 - KERKHOVE Herman; EMMANUEL (Broeder), *Fiertel 19 mei 1940 Ronse*, - *Annalen Geschied- en Oudheidkundige Kring van Ronse en het Tenement van Inde*, 60, 2011, p. 371-376.

Marktlieden (398.8)

187 - DE VUYST Julien, *Moord in Ronse in 1803 : Nederbrakelse dader onder de guillotine*, - *Triverius*, 41, 2011, (2), p. 18-19.

188 - DE VUYST Julien; VAN SCHOORISSE Willy, *Moord in Sint-Maria-Horebeke in 1930*, - *Triverius*, 41, 2011, (3), p. 22-25; (4), p. 16-17.

189 - DE VUYST Julien, *Nederbrakels meisje vermoord in Antwerpen in 1891 : de marktzanger brengt het verhaal*, - *Triverius*, 41, 2011, (1), p. 57-60.

5. WISKUNDE.WETENSCHAPPEN

Milieuhinder (504)

190 - VAN DE MAELE Romain, *De vlijt stond in de lucht geschreven : de Aalsterse pers over rookhinder en luchtvervuiling van 1850 tot 1930*, - *Brood & Rozen*, 16, 2011, (3), p. 32-45.

Landmeetkunde. Kadaster (528)

191 - LALEMAN Jan, *Valère Carpentier & Theodule Canfijn, partners in crime*, - *Annalen Geschied- en Oudheidkundige Kring van Ronse en het Tenement van Inde*, 60, 2011, p. 267-295.

Plantkunde. Flora (58)

192 - [MUUR], *De Muur van Geraardsbergen : een plek met een unieke flora*, - *Dendriet*, 10, 2011, (3), p. 12-14.

6. TOEGEPASTE WETENSCHAPPEN

Dienstverleners. Geneeskunde. Vroedkunde (61)

193 - DE BOTH Luc, *De eerste specialist en grondlegger van het Zottegemse St.-Elisabethziekenhuis en de "dokter der armen" in Geraardsbergen : het bewogen en ongemeen boeiend leven van dokter André Schotte (1903-1972)*, - *Handelingen Zottegems Genootschap voor Geschiedenis en Oudheidkunde*, 15, 2011, p. 105-150.

194 - DE CHOU Freddy, *Biografisch repertorium van de dienstverleners van Moerbeke (1800-2000)*, - *Gerardimontium*, 2011, (235), p. 28-38.

195 - DE CHOU Freddy, *Biografisch repertorium van de dienstverleners van Idegem (1800-2000)*, - *Gerardimontium*, 2011, (237), p. 18-31.

196 - DE CHOU Freddy, *Biografisch repertorium van de dienstverleners van Grimminge (1800-2000)*, - *Gerardimontium*, 2011, (239), p. 22-29.

197 - DE VEIRMAN Sofie, *Van gevaarlijke tot 'vroede' vrouwen: Oost-Vlaamse vroedvrouwen in de achttiende en begin negentiende eeuw*, - *Handelingen der Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde te Gent*, 65, 2011, (1/2), p. 177-203.

198 - GOETHALS Patrick, *De cholera-epidemie te Herzele in 1854*, - *De Hellebaard*, 9, 2011, (2), p. 33-35.

Molens. Watermolens. Windmolens (620.9)

199 - DE SMET Antoine, *De windmolen van Baaigem*, - *Handelingen Zottegems Genootschap voor Geschiedenis en Oudheidkunde*, 15, 2011, p. 151-156.

200 - DE STERCKE Bruno, *Omtrent "De Molen Te Velde" en zijn molenaar Francies Vandevelde te Nederbrakel*, - *Triverius*, 41, 2011, (2), p. 34-45.

Vorige bijdrage opgenomen in de Bibliografie 2010 nr. 187.

201 - DE TEMMERMAN Ludwig, *Rad van hondentredmolen bleef bewaard in Brakel*, - *Triverius*, 41, 2011, (3), p. 53.

202 - DUPREZ Michel; DE NOYETTE Guy; VAN DE VELDE Frydda; VERLAECKT Frans, *De molens van Zwalm : een lees- en kijkboekuitgever*, Zwalm, Heemkundekring De Zwalm, 2010, 192 p.

203 - F. B., *Klepmolen in Balegem wordt gerestaureerd*, - *Levende Molens*, 33, 2011, (1), p. 7.

204 - OLSEN Jan, *Meireleire's molentje te Gontrode*, - *Heemkundige Vereniging De Gonde*, 39, 2011, (1), p. 11-12.

205 - ROEST Frans, *Dossier Boembekemolen*, - *De Zwalmgalm*, 16, 2011, (3), p. 13-15.

206 - SOUFFREAU Georges L., *Geschiedenis van de houten korenwindmolen (vóór 1380-2011) en van de koren- en oliewatermolen (vóór 1380-1962) van de Baronie en Vrijheid van Herzele*, Woubrechtgem, in eigen beheer, 2011, 62 p.

207 - VAN DURME Luc, *Nieuwe gegevens over de molens op de Zwalm*, - *Handelingen Zottegems Genootschap voor Geschiedenis en Oudheidkunde*, 15, 2011, p. 157-181.

Mijnwerkers (622)

208 - VAN DER SPEETEN Jozef, *Mijnwerker, een vergeten beroep : Okegemse mijnwerkers in de 20ste eeuw*, - *Mededelingen Heemkring Okegem*, 36, 2011, (4), p. 81-94.

Kanalen (626/627)

209 - VAN DER HELST Luc, *Het kanaal van Jemappes naar Aalst*, - *Mededelingen van de Vereniging voor Aalsters Kultuurschoon*, 38, 2011, (2), p. 41-43.

Niet gerealiseerd project van Adolphe Dubois-Nihoul (1842).

Watervoorziening (628.1)

210 - CAUDRON Freddy, *Het verhaal van een slapende waterput*, - *Mededelingen van de Vereniging voor Aalsters Kultuurschoon*, 38, 2011, (2), p. 44-49.

In de Klapstraat te Aalst.

211 - MERCKX Xavier, *Hoe het een Meldertse steen is vergaan*, - *Heemkundige Kring De Faluintjes*, 24, 2011, (1), p. 92-94.

Overblijfsel van een steenput.

Landbouw. Hopteelt (63)

212 - COSIJNS Roger, *Roe*, - *Mededelingen van de Heemkundige Kring van Pollare*, 2011, p. 1-13.

Hoeve in Pollare.

213 - DE BOECK Dirk, *Boerenwijsheid over een aardappelziekte in 1778*, - *Mededelingen van de Heemkundige Kring van Erpe-Mere*, 51, 2011, (2), p. 37-38.

214 - DE METS Rudy, *Landbouw huishoudschool Everbeek-Beneden in 1937*, - *Triverius*, 41, 2011, (2), p. 46-49.

215 - DIERICKX Fons, *Bier en hop in de Faluintjes, inzonderheid in Herdersem*, - *Heemkundige Kring De Faluintjes*, 2011, (2), p. 194-203.

216 - DIERICKX Fons, *Hopteelt in de streek Aalst-Asse*, - *Contactblad Heemkunde Oost-Vlaanderen*, 35, 2011, (1), p. 12-14.

217 - HUYLEBROEK Edgard, *De vierkantshoeven en hun bewoners te Denderhoutem*, - *Mededelingen Heemkundige Kring Groot-Haaltert*, 31, 2011, (1), p. 20-28; (2), p. 18-21.

218 - SOUFFREAU Georges, *Het pachthof Ten Bremt te Burst*, - *Jaarboek Heemkundige Kring Drongine*, 30, 2011, p. 211-230.
Pachthoven van de abdij van Drongen.

219 - UYTTERSROT Marc, *De toegangspoort van het Hof te Wachene*, - *Heemkundige Kring Denderland*, 9, 2011, (3), p. 86-87.
Bevindt zich nu in Zottegem.

Visteelt (639)

220 - BEECKMANS Luc; SOUFFREAU Georges, *Een vergeten economie : de middeleeuwse slotgracht van de burcht van Herzele en de vijvers van de heerlijkheid als kweekplaats voor karpers*, - *De Hellebaard*, 9, 2011, (4), p. 53-55.

Boekdrukkunst (655)

221 - GEEROMS Luc, *'t Gasthuys - Stedelijk museum Aalst*, - *Tijdschrift voor Industriële Cultuur*, 27, 2010, (4), p. 22-25.
Vooraf over de drukkerij-afdeling.

Verkeerswezen. Scheepvaart. Luchtvaart (656)

222 - MAROYE Marc, *Verkeersveiligheid in Deftinge vroeger en nu*, - *Triverius*, 41, 2011, (3), p. 15-18.

223 - DE VUYST Julien, *Straatschouwing in Herzele in 1736*, - *De Hellebaard*, 9, 2011, (3), p. 43-44.

224 - VAN DE MAELE Romain John, *De auto en het milieu: vroege klachten over 'otoomobielen' in enkele Aalsterse kranten*, - *Het Land van Aalst*, 63, 2011, (4), p. 373-382.

225 - [SCHELDE], *De Schelde te Wichelen in krantenknipsels 1853-1918*, - *Jaarboek Heem- en Oudheidkundige Kring Wichelen*, 35, 2011, p. 53-59.

226 - PRAET Dirk, *Noodlanding te Wichelen*, - *Jaarboek Heem- en Oudheidkundige Kring Wichelen*, 35, 2011, p. 48-49.

Frans vliegtuig in 1935.

Filatelie (656.8)

227 - VANDER MIJNSBRUGGE K., *Speciale postzegels voor Schellebelle, Serskamp, Wichelen*, - *Rond de Stenen Linde*, 36, 2011, (2), p. 31-34.

In 1946.

Luciferfabrieken (662)

228 - [BEKNOPTE], *Een beknopte geschiedenis over de lucifer in België*, - *Heemkundige Kring Moerbeke-Waas*, 19, 2011, (3), p. 103-104.

Met vermelding van de regio Geraardsbergen.

229 - DEHAECK Sigrid, *Inventaris van het archief van de luciferfabriek Union Allumetièrre N.V., rechtsvoorgangers en rechtsoptvolgers 1902-2004*, (*Rijksarchief te Beveren : inventarissen*, 178), Brussel, Algemeen Rijksarchief, 2011.

Vooraf in Geraardsbergen. Gratis te downloaden op de website van het Algemeen Rijksarchief.

Brouwerijen (663)

230 - DE SMET Antoine, *De geschiedenis van de brouwerij Contreras te Gavere (1818-2010)*, - *Handelingen van de Geschied- en Oudheidkundige Kring van Oudenaarde*, 48, 2011, p. 354-362.

Levensmiddelen. Snoep (664)

231 - TROCH Jan, *Chocolaterie Callebaut in 1925*, - *Salvator Mededelingen Wieze*, 21, 2011, (69), p. 28-31.

In Wieze.

Industrie (66/68)

232 - DEHAECK Sigrid; VANCOPPENOLLE Chantal (inl.), *Gids van bedrijfsarchieven in de provincie Oost-Vlaanderen*, (*Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën : gidsen*, 76), Brussel, Algemeen Rijksarchief, 2011, 402 p.

Gratis te downloaden op de website van het Algemeen Rijksarchief.

233 - DE BOECK Dirk, *Schoenmakers zonder leder in 1795*, - *Mededelingen van de Heemkundige Kring van Erpe-Mere*, 51, 2011, (2), p. 38.

234 - VAN DE VELDE Frydda, *De handschoennijverheid in Sint-Denijs-Boekel en omstreken*, - *De Zwalmgalm*, 16, 2011, (2), p. 25; (4), p. 5-15.

7. ARCHITECTUUR. PLASTISCHE KUNSTEN. MUZIEK. SPORT.

Musea (7.078)

235 - DE MOOR Romain, *Brouwerijen in Aalst en Wieze: een verborgen museum met bijzondere schatten*, - *Heemkundige Kring Denderland*, 9, 2011, (4), p. 156-157.

Brouwerijmuseum in Gijzegem.

Spoorwegen (711.75)

236 - [SPOORLIJN], *Spoorlijn Gent-Mechelen wordt aangelegd doorheen Wichelen*, - *Jaarboek Heem- en Oudheidkundige Kring Wichelen*, 35, 2011, p. 77-85.

Natuureservaten (712.23)

237 - [NATUURGEBIED], *Natuurgebied in de kijker: Kravaalbos*, - *Dendriet*, 10, 2011, (4), p. 8-11.

In Meldert.

Kerkhoven (718)

238 - KERKHOVE Herman, *Het oudste kerkhof te Ronse*, - *Annalen Geschied- en Oudheidkundige Kring van Ronse en het Tenement van Inde*, 60, 2011, p. 227-235.

In de zeventiende eeuw.

239 - OLSEN Jan, *Funerair erfgoed*, - *Heemkundige Vereniging De Gonde*, 39, 2011, (1), p. 2-10; (2), p. 9-12; (3), p. 3-6; (4), p. 7-9.

In Melle.

Natuurbescherming (719)

240 - VANMAELE Nele, *Houtig erfgoed*, - *Monumenten, Landschappen en Archeologie*, 30, 2011, (5), p. 3-4 Binnenkrant.

Bescherming van een knoteik in Brakel.

Monumentenzorg (72.025)

241 - VAN LANGENHOVEN Bart; TOPKE Hubert, *De vier elementen [aarde, water, lucht, vuur]*, Lede, Culturele Raad, 2010, 72 p.

Naar aanleiding van Open Monumentendag 2010.

Architectuur (72)

242 - DE TEMMERMAN Ignace, *Leven en werk van Jan Baptist Simoens (1715-1779)*, - *Het Land van Aalst*, 63, 2011, (3), p. 185-216.

In themanummer Architectuur van de Verlichting in het Land van Aalst (2e helft 18e eeuw).

243 - ROBIJNS Luc, *Architectuur van de Verlichting : Jan Baptist Simoens en tijdgenoten in het Land van Aalst (2de helft 18de eeuw)*, - *Het Land van Aalst*, 63, 2011, (3), p. 173-174.

Inleiding themanummer n.a.v. de gelijknamige tentoonstelling in het Stedelijk Museum Aalst (22 oktober-23 december 2011).

244 - VAN DE PERRE Dirk; COCK Marcel (med.); DE TEMMERMAN Ignace (med.); GEEROMS Luc (med.); MERTENS Wenzel (med.); ROBIJNS Luc (med.); VAN BOCKSTAELE Geert (med.); VANDE WINKEL Georges (med.); VERNAEVE Wilfried (med.), *Architectuur van de verlichting : Jan Baptist Simoens en het Land van Aalst (tweede helft achttiende eeuw)*, (*Kleine cultuurgidsen*), Gent, Provinciebestuur Oost-Vlaanderen, 2011, 95 p.

245 - VAN DE PERRE Dirk, *Nieuwe biografische teksten over Jan Baptist Simoens en Frans Drieghe*, - *Het Land van Aalst*, 63, 2011, (3), p. 175-184.

In themanummer Architectuur van de Verlichting in het Land van Aalst (2e helft 18e eeuw).

246 - VAN DE PERRE Dirk, *Onze tentoonstelling brengt het Simoensonderzoek in een stroomversnelling*, - *Het Land van Aalst*, 63, 2011, (4), p. 383-386.

247 - BLANCKE Rieke, *Interbellumarchitectuur in Aalst : de architectuur van de ringlaan te Aalst*, Gent, UGent (onuitgegeven masterscriptie kunstwetenschappen), 2010.

248 - VAN DE PERRE Dirk, *Eindpunt en orgelpunt in Flor van Reeths opgang naar het modernisme : de schoolvleugel van het Sint-Aloysiuscollege te Ninove (1938-1939)*, - VERCAMMEN Louis (samensteller), *De vogel en de steen : jaarboek 2011 van het Felix Timmermansgenootschap*, Lier, s.n., 2011, p. 131-152.

Met aandacht voor de rol van principaal Albert Steyaert en de norbertijn Antoon van Clé, de architecten Flor van Reeth (ontwerp), Roger Cassiman (uitvoering) en Louis Van Mechelen (altaar) en de glaskunstenaar Eugeen Yoors.

Openbare gebouwen (725.13)

249 - ROBIJNS Luc, *Nog negentien Oost-Vlaamse gemeentehuizen beschermd*, - *Cultureel Jaarboek Provincie Oost-Vlaanderen*, 2010, p. 22-29.

Voor ons werkgebied : Etikhove, Grimminge, Lede, Leupegem, Melle, Merelbeke, Moorsel, Oosterzele.

Commerciële gebouwen (725.2)

250 - DE RIJCK Tony, *Bh's in de Cash*, - *Mededelingen Heemkundige Kring Groot-Haaltert*, 31, 2011, (3), p. 13-18.

Cash and Carry De Rijk in Heldergerem.

Schandpalen (725.6)

251 - UYTTERSROT Marc, *Schandpalen*, - *Heemkundige Kring Denderland*, 9, 2011, (1), p. 3-6.

In Gijzegem, Mespelare, Oordegem, Herzele, Steenhuize-Wijnhuize, Geraardsbergen.

Beelden. Monumenten (725.94)

252 - KERKHOVE Herman, *De belleman van Frans De Medts*, - *Annalen Geschied- en Oudheidkundige Kring van Ronse en het Tenement van Inde*, 60, 2011, p. 247-252.

Standbeeld in Ronse.

253 - VAN DEN BRUELE Annelies, *Nog beelden in de straat : de turfboer - Haaltert*, - *Contactblad Heemkunde Oost-Vlaanderen*, 35, 2011, (1), p. 18-20.

Religieuze architectuur. Kerken. Kapellen (726)

254 - DE BOECK Dirk, *Schetsen en plannen voor de kerk van Erpe in de jaren 1820-1835*, - *Mededelingen van de Heemkundige Kring van Erpe-Mere*, 51, 2011, (1), p. 6-16.

Vorige bijdragen opgenomen in de Bibliografie 2010 nr. 253.

255 - DE SCHRYVER Fredy, *Afgekeurd ontwerp kerk van Edixvelde*, - *Liniaal*, 34, 2011, (2), p. 41-43.

In Nieuwerkerken rond 1958.

256 - DE SCHRYVER Fredy, *Plannen vergrotingswerken aan de kerk van Nieuwerkerken*, - *Liniaal*, 34, 2011, (3), p. 19-24.

In 1892.

257 - UYTTERSROT Marc, *De parochiekerk van Gijzegem*, - *Mededelingen van de Vereniging voor Aalsters Kultuurschoon*, 38, 2011, (2), p. 37-40.

258 - VAN BOCKSTAELE Geert; VAN DE PERRE Dirk, *Jan Baptist Simoens en de parochiekerken van Sint-Maria-Oudenhove, Sint-Kornelis-Horebeke en Lede*, - *Het Land van Aalst*, 63, 2011, (3), p. 308-312.

In themanummer Architectuur van de Verlichting in het Land van Aalst (2e helft 18e eeuw).

259 - DE TEMMERMAN Ludwig, *Kapel "Van der Linden" te Elst*, - *Triverius*, 41, 2011, (4), p. 53-61.

260 - DESMYTER Gaby, *De Sint-Jozefskapel aan de Stuivenberg in Sint-Maria-Lierde*, - *Triverius*, 41, 2011, (3), p. 26-27.

261 - GERITS Jan, *De kapel aan de Stuivenberg in Sint-Maria-Lierde en de Sint-Jozefsverering*, - *Triverius*, 41, 2011, (4), p. 18-19.

262 - [KERKSKEN], *Kerksken : het verdriet van 'den Drouk'*, - *Mededelingen Heemkundige Kring Groot-Haaltert*, 31, 2011, (1), p. 10-11.

Verwaarloosde kapel uit de 19de eeuw.

263 - LAEREMANS Jos, *Restauratiewerken aan de Sint-Annakapel in Hofstade*, - *Heemkundige Kring Denderland*, 9, 2011, (3), p. 83.

264 - [MARIAKAPELLETJE], *Mariakapelletje ingezegend wijk Melle Vogelhoek*, - *Kapel en Beeld*, 63, 2011, (2), p. 4-5.

265 - UYTTERSROT Marc, *De grafkapel van Baron Goos in Gijzegem*, - *Heemkundige Kring Denderland*, 9, 2011, (3), p. 84-85.

Frans Carolus Josephus Goos, heer van Gijzegem (+ 1786).

266 - VAN BIESEN Fred, *Moorselse kapellen*, - *Heemkundige Kring De Faluintjes*, 24, 2011, (2), p. 218-219; (3), p. 344-345; (4), p. 466-469.

267 - [VELDKAPELLETJE], *Veldkapelletje ingezegend te Lede*, - *Kapel en Beeld*, 63, 2011, (3), p. 8.

Abdijen. Kloosters (726.7)

268 - COCK Marcel, *De nieuwbouw van de kartuizerpriorij van Sint-Martens-Bos in Sint-Martens-Lierde naar de ontwerpen van Jan Baptist Simoens (1762-1773)*, - *Het Land van Aalst*, 63, 2011, (3), p. 257-276.

In themanummer Architectuur van de Verlichting in het Land van Aalst (2e helft 18e eeuw).

269 - VAN BOCKSTAELE Geert, *De ontwerp- en bouwactiviteiten van Jan Baptist Simoens voor de Sint-Adriaansabdij te Geraardsbergen en de abdij van Beaupré te Grimminge*, - *Het Land van Aalst*, 63, 2011, (3), p. 233-256.

In themanummer Architectuur van de Verlichting in het Land van Aalst (2e helft 18e eeuw).

270 - VAN DE PERRE Dirk, *De classicistische kloostergebouwen van de Ninoofse abdij (1761-1793)*, - *Het Land van Aalst*, 63, 2011, (3), p. 277-307.

In themanummer Architectuur van de Verlichting in het Land van Aalst (2e helft 18e eeuw).

Grafzerken. Grafmonumenten (726.8)

271 - DE BOECK Dirk, *Graf- en gedenkschriften in en rond de kerk van Erondegem*, - *Mededelingen van de Heemkundige Kring van Erpe-Mere*, 51, 2011, (1), p. 1-5.

272 - DE BOECK Dirk, *Graf- en gedenkschriften in en rond de kerk van Ottergem*, - *Mededelingen van de Heemkundige Kring van Erpe-Mere*, 51, 2011, (2), p. 27-30.

273 - DE BOECK Dirk, *Graf- en gedenkschriften in en rond de kerk van Vlekkem*, - *Mededelingen van de Heemkundige Kring van Erpe-Mere*, 51, 2011, (3), p. 45-50.

274 - VAN 'T VELD Yasmin, *Het grafkunstwerk van François Van Der Strieckt voor zijn vrouw Katrien De Meulemeester op de begraafplaats te Mater*, - *Handelingen van de Geschied- en Oudheidkundige Kring van Oudenaarde*, 48, 2011, p. 363-372.

275 - VAN DEN BRUELE Annelies, *Graf- en gedenkschriften in de kerk van Burst*, - *Mededelingen van de Heemkundige Kring van Erpe-Mere*, 51, 2011, (4), p. 61-68.

Pastorieën (726.9)

276 - PEERSMAN Jaak, *Van een verdwenen abdij - in de kijker ... de pastorij van Woubrechtgem (1792-1793) : enig bouwwerk van abt Jan Pameleirre*, - *De Hellebaard*, 9, 2011, (4), p. 56-58.

Van de abdij van Ninove.

Burgerlijke architectuur. Woningen. Hoeven. Kastelen (728)

277 - BEECKMANS Luk, *Het 18de-eeuwse burgerhuis van de familie Jacobus Van den Bossche-Cauwel te Steenhuize*, - *De Hellebaard*, 9, 2011, (3), p. 37-39.

278 - DE PESSEMIER 'S GRAVENDRIES Paul, *Betreffende de "Kasteelstraat 75"*, - *Triverius*, 41, 2011, (1), p. 10-12.

In Nederbrakel.

279 - DESCHAUMES Christophe, *De directeurswoning van de voormalige 'Tissage Mécanique Hip.(polyte) Neckebroek'*, - *Annalen Geschied- en Oudheidkundige Kring van Ronse en het Tenement van Inde*, 60, 2011, p. 69-98, 182-186.

In Ronse.

280 - GOETHALS Patrick, *Kaarten vertellen een verhaal : de bewoningsgeschiedenis van de Dries te Hillegem. 2*, - *De Hellebaard*, 9, 2011, (1), p. 6-7.

281 - LOUIES Jan, *Het huis Van Hecke*, - *Mededelingen van de Vereniging voor Aalsters Kultuurschoon*, 38, 2011, (2), p. 32-36; (3), p. 55.

Woning van Camille Van Hecke (Izegem 1875 - Gent 1951) op de Pierre Corneliskaai in Aalst.

282 - [LOFTS], *Lofts Rodebroek*, - *A+*, 2011, (232), p. 36-38.

In Ronse.

283 - DELBEKE Maarten, *Wonen, bricolage en architectuur*, - A+, 2011, (233), p. 36-39.

In Maarkedal.

284 - HOORNAERT Elke, *Als een levend organisme: Mierennest Meldert*, - A+, 2011, (230), p. 50.

Gezinswoning Kokerijstraat Meldert.

285 - [TUINKAMER], *Tuinkamer Indra Janda*, - A+, 2011, (232), p. 30.

In Smetlede.

286 - DE TEMMERMAN Ludwig, *Het boerenhuis van Verrebeke te Opbrakel*, - *Triverius*, 41, 2011, (1), p. 31-44; (2), p. 24-27.

287 - LEROY Frans, *Nog over Clercques hof - Uitbreiding*, - *Liniaal*, 34, 2011, (2), p. 19-31.

Vorige bijdragen opgenomen in de Bibliografie 2010 nr. 276.

288 - DE DECKER Sam; BEECKMANS Luk, *Kastelen in Herzele : de motte van Ressegem*, (*Tijdschriftbijlage bij 'De Hellebaard'*, 9, 2011, nr. 1), Herzele, Heemkundige kring De Hellebaard, 2011, 8 p.

289 - VAN PAEPEGHEM Willy, *Het kasteel van Gijzegem*, - *Mededelingen van de Vereniging voor Aalsters Kultuurschoon*, 38, 2011, (3), p. 61-68.

290 - VANHAESEBROUCK Pieter-Jan, *Het kasteeldomein van Calmont*, - *Erfdeel Kluisbergen*, 1, 2011, (1), p. 29-33.

291 - DE RO Jacques, *Van landgoed tot vakantiepatronaat : geschiedenis van het 'kasteel' van de familie Van der Linden te Goeferdinge*, - *Gerardimontium*, 2011, (237), p. 3-17; (239), p. 31.

292 - DE MAEGD Chris, *Ronsevaal, een landgoed in Aalst*, - *Historische Woonsteden en Tuinen*, 2010, (4), p. 2-9; 2011, (1), p. 20-25; (2), p. 10-18.

Ook over andere kasteeltjes in Aalst.

293 - POTS Luc, *Bakhuisjes en bakovens - Denderhoutem*, - *Mededelingen Heemkundige Kring Groot-Haaltert*, 31, 2011, (3), p. 6-9.

Numismatiek. Munten. Penningen (737)

294 - DE TEMMERMAN Ludwig, *Drie penningen van Nederbrakel...*, - *Triverius*, 41, 2011, (1), p. 13.

Kantnijverheid (745.52)

295 - BAVAY Lut, *Jonge meisjes van Mere in de passementnijverheid*, - *Mededelingen van de Heemkundige Kring van Erpe-Mere*, 51, 2011, (2), p. 31.

Circa 1931.

296 - COPPENS Marguerite, "*Une*" *chef d'entreprise Jenny Minne-Dansaert : une vision de "l'art" dentellier à la fin XIXe - début du XXe siècle*, - *Bulletin van de Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis Brussel*, 80, 2009, p. 175-194.

Jenny Minne-Dansaert (Gent 1844 - Parijs 1909).

297 - DE VOS Agnes, *Kant uit Haaltert : roemrijk verleden of levende traditie ?*, - *Mededelingen Heemkundige Kring Groot-Haaltert*, 31, 2011, (2), p. 2-6.

Glazenierskunst (748)

298 - STROOBANTS Aimé, *Glazenier en kunstschilder Cyriel Los (Hofstade 1914 - Dendermonde 1985)*, - *Heemkundige Kring Denderland*, 9, 2011, (3), p. 89-96.

Ter gelegenheid van de huldetentoonstelling Cyriel Los in het Dendermondse stadhuis.

Schilderkunst. Miniaturen (75)

299 - JONES Susan Frances, *Van Eyck to Gossaert : towards a Northern Renaissance*, London, National Gallery, 2011, 144 p.

Publicatie n.a.v. de gelijknamige tentoonstelling, eerst in New-York (Metropolitan Museum) en nadien in Londen (National Gallery). Pronkstuk was het schilderij 'De Aanbidding der Koningen' (Londen, National Gallery), dat Gossaert tussen 1510 en 1512 schilderde voor de benedictijner abdij van Geraardsbergen.

300 - CARDON Bert (ed.); VAN DER STOCK Jan (ed.); VANWIJNSBERGHE Dominique (ed.); SMEYERS Katharina (coll.), "*Als ich can*" : *liber amicorum in memory of Professor Dr. Maurits Smeyers*, 2 dl., (*Corpus van verluchte handschriften / Corpus of illuminated manuscripts from the Low Countries*, 11-12 / 8-9), Leuven, Peeters, 2002.

301 - SOMERS Sophie, *The varied occupations of a Burgundian scribe : corrections and additions relating to Guillebert De Mets (c. 1390/1391-after 1436)*, - CARDON Bert (ed.); VAN DER STOCK Jan (ed.); VANWIJNSBERGHE Dominique (ed.); SMEYERS Katharina (coll.), "*Als ich can*" : *liber amicorum in memory of Professor Dr. Maurits Smeyers, (Corpus van verluchte handschriften / Corpus of illuminated manuscripts from the Low Countries, 12 / 9)*, Leuven, Peeters, 2002, p. 1227-1246.

Kopiïst uit Geraardsbergen.

302 - [VLAAMSE], *Vlaamse miniaturen 1404-1482*, Leuven, Davidsfonds, 2011, 464 p.

Publicatie en catalogus bij tentoonstellingen in de 'Koninklijke bibliotheek Albert I' (Brussel, 30.09.2011 - 30.12.2011) en de 'Bibliothèque nationale de France. Site François Mitterrand. Galerie François Ier' (Paris, 06.03.2012 - 10.06.2012). Indices van persoonsnamen en van handschriften en incunabelen Met vermelding van (de Meesters van) Guillebert de Mets. De Mets was als kopiïst actief in Geraardsbergen.

303 - DE TEMMERMAN Ludwig, *Tobias gaat op reis in Opbrakel en keert terug in Sint-Maria-Oudenhove : twee schilderijen van Jozef Paelinck*, - *Triverius*, 41, 2011, (4), p. 23-26.

Jozef Paelinck (Oostakker 1781 - Elsene 1839).

304 - STROOBANTS A[imé], *Aanvullingen op de werkljst van kunstschilder Petrus De Clercq (Dendermonde 1821 - Ninove 1884)*, - *Cronycke*, 27, 2011, (nov-dec), p. 5.

305 - VAN DAMME Rik; DE RO Jacques, *Verborgen talent van een brouwerszoon : de aquarellen van Louis Ceuterick in het verslagboek van de Geraardsbergse toneelvereniging 'Vreugd en Deugd'*, - *Gerardimontium*, 2011, (239), p. 12-21.

Louis Ceuterick (Geraardsbergen 1830 - 1864).

306 - DE RO Jacques, *Verhuisd maar niet vergeten... : kunstschilder Eugène De Block en zijn banden met zijn geboortestad Geraardsbergen*, - *Gerardimontium*, 2011, (238), p. 3-13.

307 - KERKHOVE Herman, *Kunstenaar Florent Devos. Werkgroep (2004) rond de retrospectieve Florent Devos*, - *Annalen Geschied- en Oudheidkundige Kring van Ronse en het Tenement van Inde*, 60, 2011, p. 143-175.

Ronsese kunstenaar.

308 - UYTTERSROT Marc, *Robert Van Kerkhove, een vergeten kunstenaar*, - *Mededelingen van de Vereniging voor Aalsters Kultuurschoon*, 38, 2011, (4), p. 88-96.

Robert Van Kerkhove (° Aalst 1909).

Muziek. Muziekinstrumenten. Zang (78)

309 - [FANFARE], *De fanfare 'Kunst en Vermaak' te Kerksken*, - *Mededelingen Heemkundige Kring Groot-Haaltert*, 31, 2011, (3), p. 23-24.

310 - HEYVAERT Herman, *De restauratie van het orgel in de kerk van Wieze*, - *Salvator Mededelingen Wieze*, 21, 2011, (66), p. 4-18.

311 - KERKHOVE Herman, *Ronses grootste componist Cypriaen de Rore (1515-1560) : uitzicht op 2015*, - *Annalen Geschied- en Oudheidkundige Kring van Ronse en het Tenement van Inde*, 60, 2011, p. 307-320.

312 - LEMMENS Michel, *Premies toegekend voor restauratie beschermde orgels*, - *Monumenten, Landschappen en Archeologie*, 30, 2011, (3), p. 10-13 Binnenkrant.

Orgel van de Sint-Gangulfuskerk in Oosterzele.

313 - VAN BIESEN Fred, *Muziekmaatschappij Sinte Cecilia Moorsel*, - *Heemkundige Kring De Faluintjes*, 24, 2011, (3), p. 370-382.

Reglement uit 1868, gewijzigd in 1886.

314 - VAN DER SPEETEN Jozef, *100 jaar katholieke fanfaren te Okegem*, - *Mededelingen Heemkring Okegem*, 36, 2011, (1), p. 1-21.

315 - VAN DRIESSCHE Luc, *"Up with People" in Wieze*, - *Salvator Mededelingen Wieze*, 21, 2011, (68), p. 25-32.

Internationale zang- en dansgroep.

316 - VAN TRIMPONT Marc, *Eloi Sylva (1843-1919) : de vergeten Geraardsbergse Caruso ?*, - *Gerardimontium*, 2011, (236), p. 13-21; (239), p. 30.

317 - VANISTENDAEL Cor, *'Le Concert' te Aalst : een case-study over internationale culturele transfers van dansmuziek in de periode 1795-1815*, - *Tijd-Schrift*, 1, 2011, (1), p. 46-55.

318 - VERMEIR Rik, *Het kerkorgel te Wieze*, - *Salvator Mededelingen Wieze*, 21, 2011, (69), p. 22-26.

318bis - VUYLSTEKE Marc, *Franciscus Vanderdonck uit Nukerke, professor aan de Sorbonne te Parijs*, - *Businarias*, 15, 2011, (43), p. 13-17.

Franciscus Vanderdonck (+ 1510).

319 - WYBRAEKE Dominique, *De beiaard van de Sint-Hermeskerk te Ronse*, - *Vlaamse Beiaard Vereniging*, 17, 2011, (4), p. 2-13.

Sport (79)

320 - VAN DE VELDE Frydda, *De Zwalmse wielierclubs*, - *De Zwalmgalm*, 16, 2011, (1), p. 41-47.

In Hundelgem en Munkzwalm.

321 - BROODCOOREN Paul, *Wielrenner Marcel Boumon uit Sint-Antelinks*, - *De Hellebaard*, 9, 2011, (1), p. 1-4.

° Sint-Antelinks 1919 + Aalst 1998.

322 - DE BOTH Luc, *Een stukje hemel in Bevegem : de zwemkom " 't Hemelrijk"*, - *Handelingen Zottegems Genootschap voor Geschiedenis en Oudheidkunde*, 15, 2011, p. 53-71.

In Zottegem.

323 - DE NOYETTE Guy; WAMBACQ Liliane; ROLLE Roger; VAN DE VELDE Frydda, *Zwalmse wielierhistorie*, - *De Zwalmgalm*, 16, 2011, (1), p. 26-38.

324 - DE TROYER Roger, *Het bolspel in Heldergem - 19de eeuw*, - *Mededelingen Heemkundige Kring Groot-Haaltert*, 31, 2011, (1), p. 12.

325 - DIERICKX Fons, *Het rijke Herdersemse wielierleven...*, - *Heemkundige Kring De Faluintjes*, 24, 2011, (3), p. 308-325.

326 - FONCK Antoine, *Wielersport tijdens de tweede wereldoorlog*, - *De Hellebaard*, 9, 2011, (1), p. 5.

327 - GOEMAN Jef; VAN PAEPEGHEM Willy, *Honderd jaar kaatssport in Hofstade*, - *Heemkundige Kring Denderland*, 9, 2011, (3), p. 109-116.

328 - [KAATSEN], *Kaatsen in de Faluintjes*, - *Heemkundige Kring De Faluintjes*, 24, 2011, (4), p. 483.

329 - LEROY Sadi, *Michiel Baele, uit klei gebakken*, - *De Zwalmgalm*, 16, 2011, (1), p. 24-25.

330 - MAROYE Marc, *Wielervedstrijd tijdens kermis Sint-Maria-Lierde in 1954*, - *Triverius*, 41, 2011, (1), p. 45-48.

331 - POTS Luc, *Verbroedering Denderhoutem*, - *Mededelingen Heemkundige Kring Groot-Haaltert*, 31, 2011, (4), p. 7-12.

332 - VAN DE VELDE Wilfried, *Fons Matthijs, een leven in het teken van de bokssport*, - *Mededelingen van de Heemkundige Kring van Erpe-Mere*, 51, 2011, (3), p. 55-57.

Uit Erpe.

333 - VAN DE VELDE Frydda, *De Ronde van Vlaanderen in 1913 : de legendarische woorden : "Heeren vertrekt ..."*, - *De Zwalmgalm*, 16, 2011, (1), p. 15-18.

335 - WAMBACQ Liliane, *Wielerhistorie van de familie Steyvers*, - *De Zwalmgalm*, 16, 2011, (1), p. 39-40.

336 - WILLE Danny, *Eendracht Meldert 1956-2004*, - *Heemkundige Kring De Faluintjes*, 24, 2011, (1), p. 68-82; (2), p. 204-213; (3), p. 328-339.

Vorige bijdrage opgenomen in de Bibliografie 2010 nr 312.

Bioscopen (791.4)

337 - LOUIES Jan, *De eerste cinema van Aalst: 100 jaar geleden kreeg Aalst zijn bioscoop*, - *Mededelingen van de Vereniging voor Aalsters Kultuurschoon*, 38, 2011, (3), p. 72-76; (4), p. 97-100.

Toneel. Rederijkers (792)

338 - DE CREMER Jan; DE PAUW Christoph (red.), *Jubileumboek 100 jaar 'Den Toneelbond' : dank voor het applaus! : een overzicht in vier bedrijven van 100 jaar toneelleven door en voor mensen van Lede*, Lede, Toneelkring Vreugd in Deugd, 2011, 240 p.

339 - DE RO Jacques, *Onder de loep : een verkennend onderzoek van het ledenbestand van de Rederijkerskamer van Sint-Petrus te Geraardsbergen (1634-1845)*, - *Gerardimontium*, 2011, (240), p. 23-28.

340 - DECAVELE Johan, *Een ophefmakend toneelstuk in het 'Zeventorenkasteel' van Roborst in 1543*, - *Handelingen Zottegemse Genootschap voor Geschiedenis en Oudheidkunde*, 15, 2011, p. 17-25.

341 - VAN CAUWENBERGE Christ, *Het ledenboek van de rederijderskamer van Sint-Petrus (de Thaboristen) te Geraardsbergen (1634-1845)*, - *Gerardimontium*, 2011, (236), p. 28-30; (238), p. 14-23; (239), p. 3-11.

8. TAALKUNDE. LITERATUUR

Taalkunde. Dialecten (800.7)

342 - COPPENS Jan, *Het Geraardsbergs in het licht van de taalgeschiedenis*, - *Gerardimontium*, 2011, (236), p. 22-27.

343 - BAEKELAND Paul, *Vertelsels bij de Leuvense stove*, - *Businarias*, 15, 2011, (43), p. 3-7; (44), p. 2-7; (45), p. 2-6.

Dialect van Maarkedal. Vorige bijdragen opgenomen in de Bibliografie 2010 nr. 317.

344 - DE MAESSCHALCK Gust; RASSCHAERT Alfons, *Naar een Wichels woordenboek*, - *Jaarboek Heem- en Oudheidkundige Kring Wichelen*, 35, 2011, p. 86-93.

Vorige bijdrage opgenomen in de Bibliografie 2009 nr. 354.

345 - DE SCHRYVER Fredy, *Sprokkel uit ons Nieuwerkerks dialect: pataat, mot, kerremelle, sjoflet*, - *Liniaal*, 34, 2011, (1), p. 27-28.

346 - DUPREZ Michel, *Zwalmse spreekwoorden en gezegden*, - *De Zwalmgalm*, 16, 2011, (2), p. 26; (3), p. 29.

347 - MAES Ulrich, *Dialectologie in tijden van oorlog : het Berlijnse Lautarchiv van Wilhelm Doegen*, - *Taal en Tongval*, 62, 2010, (2), p. 258-266.

Voor ons werkgebied geluidopnames uit Geraardsbergen.

348 - TAELEDMAN Johan, *Woordenboek van de Oosterzeelse dialecten*, Oosterzele, Viersprong Land van Rode, 2011, 260 p.

349 - VANDEN HEEDE Marcel, *De kirkendraoger van Kirkhove*, - *Erfdeel Khuisbergen*, 1, 2011, (1), p. 34-36.

Plaatsnaamkunde. Toponymie (801.311)

350 - DE BOECK Dirk, *Was het nu Mere of Meire ? De "juiste" schrijfwijze voor de namen van onze dorpen en gehuchten in 1772*, - *Mededelingen van de Heemkundige Kring van Erpe-Mere*, 51, 2011, (3), p. 58.

351 - DE BRUYNE Cyriel, *Over de betekenis van de naam "Berlare"*, - *Heem- en Oudheidkundige Kring van Berlare*, 29, 2011, (1), p. 25-29.
Ook met toponymische verklaring van buurdorpen o.m. Schoonaarde, Wichelen.

352 - DEVRIESE Luc; DE GROOTE Maria, *Ganda, Gandavum, de Romeinse nederzetting te Destelbergen : Eenbeekeinde en de naam Gentbrugge*, - *Jaarboek Heemkundige Kring De Oost-Oudburg*, 48, 2011, p. 240-268.

353 - LAMARCQ Danny, *Nieuwe straatnamen in Zottegem (1994-2001)*, - *Handelingen Zottegems Genootschap voor Geschiedenis en Oudheidkunde*, 15, 2011, p. 73-103.

354 - TEMMERMAN Willy, *Van 'Aelst' naar 'Aalst'*, - *Mededelingen van de Vereniging voor Aalsters Kultuurschoon*, 38, 2011, (1), p. 19-23.
Evolutie van de plaatsnaam.

355 - VAN BUTSELE Paul, *Het Ronsisch Tenement van Inde - Inda - Inden*, - *Annalen Geschied- en Oudheidkundige Kring van Ronse en het Tenement van Inde*, 60, 2011, p. 297-304.

Inde: riviertje en heerlijkheid in de Hoge Venen.

356 - VANDURME Luc, *Een intrigerend namenpaar : de Tarandusmolen en de Saksenboom*, - *Handelingen Zottegems Genootschap voor Geschiedenis en Oudheidkunde*, 15, 2011, p. 183-184.

In Dikkelvenne.

357 - VAN DURME Luc, *De naam Lepelstraat*, - *Handelingen Zottegems Genootschap voor Geschiedenis en Oudheidkunde*, 15, 2011, p. 185-186.

In Michelbeke.

Literatuur (82/89)

358 - HUMBEECK Kris; KENNIS Britt, *Villa Isengrimus : Louis Paul Boon 1912-2012*, - *Zuurvrij*, 2011, (21), p. 74-82.

359 - SEVEROV N.; SCHARPE Jan Lodewijk (uitgever en vertaler), *Sérbekskie Výbory : razskáz iz flamánskich nrávov = De verkiezingen te Scheerbeek : een Vlaamse zedenschets (Zelee-Eindeke / Aalst, 1902) : de tekst geaccentueerd, toegelicht en deels vertaald, bronnen en documenten door J.L. Scharpé [Titre et texte russes en caractères cyrilliques. - Avec un résumé et deux sources en langue française. - Bevat = Contient : A travers les Flandres / Aug. De Winne ; Le vicaire*

de Noirval / Hermann Pergameni], Betekom, in eigen beheer (Prof. Scharpélaan 64), 2011.

N. Séverov (pseudoniem van Nikoláj Pávlovic Orlóv) publiceerde deze 'zedenschets' in 1903/1904.

360 - VAN RODE Olivier, *Consciencefeesten 1912 : een machtige manifestatie van het Vlaams Nationalisme ...*, - *Handelingen Zottegems Genootschap voor Geschiedenis en Oudheidkunde*, 15, 2011, p. 45-52. In Zottegem.

9. ARCHEOLOGIE. BIOGRAFIE. GENEALOGIE. GESCHIEDENIS

Archeologie (902)

361 - AALST-EREMBODEGEM. Solva, Archeologische dienst, *Lede Domein Mesen*, (*Archeologiebrochure*, 2), Aalst, Intergemeentelijk samenwerkingsverband SOLVA, [2011], 8 p.

362 - AALST-EREMBODEGEM. Solva, Archeologische dienst, *Moorsel centrum*, (*Archeologiebrochure*, 3), Aalst, Intergemeentelijk samenwerkingsverband SOLVA, [2011], 12 p.

Gewijd aan de opgravingen die in 2009 en 2010 plaatsvonden in Moorsel naar aanleiding van de heraanleg van de dorpskern.

363 - ERVYNCK Anton; VANDEVORST Kris (fotografie); OOMEN Evelien (redactie); PIETERS Marnix (redactie), *De oudste Ronde van Vlaanderen : een archeologisch parcours*, Leuven , Davidsfonds, 2011, 279 p.

Met vermelding van Aalst, Ename, Erpe, Velzeke, Zottegem.

364 - AALST-EREMBODEGEM. Solva : intergemeentelijk samenwerkingsverband voor ruimtelijke ordening en socio-economische expansie; KLINKENBORG Sigrid; DE MAEYER Wouter; CHERRETTE Bart, *Aalst Werfplein : archeologisch vooronderzoek*, (*SOLVA Archeologie-rapport*, 21), Onuitgegeven rapport, beschikbaar op <http://www.so-lva.be/projectfiles/10-AAL-WPrapport.pdf>, [2011], 19 p.

365 - AALST-EREMBODEGEM. Solva : intergemeentelijk samenwerkingsverband voor ruimtelijke ordening en socio-economische expansie; KLINKENBORG Sigrid; DE MAEYER Wouter; CHERRETTE Bart, *Moorsel Centrum : archeologisch*

onderzoek, (*SOLVA Archeologie-rapport*, 12), Onuitgegeven rapport, beschikbaar op <http://www.so-lva.be/projectfiles/RapportMoorsel-website.pdf>., [2011], 72 p.

366 - AALST-EREMBODEGEM. Solva : intergemeentelijk samenwerkingsverband voor ruimtelijke ordening en socio-economische expansie; VERBRUGGE A.; DE GRAEVE A.; CHERRETTE Bart, *Ruien Rosalinde: archeologisch vooronderzoek oktober-november 2010*, (*SOLVA Archeologie-rapport*, 16), Onuitgegeven rapport, beschikbaar op <http://www.solva.be/projectfiles/SOLVA-ArcheologieRapport16.pdf>., [2011], 36 p.

367 - BEECKMANS Luc; PARENT Jean-Pierre; DE BROUWER Nico; VAN LIEFFERINGE Nick, *Kleine huishoudelijke voorwerpen uit het middeleeuwse Geraardsbergen, - Gerardimontium*, 2011, (240), p. 3-13.

368 - DE WANDEL Tineke; DESCHIETER Johan, *Archeologisch onderzoek op de Lange Gracht te Ename, - Handelingen Zottegems Genootschap voor Geschiedenis en Oudheidkunde*, 15, 2011, p. 247-251.

369 - DE WANDEL Tineke; DESCHIETER Johan, *Cachepots : verborgen laatmiddeleeuwse potten bij bloemist, - Handelingen Zottegems Genootschap voor Geschiedenis en Oudheidkunde*, 15, 2011, p. 253-257.

In Zottegem.

370 - DE WANDEL Tineke; DESCHIETER Johan, *Opgraving Heldenlaan Zottegem site Vandenbossche, - Handelingen Zottegems Genootschap voor Geschiedenis en Oudheidkunde*, 15, 2011, p. 259-275.

371 - DESCHIETER Johan, *Archeologisch onderzoek naar de Lange Gracht in Ename, - Cultureel Jaarboek Provincie Oost-Vlaanderen*, 2010, p. 18-19.

372 - MOENS Jan; KLINKENBORG Sigrid; DE MAEYER Wouter; CLEMENT Cateline; CHERRETTE Bart, *Afval van schoenlappers / oud-schoenmakers en versleten schoeisel uit Ninove (Oost-Vlaanderen), - Relicta*, 7, 2011, p. 101-120.

373 - DE MULDER Guy; VAN STRYDONCK Mark; DE REU Jeroen,

Het protohistorische verleden van Velzeke herbekeken : de inbreng van de 14C-dateringsmethode, - Handelingen Zottegems Genootschap voor Geschiedenis en Oudheidkunde, 15, 2011, p. 223-234.

374 - GOMEZ DE SOTO José; DE MULDER Guy, *Les tripodes de bronze à protomés zoomorphes du type Geraardsbergen sont-ils véritablement celtiques ou antiques ?*, - *Lunula*, 19, 2011, p. 135-139.

375 - PARENT Jean-Pierre; VAN LIEFFERINGE Nick; DE BROUWER Nico; BEECKMANS Luk, *Een midden-neolitische heuvelsite op de Paterberg te Kwaremont (Kluisbergen, O.-VI.)*, - *Handelingen Zottegems Genootschap voor Geschiedenis en Oudheidkunde*, 15, 2011, p. 191-221.

Nederzettingsgeschiedenis (911.37)

376 - VAN DE PERRE Dirk, *De stedenbouwkundige ontwikkeling van Aalst, Ninove en Geraardsbergen tot 1500 : een vergelijkende studie, - Het Land van Aalst*, 63, 2011, (1), p. 39-80.

Landkaarten. Plattegronden (912)

377 - VANHAESEBROUCK Pieter-Jan, *De kadasterkaart van Philippe Christian Popp, - Erfdeel Kluisbergen*, 1, 2011, (1), p. 26-28; (2), p. 33-36.

Midden 19de eeuw.

378 - WAMBACQ Liliane, *"Het Lant en Graefschap van Aelst in het Keyzerlijck Vlaenderen"* : een kaart uit 1794, - *De Zwalmgalm*, 16, 2011, (2), p. 2, 5-8, 27.

Biografie (929)

379 - VUYLSTEKE Marc, *Wie was Landerzen Taaf?*, - *Businarias*, 15, 2011, (44), p. 32-33; (45), p. 28-30.

Emile Oktaaf De Jonghe (1882-1942).

Familiekunde. Genealogie (929.5)

380 - BOMBEECK Leo, *Twee Aalsterse mannen van stand ...: monnik Jacobus Blondeel, keldermeester en laatste prior van de abdij van Egmond en zijn neef geneesheer Jacob Blondeel, chirurgijn te Leiden en 's-Gravenhage*, - *Dender-Stam*, 31, 2011, (3), p. 77-84; (4), p. 108-110.

381 - D'HOORE Baudouin, *Inventaire des documents généalogiques de Paul de Smet d'Olbeke*, - *Le Parchemin*, 76, 2011, (396 bis), p. 507-523.

Met talrijke aanverwante families in het Land van Aalst.

382 - DE SCHRYVER Fredy, *Bij het overlijden van Eleonore Van Hoorebeke, weduwe Emiel De Coensel*, - *Liniaal*, 34, 2011, (4), p. 17-20.

383 - DE TEMMERMAN Ludwig, *De (heren)huizen in de Kasteelstraat*, - *Triverius*, 41, 2011, (1), p. 4-9; (2), p. 4-7; (3), p. 5-11; (4), p. 4-14.
In Nederrbakel. Vorige bijdragen opgenomen in de Bibliografie 2010 nr. 377.

384 - DE TEMMERMAN Ludwig, *De familie Gaublonne-Van Wymeersch in Nederbrakel*, - *Triverius*, 41, 2011, (3), p. 19-21; (4), p. 15.

385 - DE TEMMERMAN Ludwig, *Genealogische informatie over Marie Pieyns*, - *Triverius*, 41, 2011, (1), p. 61-63.

386 - HUYS Paul, *Erfenisoproepen in de 'Gazette van Gend' (jaargang 1776)*, - *Vlaamse Stam*, 47, 2011, (3), p. 269-273; (5), p. 443-444, 454-456; (6), p. 569-574.

Voor ons werkgebied in Dikkelvenne, Geraardsbergen, Grotenberge, Ninove, Oosterzele, Ronse, Velzeke.

387 - VAN BIESEN Fred, *De Rop: een uitstervende familienaam te Moorsel*, - *Heemkundige Kring De Faluintjes*, 24, 2011, (1), p. 97-114; (2), p. 220-241.

Vorige bijdragen opgenomen in de Bibliografie 2010 nr. 382.

388 - VAN ISTERDAEL Herman, *De familie Vernailen te Okegem en omstreken vóór 1796*, - *Mededelingen Heemkring Okegem*, 36, 2011, (3), p. 49-74.

Vorige bijdrage opgenomen in de Bibliografie 2020 nr. 383.

389 - VAN ISTERDAEL Herman, *Families en personen te Denderleeuw (16e eeuw-1833)*. 1 : A-E. 2 : F-P. 3 : Q-Z, 3 dl., Okegem, s.n., 2011, 432, 433-882 en 883-1298 p.

Wapenkunde. Heraldiek (929.6)

390 - DEVOS Eric, *Emblematiek en heraldiek in het middeleeuwse Ronse : van embleem tot stadswapen*, - *Annalen Geschied- en Oudheidkundige Kring van Ronse en het Tenement van Inde*, 60, 2011, p. 21-47, 177-181.

Adelstand (929.7)

391 - BUYLAERT Frederik, *Repertorium van de Vlaamse adel (ca 1350-ca. 1500)*, (*Historische Monografieën Vlaanderen*, 1), Gent, Academia Press, 2011, 867 p.

In feite een vervolg op het standaardwerk "De Vlaamse adel vóór 1300" van Ernest Warlop (1968). Met een index van familienamen.

Historiografie (930)

392 - UYTTERSROT Marc, *Enige wetenswaardigheden in verband met de publicatie van de "Geschiedenis van Hofstade"*, - *Heemkundige Kring Denderland*, 9, 2011, (3), p. 99-105.

Uitgegeven in 1949. Auteur: E.H. Jozef De Brouwer.

Oude geschiedenis (931/939)

393 - DE CLERCQ Wim, *Over vlees en bloed : Menapische boeren en soldaten aan de rand van het Romeinse Rijk*, (*Publicaties van het Provinciaal Archeologisch Museum van Zuid-Oost-Vlaanderen, site Velzeke. Gewone reeks*, 5), Oostkamp, Stichting Kunstboek, 2011, 102 p.

Catalogus n.a.v. de gelijknamige tentoonstelling te Velzeke (Provinciaal Archeologisch Museum) van 3 december 2011 t.e.m. 15 juni 2012. Tentoonstelling en catalogus focussen op de regio tussen Schelde en Noordzee.

Geschiedenis (algemeen) (94)

394 - VAN UYTVEN Raymond. (red.); BRUNEEL C. (red.); KOLDEWEIJ A.M. (red.), *Geschiedenis van Brabant : van het hertogdom tot heden*, 2de uitg., Zwolle, Waanders en Leuven, Davidsfonds, 2011, 744 p.

Deze licht gewijzigde uitgave (eerste uitgave 2004) werd voorzien van een persoons- en van een plaatsnamenregister.

Geschiedenis van de middeleeuwen (94.033)

395 - CALLEBAUT Dirk, *De Ottoonse grenspolitiek in het Midden-Scheldegebied en de sociale opgang van een Lotharingse familie*, - *Handelingen van de Geschied- en Oudheidkundige Kring van Oudenaarde*, 48, 2011, p. 373-426.

396 - LEMOINE Joëlle, *Het verhaal van Liederijck van Rijsele bij Buck ofte by den lande van Buck*, - *Erfdeel Kluisbergen*, 1, 2011, (1), p. 2-6; (2), p. 10-19.

397 - MARIEN Ivo, *Welke belangrijke vergadering vond er in Geraardsbergen plaats op 16 juni 1423, en was die bepalend voor de toekomst van de Bourgondische Nederlanden ?*, - *Gerardimontium*, 2011, (238), p. 24-31.

Geschiedenis van de moderne tijden (94.034)

398 - DECAVELE Johan, *Protestanten en godsdiensttroebelen in de Zwalmstreek in de 16de eeuw*, - *De Zwalmgalm*, 16, 2011, (4), p. 19.

399 - ROBIJNS Luc, *Memorieboek van Joannes en Franciscus Van Landuyt uit Nieuwerkerken van 1751 tot 1808*, - *Liniaal*, 34, 2011, (4), p. 32-38.

Vorige bijdrage opgenomen in de Bibliografie 2010 nr. 400.

400 - VAN DER EECKEN Guido, *Ertbrug, de canten en abouten, - Rond de Stenen Linde*, 36, 2011, (4), p. 116-120.

In Serskamp.

401 - VAN TRIMPONT Marc, *De baronnen van Boelare in beeld : uit het portrettenalbum van het geslacht Cassina (1500 - 1800)*, (Gramaye, 6), Geraardsbergen, Gerardimontium, 2011, 79 p.

402 - VANDE WINKEL Georges, *De tijd van Simoens : de politieke en culturele context (tweede helft 18de eeuw)*, - *Het Land van Aalst*, 63, 2011, (3), p. 217-232.

In themanummer Architectuur van de Verlichting in het Land van Aalst (2e helft 18e eeuw).

Geschiedenis 1787/1815 (94.034/035)

403 - DE SCHRYVER Fredy, *Franse priesters in Aalst: sept. 1792 - juni 1794*, - *Liniaal*, 34, 2011, (3), p. 17-19.

404 - LAMARCQ Danny, *Een onkostennota voor het planten van vrijheidsbomen in 1792 in het Zottegemse*, - *Handelingen Zottegems Genootschap voor Geschiedenis en Oudheidkunde*, 15, 2011, p. 43-44.

In Balegem, Erwetegem, Sint-Goriks-Oudenhove, Velzeke, Zottegem.

Geschiedenis van de negentiende eeuw (94.035)

405 - DE LANGE Sylvain, *De historische band tussen Opbrakel en rijke Gentse families in de 19de eeuw*, - *Triverius*, 41, 2011, (1), p. 49-56; (3), p. 40-52; (4), p. 62-70.

Vorige bijdragen opgenomen in de bibliografie 2010 nr. 405.

406 - DE NIJS Eddy, *De bewoners in de wijk Pijpenbeek volgens de kaart van P.C. Popp (1860)*, - *Liniaal*, 34, 2011, (1), p. 6-21; (2), p. 7-18; (3), p. 24-30; (4), p. 21-31.

Vorige bijdragen opgenomen in de Bibliografie 2010 nr. 406.

407 - VERNAEVE Wilfried, *Aalst in de pers 150 jaar geleden*, - *Mededelingen van de Vereniging voor Aalsters Kultuurschoon*, 38, 2011, (1), p. 24-28; (2), p. 50-52; (3), p. 77-80; (4), p. 101-104.

Artikels uit "De Denderbode" van het jaar 1859-1860.

Geschiedenis van negentiende en twintigste eeuw (94.035/036)

408 - BRANTEGEM Herman, *Okegems nieuws in oude weekbladen*, - *Mededelingen Heemkring Okegem*, 36, 2011, (1), p. 22-24.

409 - DE RUYVER Luc, *De Waterhuisjes van Ro*, - *Heemkundige Vereniging De Gonde*, 39, 2011, (4), p. 3-5.

Geschiedenis en bewoners van de huidige Watermolenstraat in Gontrode.

Geschiedenis van de twintigste eeuw (94.036)

410 - BAELE Rita, *Het verhaal van Jozef De Grootte*, - *De Zwalmgalm*, 16, 2011, (2), p. 20-23.

Vorige bijdrage opgenomen in de Bibliografie 2010 nr. 413.

411 - MAROYE Marc, *100 jaar geleden in de Beiaard*, - *Triverius*, 41, 2011, (1), p. 68-70; (2), p. 66-70; (3), p. 56-59; (4), p. 71-74.

412 - [TIJDSBEELD], *Tijdsbeeld : Woubrechtgem in de jaren '50*, - *De Hellebaard*, 9, 2011, (1), p. 8.

413 - VAN DE PERRE Arnold, *Da was nen toëd, jong : volksverhalen uit de Faluintjes : de Mannen van Meldert*, Erembodegem, Flying Pencil, 2011, 240 p.

OPMERKING

De nrs. 24, 58 en 334 bestaan niet.

AUTEURSREGISTER

Baekeland, Paul	343	De Both, Luc	193, 322
Baele, Rita	410	De Brouwer, Nico	367, 375
Bavay, Lut	143, 172, 295	De Bruyne, Cyriel	351
Beeckmans, Luc	144, 220, 367	De Chou, Freddy	194, 195, 196
Beeckmans, Luk	277, 288, 375	De Clerck, Jan C.A.	174
Biebaut, Etienne	15	De Clercq, Wim	393
Blancke, Rieke	247	De Coninck, Johny	185
Bombeeck, Leo	380	De Coninck, Rik	66
Boone, Lucien	45	De Cooman, Kristina	46
Boschmans, Jos	41	De Cremer, Jan	338
Bourdeaudhui, Jozef	22	De Decker, Sam	288
Brantegem, Herman	10, 97, 98, 131, 408	De Graef, Pieter	70
Broodcooren, Paul	321	De Graeve, A.	366
Broucke, Roger	118	De Groote, Maria	352
Bruneel, C.	394	De Lange, Sylvain	163, 405
Bruyland, Herman	112	De Loose, Willy	119, 178
Brysse, Adrien	116	De Maegd, Chris	292
Buts, Hugo	76, 84, 145	De Maesschalck, Gust	344
Buylaert, Frederik	391	De Maeyer, Wouter	364, 365, 372
Callebaut, Dirk	395	De Mets, Rudy	214
Callebaut, Elisa	91	De Mey, Raf	182
Cardon, Bert	300, 301	De Moor, Romain	235
Caudron, Freddy	87, 210	De Mulder, Guy	373, 374
Cherretté, Bart	364, 365, 366, 372	De Nijs, Eddy	48, 406
Cherretté, Marnix	2	De Noyette, Guy	202, 323
Clement, Cateline	372	De Pauw, Christoph	338
Cock, Marcel	46, 244, 268	De Pessemier 's Gravendries, Paul	278
Coen, Marie	157	De Prijck, Mieke	20, 132
Coppens, Jan	342	De Reu, Jeroen	373
Coppens, Marguerite	296	De Rijck, Tony	250
Cordemans, H.	44	De Ro, Jacques	94, 120, 291, 305, 306, 339
Cosijns, Roger	212	De Ruyver, Luc	409
Creve, Wies	28	De Schryver, Fredy	18, 29, 171, 255, 256, 345, 382, 403
D'Haese, Dirk	152	De Schuiteneer, Freddy	133
D'Hamers, Katrijn	166	De Smet, Anne	4
D'Hollander, Romain	47	De Smet, Antoine	199, 230
D'Hoore, Baudouin	381	De Stercke, Bruno	200
De Block, Jozef	160	De Sutter, Prosper	100
De Boeck, Dirk	3, 99, 213, 233, 254, 271, 272, 273, 350	De Tant, Fernand	20, 132

De Temmerman, Ignace	242, 244	Gysel, André	123
De Temmerman, Ludwig	83, 201, 259, 286, 294, 303, 383, 384, 385	Hanselaer, Johan	9
De Temmerman, Niels	109	Hendrickx, Senne	72
De Troyer, Roger	324	Hermans, Roeland	55
De Veirman, Sofie	197	Heyvaert, Gaston	157
De Vos, Agnes	297	Heyvaert, Herman	103, 310
De Vuyst, Julien	11, 16, 30, 67, 153, 187, 188, 189, 223	Hilona, (Zuster)	154
De Vuyst, Paul	104	Holvoet, Claude	122
De Waele, Sylvain	88	Hoornaert, Elke	284
De Wandel, Tineke	368, 369, 370	Horsten, Michiel	73
De Wilde, Karel	101	Huart, Jean-Pierre	46
De Wolf, Magda	164	Humbeek, Kris	358
Decavele, Johan	340, 398	Huylebroeck, Edgard	217
Dehaeck, Sigrid	229, 232	Huys, Paul	386
Dekimpe, Bert	78, 79	Janssens, Marcel	7
Delbeke, Maarten	283	Jones, Susan Frances	299
Deschaumes, Christophe	279	Kennis, Britt	358
Deschietier, Johan	368, 369, 370, 371	Kerkhove, Herman	42, 92, 186, 238, 252, 307, 311
Desmet, Ginette	5	Klinkenberg, Sigrid	364, 365, 372
Desmyter, Gaby	260	Koldewey, A.M.	394
Devos, Eric	390	KVB	64
Devriese, Luc	116, 352	Laeremans, Jos	167, 263
Dierickx, Fons	6, 102, 146, 215, 216, 325	Laleman, Jan	191
Dierkens, Alain	12	Lamarcq, Danny	353, 404
Dubois, Gilbert	134	Lanckman, Aimé	175
Duprez, Michel	113, 202, 346	Leloup, Pieter	80
Emmanuel, (Broeder)	186	Lemmens, Daniël	148
Ervynck, Anton	363	Lemmens, Michel	312
F., B.	203	Lemoine, Joëlle	396
Flama, Wouter	121	Leroy, Frans	287
Fonck, Antoine	52, 326	Leroy, Sadi	329
Gadeyne, Guy	17	Liagre, Guy	51
Geeroms, Luc	221, 244	Liessens, Gerrit	85, 86
Georlette, Delphine	46	Lievens, Maurice	123
Gerits, Jan	261	Louies, Jan	281, 337
Goddeeris, Idesbald	55	Maes, Ulrich	347
Goeman, Jef	327	Mariën, Ivo	397
Goethals, Patrick	198, 280	Maroye, Marc	23, 81, 222, 330, 411
Gomez De Soto, José	374	Menschaert, Annita	46
Goossens, Geert	59, 147	Merckx, Xavier	211
Goossens, Katrien	71	Mertens, Wenzel	244
		Minnaert, William	46
		Moens, Jan	372

Monballyu, Jos	124	Van Bavel, Marjolein	74
Ockeley, Jaak	156	Van Biesen, Fred	181, 266, 313, 387
Olsen, Jan	173, 204, 239	Van Bockstaele, Geert	32, 33, 33bis, 244, 258, 269
Oomen, Evelien	363	Van Butsele, Paul	355
Parent, Jean-Pierre	367, 375	Van Caeneghem, Paul	126
Paret, Pascal	125	Van Cauwenberge, Christ	341
Peersman, Jaak	276	Van Damme, Rik	305
Penneman, Robert	157	Van de Maele, Romain	190
Pieters, Marnix	363	Van de Maele, Romain John	61, 127, 224
Pots, Luc	293, 331	Van de Perre, Arnold	413
Praet, Dirk	77, 226	Van de Perre, Dirk	43, 244, 245, 246, 248, 258, 270, 376
Praet, Patrick	135	Van de Velde, Frydda	202, 234, 320, 323, 333
Rasschaert, Alfons	344	Van de Velde, Wilfried	106, 332
Redant, Gabriël	68	Van den Berg, Marcel	166
Robijns, Luc	243, 244, 249, 399	Van den Bruele, Annelies	253, 275
Roelandt, Jeannine, Zuster	46	Van den Steen, Freddy	137, 138
Roest, Frans	205	Van der Eecken, Guido	400
Rollé, Roger	323	Van der Haegen, Marc	128
Roskam, Etienne	33	Van der Helst, Luc	93, 209
Saey, Guido	157	Van der Speeten, Jozef	69, 208, 314
Scharpé, Jan Lodewijk	359	Van der Stock, Jan	300, 301
Schoon, Edmond	13	Van der Vurst, Pierre	38
Seberechts, Frans	136	Van Driessche, Luc	25, 107, 129, 150, 180, 315
Séverov, N.	359	Van Durme, Luc	207, 356, 357
Smesman, Wilfried	46	Van Elstraete, Paul	140, 141
Smeyers, Katharina	300, 301	Van Haesebrouck, Pieter-Jan	139
Somers, Sophie	301	Van Hove, Willy	82
Sonck, Paul	162, 177	Van Isterdael, Herman	388, 389
Souffreau, Georges	104, 105, 149, 218, 220	Van Langenhoven, Bart	14, 19, 39, 111, 114, 151, 241
Souffreau, Georges L.	85, 89, 90, 110, 206	Van Langenhove, Roger	184
Stevens, Willy	99	Van Liedekerke, Maurits	62
Stroobants, Aimé	298, 304	Van Liefferinge, Nick	367, 375
Surdiacourt, Dirck	60	Van Lierde, Herman, Rector	46
Taeldeman, Johan	348	Van Paepeghem, Willy	168, 169, 289, 327
Temmerman, Willy	354	Van Rode, Olivier	115, 360
Topke, Hubert	111, 114, 241	Van Schoorisse, Willy	50, 188
Torfs, Rik	166	Van Stappen, Jos	35
Troch, Jan	231		
Uyttersprot, Marc	33, 49, 179, 183, 219, 251, 257, 265, 308, 392		
Valentijn, André	158, 159		
Van 't Veld, Yasmin	274		

Van Strydonck, Mark	373	Verdoodt, Frans-Jos	63
Van Trimpont, Marc	316, 401	Verhoeven, Etienne	142
Van Uytven, Raymond	394	Verlaeckt, Frans	202
Vancoppenolle, Chantal	232	Verleyen, Wilfried (o.s.b.)	57
Vande Winkel, Georges	1, 244, 402	Vermeir, Rik	8, 318
Vanden Heede, Marcel	140, 141, 170, 349	Vermoesen, Ben	26, 34, 40, 161
Vandenbogaerde, Sebastiaan	130	Vermoesen, Reinoud	65, 75
Vander Mijnsbrugge, K.	227	Vernaeve, Wilfried	1, 244, 407
Vandevorst, Kris	363	Verroken, Eric	108
Vanhaesebrouck, Pieter-Jan	290, 377	Verschraegen, Matthijs	109
Vanistendael, Cor	317	Verstraete, Alfons	157
Vanmaele, Nele	240	Volckaert, Etienne	27
Vanwijnsberghe, Dominique	300, 301	Vuylsteke, Marc	53, 54, 56, 318bis, 379
Verbeke, André	116	Wambacq, Liliane	323, 335, 335, 378
Verbrugge, A.	366	Wille, Danny	336
Vercammen, Louis	248	Wybraeke, Dominique	319
Verdoodt, Frans	136		

PERSONENREGISTER

Aelbrecht, Leon	188	Cassiman, Roger	248
Alexander IV (paus)	86	Cassina (geslacht)	401
Alistocx, Katheline	87	Ceuterick, Louis	305
Baele, Michel	329	Conscience, Hendrik	360
Bauwens, Evarist	44	Cooreman, Camille	25
Beeckman, Jan Babtist	112	Coppens, Edgard	66
Beeckman, Maria Anna	13	Cosyns (familie)	383
Bijl (familie)	61	D'Haenens, Maria	125
Bijl, Adolf	61	Daens, Pieter	63
Bijl, Jan	61	De Wolf, Marcel	137
Blondeel, Jacob	380	De Block, Alfred	160
Blondeel, Jacobus	380	De Block, Eugène	306
Bonnaerens, Ivo	136	De Bosschere, Lucien	68
Boon, Louis-Paul	193, 358	De Brouwer, Jozef	392
Boumon, Marcel	321	De Buschop, Pieter Jan	84
Buysens, René	122	De Clercq, Petrus	304
Camu, Louis	292	De Clercq, Staf	62
Canfijn, Theodule	191	De Cock, Alfons	164
Carpentier, Valère	191	De Cubber (familie)	286

De Groote, Jozef	410	Liederijck van Rijsssele	396
De Jonghe, Emile Oktaaf	379	Lievens, Jacques	29
De Medts, Frans	252	Lievens, Maurice	123
De Meulemeester, Katrien	274	Lievens, Petrus	172
De Mol, Peter	117	Los, Cyriel	298
De Nil, François	112	Maes (familie)	405
De Rop (familie)	387	Massez (familie)	88
De Rop, Domien Camiel (Pee Klak)	387	Matthijs, Fons	332
		Meert, Odile	173
De Rore, Cypriaen	311	Meester van Guillebert de Mets	302
De Smet d'Olbecke	381	Meesters van Guillebert de Mets	302
De Smet, Louis Gaston	106	Minne-Daensaert, Jenny	296
De Stobbeleir, Gustaaf	93	Mulle de Terschueren (familie)	405
De Temmerman, Henri	109	Neckebroek, Hippolyte	279
De Thaeve, Peter	117	Niponisemus (pater)	35
De Winne, August	359	Nudera, Jan	317
Demuenynck, Elisabeth	167	Orlov, Nikoláj Pávlovic	359
Devos, Florent	307	Paelinck, Jozef	303
Dewez, Laurent Benoît	270	Pameleire, Jan	276
Drieghe, Frans	245, 270	Pee Klak	387
Dubois, Gustaaf	40	Pergameni, Hermann	359
Dubois, Henricus (o.s.b.)	40	Pieyns, Marie	385
Dubois-Nihoul, Adolphe	209	Piron, Odile	48
Dutry, Leon	30	Popp, Philippe Christian	377
Franciscus Xaverius (H.)	11	Putteman, Ben	387
Fransaer, Frans	7	Raes, Elise	138
Gaublomme-Van Wymeersch		Reynier, Florent	168
(familie)	384	Robijns, Karel Lodewijk	26
Geerts, Anna	49	Robyn, Pieter Johan	101
Goetgebuer, Joannes Franciscus	34	Schellekens (familie)	292
Goos, Frans Carolus Josephus	265	Schotte, André	193
Gossaert, Jan	299	Schouppe (familie)	178
Gottschalck, Anton	138	Schouppe, Marie Christine	178
Gravez, Hilaire	64	Séverov, N.	359
Gudula (H.)	12	Simoens, Jan Baptist	242, 244, 245,
Guillebert de Mets	301, 302		246, 258, 268, 269, 270
Hacgens, Magda	64	Skorzeny, Otto	142
Herman, Dominique	112	Smeyers, Maurits	300
Herreyns, Daniël	15	Snel, Benonius	142
Jeanne (zuster)	167	Spitaels (familie)	383
Lauwers, Albert	51	Steyaert, Albert	248
Le Roy, Fulgens (o.s.b.)	37	Steyvers (familie)	335
Le Roy, Werner	37	Stuyver, Paul	3
Lemmens, Franchoys	161		

Suys (familie)	23	Van Mechelen, Louis	248
Sylva, Eloi	316	Van Oudenaerde (familie)	108
Triverius, Jeremias	9	Van Reeth, Flor	248
Van Clé, Antoon	248	Van Rossem, Michel	112
Van Damme (familie)	383	Van Roy, Raymond	107
Van den Bogaerde de Ter Bruggen (familie)	405	Van Ruyskensvelde	381
Van den Bossche-Cauwel, Jacobus (familie)	277	Van Wijnen, Albert	92
Van der Gucht, Marie	145	Vanderdonck, Franciscus	318bis
Van der Haegen (familie)	128	Vandevelde, Francies	200
Van der Haegen, Otto	128	Verleyen, Wilfried (o.s.b.)	36
Van der Linden (familie)	259, 291	Vernailen (familie)	388
Van der Strieckt, François	274	Verstichelen, Jozef	173
Van Driessche, Luc	165	Vilain XIII, Jean Jacques Philippe	402
Van Hecke, Camille	281	Volckaert (familie)	234
Van Hoorebeke (familie)	382	Volckaert, Joseph	27
Van Impe, Josephine	172	Voornamelijk over de drukkerij-afdeling (Dirk Martens).	221
Van Kerkhove, Robert	308	Walraet, Benjamin	28
Van Lummene (familie)	108	Warlop, Ernest	391
Van Maarke (familie)	108	Wattez, Omer	163

PLAATSNAMENREGISTER

Aaigem	104, 143, 213, 233, 350	Bavegem	105, 381
Aalst	2, 3, 4, 33, 38, 39, 44, 55, 57, 61, 62, 63, 64, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 87, 93, 116, 157, 166, 176, 182, 183, 184, 190, 209, 210, 215, 216, 221, 224, 235, 247, 281, 292, 308, 317, 321, 337, 354, 359, 363, 364, 376, 380, 402, 403, 407	Beerlegem	323, 329
Aalst (Land van)	1, 115, 242, 243, 244, 245, 246, 378	Berchem	56, 78, 79, 116, 139, 170, 349, 377
Aalst (regio)	65	Boelare (baronie)	401
Affligem	36, 37, 41	Borsbeke	52, 59, 89, 147
Antwerpen (provincie)	394	Brabant	394
Baaigem	199	Brabant (hertogdom)	394
Baardegem	6, 33, 57, 118, 127, 146, 156, 174, 216	Brabant wallon	394
Balegem	32, 203, 381, 404	Brabantdepartement (NL)	394
Bambrugge	105, 143, 218, 233, 350	Brakel	9, 81, 201, 240
		Brussel (gewest)	394
		Burst	85, 105, 143, 218, 233, 275, 350
		Deftinge	28, 222
		Denderhoutem	57, 217, 293, 331, 381
		Denderleeuw	51, 142, 389

Dijledepartement	394	Hundelgem	320, 323
Dikkele	323	Idegem	195, 381
Dikkelvenne	356, 386	Inde (rivier)	355
Domein Mesen (Lede)	361	Jemappes	209
Dommeldepartement (NL)	394	Kerksken	57, 262, 309
Dries (Hillegem)	280	Kluisbergen	122
Drongen	105, 218	Kottem	218, 233
Eindeke (Zele)	359	Kwaremont	125, 170, 375
Elst	259	Landskouter	32
Ename	363, 368, 371, 395	Lede	14, 19, 39, 55, 114, 151, 152, 175, 241, 249, 258, 267, 338, 361
Erembodegem	33, 57, 216, 292, 358	Lede (heerlijkheid)	111
Erondegem	143, 233, 271, 350	Lemberge	21
Erpe	3, 106, 143, 213, 233, 254, 332, 350, 363	Letterhoutem	381
Erwetegem	381, 404	Leupegem	249
Etappengebied	121, 130	Liedekerke	66
Etikhove	22, 249, 379	Lierde	81
Everbeek	56, 214	Londen	299
Gavere	230	London	299
Gent	402, 405	Maarke	108
Gentbrugge	352	Maarke-Kerkem	53, 56
Geraardsbergen	55, 60, 61, 94, 116, 133, 166, 192, 193, 228, 229, 251, 269, 299, 301, 302, 305, 306, 316, 339, 341, 342, 347, 367, 374, 376, 386, 397	Maarkedal	283, 343
Gijzegem	15, 33, 33bis, 47, 49, 64, 145, 167, 235, 251, 257, 265, 289	Massemen	116
Gijzenzele	32	Mater	53, 56, 274
Goeferdinge	120, 291	Meilegem	113, 323, 329
Gontrode	148, 173, 204, 409	Meldert	6, 26, 34, 40, 57, 112, 118, 146, 156, 161, 211, 215, 216, 237, 284, 336, 413
Grimminge	196, 249, 269	Melle	5, 126, 239, 249, 264
Grotenberge	386	Mere	86, 99, 143, 162, 172, 177, 213, 233, 295, 350
Haaltert	16, 27, 30, 119, 154, 155, 178, 253, 296, 297	Merelbeke	249, 381
Heldergem	250, 324	Mesen	361
Herdersem	6, 33, 102, 112, 146, 164, 215, 325, 328	Mespelare	251
Herzele	67, 90, 101, 144, 198, 220, 223, 251	Michelbeke	205, 357
Herzele (heerlijkheid)	110, 206	Mijlbeek (Aalst)	359
Hillegem	153, 280	Moerbeke	194
Hofstade	33, 45, 136, 168, 169, 179, 219, 263, 298, 327, 392	Monden-van-de-Rijndepartement (NL)	394
		Moorsel	6, 7, 13, 33, 84, 118, 137, 138, 146, 160, 181, 249, 266, 313, 328, 362, 365, 387
		Moortsele	32
		Munkzwalm	320, 323

Munte	124	Sint-Antelinks	321
Nederbrakel	187, 189, 200, 278,	Sint-Blasius-Boekel	323
294, 383, 384		Sint-Denijs-Boekel	109, 234, 323,
Nederzwalm	234		335
Nederzwalm-Hermelgem	323	Sint-Goriks-Oudenhove	404
Neigem	381	Sint-Kornelis-Horebeke	258
Nieuwerkerken	18, 29, 33, 48, 100,	Sint-Lievens-Houtem	381
171, 255, 256, 287, 345, 382, 399,		Sint-Maria-Horebeke	50, 188
406		Sint-Maria-Latem	323
Ninove	43, 46, 51, 55, 116, 123,	Sint-Maria-Lierde	23, 260, 261, 330
128, 248, 270, 276, 304, 372, 376,		Sint-Maria-Oudenhove	258, 303
386		Sint-Martens-Lierde	268
Nokere	56	Sint-Pauwels	47
Noord-Brabant (NL)	394	Smetlede	151, 285, 381
Nukerke	54, 56, 318bis, 379	Staats-Brabant (NL)	394
Okegem	10, 69, 97, 98, 131, 135,	Steenhuize-Wijnhuize	251, 277
208, 314, 388, 408		Ten Brent (heerlijkheid)	105
Oordegem	57, 151, 251	Twee-Netendepartement	394
Oost-Vlaanderen	80, 121, 130	Uitbergen	124
Oosterzele	32, 249, 312, 348, 381,	Velzeke	363, 373, 386, 395, 404
386		Vlaams-Brabant	394
Opbrakel	132, 286, 303, 405	Vlaamse Ardennen	53, 163
Opdorp	35	Vlaanderen	55, 302, 363, 391
Ottergem	143, 233, 272, 350	Vlekkem	104, 143, 233, 273, 350
Paulatem	323	Vlierzele	105
Pollare	35, 212	Vollezele	55
Ressegem	89, 158, 159, 288	Wachtebeke	28
Roborst	323, 340	Wallonië	55
Ronse	17, 42, 56, 83, 88, 92,	Werfplein (Aalst)	364
116, 134, 185, 186, 187, 191, 238,		West-Vlaanderen	121
252, 279, 282, 307, 311, 319, 355,		Wichelen	31, 55, 77, 95, 96, 117,
386, 390		225, 226, 227, 236, 344, 351	
Rosalinde (Ruien)	366	Wieze	8, 25, 82, 103, 107, 129,
Rozebeke	205	150, 164, 165, 180, 231, 235, 310,	
Ruien	78, 139, 140, 141, 170, 290,	315, 318	
366, 377		Woubrechtgem	68, 149, 276, 412
Schaarbeek (Aalst)	359	Zegelsem	20, 132
Schelde-en-Maasdepartement (NL)	394	Zele	64, 359
Scheldewindeke	32	Zonnegem	105, 218, 233
Schellebelle	227	Zottegem	91, 124, 219, 322, 323,
Schoonaarde	57, 169, 351	353, 360, 363, 369, 370, 381, 404	
Schorisse	56	Zuid-Brabant	394
Serskamp	227, 400	Zulzeke	170
		Zwalm	202, 207, 346, 398, 410

INHOUD BIBLIOGRAFIE 2011

0. ALGEMEENHEDEN	1 - 9
Vakbibliografieën (016)	
Verenigingen (06)	
Kerkpuien	
Boekgeschiedenis	
1. FILOSOFIE. PSYCHOLOGIE	--
2. GODSDIENST	10 - 51
Heiligen. Heiligenverering. Bedevaarten (235.3)	
Kerkelijke kunst. Kerkklokken (246/247)	
Spiritualiteit. Roepingen. Vroomheid (248)	
Broederschappen. Confreries (255)	
Kerkpersoneel (256/259)	
Parochies. Pastoors. Kerkarchieven (262)	
Christelijke religieuze ordes (271)	
Protestantse Kerken (283/289)	
3. SOCIALE WETENSCHAPPEN	52-189
Migratie (314)	
Feodalisme (321.17)	
Politieke Bewegingen. Vlaamse Beweging (329)	
Sociaal-economische geschiedenis (33)	
Seizoenarbeid (331.5)	
Financiën (336)	
Belastingen (336.22)	
Handel. Verkoop (339)	
Criminaliteit (343)	
Pachtcontracten (347)	
Tienden (347.25)	
Testamenten. Staten van Goed (347.6)	
Rechtbanken. Rechtspraak (347.9)	
Politie. Brandweer (351.7)	
Ambtenaren. Politici (35.08)	
Politie. Rijkswacht. Veldwachters. Brandweer (351.7)	
Lokaal en regionaal bestuur. Heerlijkheden (352/353)	
Militaire geschiedenis (355)	
Wereldoorlogen (355 WOI/355 WOII)	
Sociale zorg. Armenzorg. Gezondheidszorg.	
Gezinszorg (364.1)	
Onderwijs (373)	

Jeugdwerk (374.3)
 Universitair onderwijs (378)
 Vrijtijdsbesteding. Toerisme (379.8)
 Heemkunde. Volkskunde (39)
 Levenscyclus (392)
 Leefgewoonten (392.5)
 Huwelijk (392.5)
 Herbergen (392.8)
 Dood. Bidprentjes (393)
 Feesten (394.2)
 Carnaval (394.25)
 Stoeten. Optochten (394.5)
 Marktliedereren (398.8)

5. NATUURWETENSCHAPPEN 190-192

Milieuhinder (504)
 Landmeetkunde. Kadaster (528)
 Plantkunde. Flora (58)

6. TOEGEPASTE WETENSCHAPPEN 193-234

Dienstverleners. Geneeskunde. Vroedkunde (61)
 Molens. Watermolens. Windmolens (620.9)
 Mijnwerkers (622)
 Kanalen (626/627)
 Watervoorziening (628.1)
 Landbouw. Hopteelt (63)
 Visteelt (639)
 Boekdrukkunst (655)
 Verkeerswezen. Scheepvaart. Luchtvaart (656)
 Filatelie (656.8)
 Luciferfabrieken (662)
 Brouwerijen (663)
 Levensmiddelen. Snoep (664)
 Industrie (66/68)

7. ARCHITECTUUR. PLASTISCHE KUNSTEN.**MUZIEK. SPORT**

234-341

- Musea (7.078)
- Spoorwegen (711.75)
- Natuurreservaten (712.23)
- Kerkhoven (718)
- Natuurbescherming (719)
- Monumentenzorg (72.025)
- Architectuur (72)
- Openbare gebouwen (725.13)
- Commerciële gebouwen (725.2)
- Schandpalen (725.6)
- Beelden. Monumenten (725.94)
- Religieuze architectuur. Kerken. Kapellen (726)
- Abdijen. Kloosters (726.7)
- Grafzerken. Grafmonumenten (726.8)
- Pastorieën (726.9)
- Burgerlijke architectuur. Woningen. Hoeven. Kastelen (728)
- Numismatiek. Munten. Penningkunde (737)
- Kantnijverheid (745.52)
- Glazenierskunst (748)
- Schilderkunst. Miniaturen (75)
- Tekenkunst (766.04)
- Muziek. Muziekinstrumenten. Zang (78)
- Sport (79)
- Bioscopen (791.4)
- Toneel. Rederijkers (792)

8. TAALKUNDE. LITERATUUR

342-360

- Taalkunde. Dialecten (800.7)
- Plaatsnaamkunde. Toponymie (801.311)
- Literatuur (82/89)

9. ARCHEOLOGIE. BIOGRAFIE. GENEALOGIE.**GESCHIEDENIS** 361-413

- Archeologie (902)
- Nederzettingsgeschiedenis (911.37)
- Landkaarten. Plattegronden (912)
- Biografie (929)
- Familiekunde. Genealogie (929.5)
- Wapenkunde. Heraldiek (929.6)
- Historiografie (930)
- Oude geschiedenis (931/939)
- Geschiedenis (algemeen) (94)
- Geschiedenis van de middeleeuwen (94.033)
- Geschiedenis van de moderne tijden (94.034)
- Geschiedenis 1787/1815 (94.034/035)
- Geschiedenis van de negentiende eeuw (94.035)
- Geschiedenis van de negentiende en twintigste eeuw (94.035/036)
- Geschiedenis van de twintigste eeuw (94.036)

AUTEURSREGISTER p. 200

PERSONENREGISTER p. 203

PLAATSNAMENREGISTER p. 205

Georges Vande Winkel	Wilfried Vernaeve
Heirebaan 107	Brouwerijstraat 39
9400 Ninove-Denderwindeke	9300 Aalst

BOUWWERKEN VAN ARCHITECT PIETER VAN KERKHOVE (1847-1889) TE MEERBEKE IN OPDRACHT VAN SENATOR KAREL VAN VRECKEM

Dirk VAN DE PERRE

Op 25 maart 2000 werden te Meerbeke een ganse reeks gebouwen als monument beschermd en werd de ruime omgeving rond de kerk en het kerkhof als dorpsgezicht geklasseerd. Onder die gebouwen het voormalige neogotische klooster en het kerkhof. Bij de bescherming zijn er weinig elementen aangebracht over de bouwgeschiedenis. De namen van de architecten bleven onbekend.

De inventarisering in 2010 van het parochiearchief van Meerbeke door Geert Van Bockstaele en zijn medewerkers bracht heel wat nieuwe archiefgegevens aan het licht.¹ Zo blijken het klooster en waarschijnlijk ook het grafmonument van de familie Van Vreckem het werk te zijn van de Gentse Sint-Lucasarchitect Pieter Van Kerkhove. Van Kerkhove was in zijn tijd een succesvol architect en een belangrijk vertegenwoordiger van de neogotiek. In opdracht van senator Karel Van Vreckem (1837-1921) werkte hij naast de genoemde bouwwerken ook nog aan diens kasteel.

1. De familie Van Vreckem in het 19de-eeuwse Meerbeke

Hoewel deze familie al vanaf de 17de eeuw het religieuze, sociale en politieke leven in Meerbeke en naburige dorpen domineerde, beperken we ons in deze studie tot haar rol in de 19de eeuw en het begin van de 20ste eeuw te Meerbeke.

We beginnen bij Maximilien Van Vreckem (1802-1839).² Hij huwde

- 1 De inventaris is voorlopig alleen in gestencilde vorm beschikbaar. In het kader van de verdere inventarisatie van de parochiearchieven van het dekenaat Ninove, zal een publicatie volgen in de reeks Inventarissen, uitgegeven door het Oost-Vlaams Verbond van de Kringen voor Geschiedenis. Het archief wordt bewaard in de pastorie en is enkel op aanvraag toegankelijk. Met dank aan Geert Van Bockstaele voor het ter beschikking stellen van de inventaris en aan Julien Van Bockstaele en Hans Wachtelaer voor de toegang tot het archief.
- 2 Een korte biografie van de leden van de familie met een mandaat in de provincie Oost-Vlaanderen is ook te vinden in: Nicole LEHOUCQ en Tony VALCKE, *De fontein van de Oranjeberg*, 2. *Biografisch repertorium*, Gent, 1997.

op 1 februari 1837 met Johanna Eeman (1814-1873) uit Ninove.³ Uit dat huwelijk werden twee kinderen geboren: Karel op 5 november 1837 en Jan op 31 juli 1839 enkele maanden voor de dood van zijn vader. Maximilien was advocaat en bouwde zijn politieke loopbaan uit in de Katholieke Partij.⁴ Hij was lid van de Oost-Vlaamse provincieraad in 1836-1838 en gemeenteraadslid te Meerbeke van 1836 tot aan zijn vroege dood op 10 december 1839.

Van Maximilien zijn nog een zuster en twee broers gekend. Zijn oudste broer was Jan Baptist Van Vreckem, geboren op 27 augustus 1794 en overleden op 9 juni 1875. Deze Jan Baptist volgde zijn broer Maximilien op van 1840 tot 1869 als gemeenteraadslid en was burgemeester van Meerbeke van 1847 tot 1861.⁵ Maximiliens zuster Maria Josepha werd geboren op 27 september 1796 en overleed te Meerbeke op 20 februari 1869.⁶ Nog een broer Karel Johannes werd in Meerbeke geboren op 6 april 1800. Hij werd priester en oefende eerst de functie van onderpastoor uit te Impe; daarna was hij directeur van het klooster te Waasmunster en vervolgens pastoor te Lieferinge, waar hij al na zes jaar in 1846 ontslag nam. Hij kwam als rustend pastoor terug naar zijn geboortedorp en overleed er op 7 juli 1872.⁷

Karel en Jan Van Vreckem, de twee zonen van Maximilien, hebben hun vader dus nauwelijks gekend, maar traden wel in zijn voetsporen van advocaat en van politiek mandataris in de Katholieke Partij. Karel Van Vreckem, de oudste zoon, huwde op 25 augustus 1865 met Maria Joanna Coleta De Naeyer, te Gentbrugge geboren op 1 oktober 1845 en overleden te Meerbeke op 6 februari 1927. Zij was de dochter van Angelica Van Achte (1806-1886)⁸ en Jan Gislain De Naeyer uit Meerbeke (1808-1875). Het huwelijk van Karel Van Vreckem met Maria De Naeyer bleef kinderloos.

3 Volgens de *Atlas van de buurtwegen* (1844) woonde de weduwe van Maximilien in het statige huis naast de pastorie, de huidige herberg 'Onder de linde'.

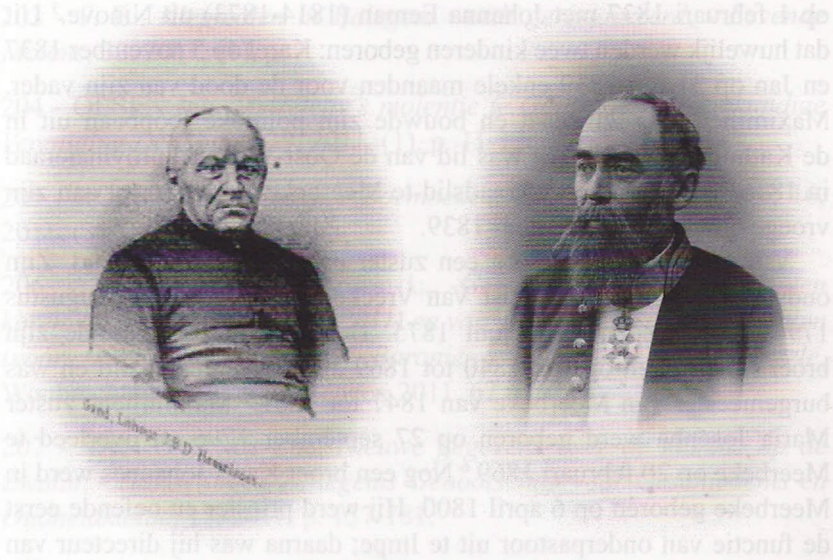
4 Maximilien was de zoon van Franciscus Van Vreckem en Maria Joanna Straetmans. Hij promoveerde tot *doctor juris* aan de Gentse Universiteit op 14 juli 1827 met de *Dissertatio inauguralis juridica de Mandato*, waarvan de tekst gedrukt is en te downloaden op Google Books.

5 Hij was landbouwer en woonde op het hof van Vreckem in de Nieuwstraat.

6 Zij woonde in het huis op de hoek van de Nieuwstraat en de Hallebaan, sinds 2000 een beschermd monument. Op haar grond werd achter haar huis later het kasteel Van Vreckem gebouwd. Ze bleef ongehuwd.

7 Zie ook Luc SCHOKKAERT, *Biografisch repertorium van de priesters van het bisdom Gent 1802-1997*. Deel II: P-Z. Index, Leuven, 1997, p. 562. Mogelijk was Karel Johannes als rustend pastoor de eerste aalmoezenier van de zusters van Maria en Jozef, die in 1855 naar Meerbeke kwamen; zie ook § 2 van deze bijdrage.

8 Met dank aan de dienst Burgerzaken van de Stad Gent voor de uitvoerige informatie over de families De Naeyer en Van Achte. Het overlijdensbericht van Angelica Van Achte, de schoonmoeder van Karel Van Vreckem, is opgenomen in *De Denderbode* van 7/02/ 1886 (Stadsarchief Aalst, elektronische databank D.A.D.D.).

Portretten van pastoor Karel Van Vreckem en senator Karel van Vreckem.
(Kloosterarchief van de zusters van Maria en Jozef te Erpe-Mere en Kerker-
chief Meerbeke)

Schoonvader Jan Gislain De Naeyer bouwde een loopbaan uit als advocaat aan het hof van Beroep te Gent, woonde te Gentbrugge maar bleef politiek en sociaal met Meerbeke verbonden.⁹ Zijn grote politieke carrière verliep binnen de Katholieke Partij. Hij werd van 1838 tot 1843 provincieraadslid voor het kanton Ninove in opvolging van vader Maximilien Van Vreckem en was van 1843 tot 1847 en van 1852 tot 1874 gedurende bijna 30 jaar volksvertegenwoordiger voor het arrondissement Aalst.

Karel Van Vreckem zette het sociale en politieke engagement van zijn vader en schoonvader voort. Zijn politieke loopbaan is ronduit indrukwekkend. Hij was gedurende 52 jaar van 1869 tot 1921 gemeenteraadslid te Meerbeke, was er schepen van 1882 tot 1889 en burgemeester van 1889 tot 1908. Hij was ook provincieraadslid voor het kanton Ninove van 1864 tot 1878 en provinciaal gedeputeerde van

9 Ook de familie De Naeyer is al in de 17de en de 18de eeuw in Meerbeke een sociaal-politiek en religieus bewogen geslacht, verbonden met de familie Cosyns en andere (M. COCK - R. COSYNS, *Une famille notable. De familie Cosyns. Deel II*, in: *Het Land van Aalst*, 62, 2010, p. 91 e.v.). Jan Gislain De Naeyer was de zoon van Martinus De Naeyer († 5 okt. 1820) en Judoca Snoeck, grondeigenares uit Gent. Hij huwde eerst met Marie Virginie Loncke uit Gent († 7 maart 1841) en daarna op 30 december 1841 met Angelica Van Achte. Hij had bij deze vrouw twee kinderen. Zijn zoon Désiré werd notaris te Gentbrugge en diens dochter Angélique huwde met de Gentse notaris Joseph Claeys Bouuaert.

1873 tot 1878. Van 1878 tot 1912 was hij ononderbroken senator voor het arrondissement Aalst/Oudenaarde.

Het leven van Karels broer Jan was korter en zijn politieke carrière beperkter. Hij volgde zijn broer Karel op als provincieraadslid in 1879 en bleef dit tot aan zijn vroegtijdige dood in 1889. Hij was tevens geëngageerd in de Ninoofse gemeenteraad, was er raadslid van 1869 tot 1881 en schepen van 1870 tot 1879. Hij was de eerste voorzitter van de Ninoofse 'Werkliedenbond'. Jan was gehuwd met Maria-Josephina Heremans. Ook dit huwelijk was kinderloos.

We zien dus met Maximilien Van Vreckem, Jan De Naeyer, Karel en Jan Van Vreckem een haast permanente vertegenwoordiging van een lid van de familie Van Vreckem in de provincieraad vanaf 1836 tot 1889. Tevens is de familie voortdurend aanwezig in de Meerbeekse gemeenteraad van 1836 tot 1921 als gemeenteraadslid, schepen en tweemaal als burgemeester met Maximilien, Jan Baptist en Karel. Daarnaast hebben de families Van Vreckem en De Naeyer van 1843 tot 1912 een nationale invloed door het langdurige mandaat van volksvertegenwoordiger en senator voor de Katholieke Partij. Wat Meerbeke betreft, moet daar voor Karel nog het mandaat van lid en voorzitter van de kerkfabriek aan toegevoegd worden.

Door hun al eeuwenlange vertegenwoordiging in het politieke leven in Meerbeke en omgeving waren de families Van Vreckem en De Naeyer als oude notabele families van grondbezitters sterk verbonden met het lot van de Meerbeekse bevolking.¹⁰ Het waren geen families van industriëlen, die via de Katholieke Partij de belangen van het industrieel kapitaal moesten verdedigen, zoals Charles Woeste dat deed te Aalst. Hun bekommering betrof de sociale vooruitgang en de religieuze en culturele verheffing van de bevolking. Daarin investeerden zij op een paternalistische wijze een groot deel van hun familiefortuin. Zij manifesteerden zich als weldoeners van de Kerk en van het volk, en wensten wederkerig op die manier door het volk erkend te worden.

Hoewel het overdreven is te spreken van een Vlaamse reflex, pleitte Karel Van Vreckem in 1898 in de senaat voor het principe om de wetgeving op evenwaardige wijze in de beide landstalen op te stellen. Voor zijn inzet voor de vernederlandsing van het gerecht werd hij in de lokale pers herhaaldelijk geprezen. Zo zijn ook de teksten op het familiegraf in het Nederlands en niet in het Frans.

Het engagement van de families Van Vreckem en De Naeyer paste

¹⁰ Beide families waren grote pachters van de bezittingen van het Nijvelse abdij te Meerbeke en kochten die gepachte eigendommen in met de Franse revolutie (J. DE MAESENEER, *Over grootgrondbezit en grote hoeven te Meerbeke, 17de-19de eeuw*, in: *Meerbeke verEEUWigd 1900-2000*, Meerbeke, 2001, p. 51-64.

in het katholiek conservatieve ultramontaanse gedachtegoed.¹¹ Men idealiseerde de middeleeuwse standenmaatschappij met een elite van clerus en notabelen aan de top en met aandacht voor het lot van de zwakkeren. Karel Van Vreckem was inderdaad begaan met het sociale lot van de Ninoofse werklieden. Bij het grafmonument van de familie Van Vreckem op het kerkhof in Meerbeke staat een gedenksteen in de vorm van een bloemenkrans waarop de inscriptie 'De vereenigde werklieden van Ninove aan hunnen voorzitter'. Karel werd inderdaad voorzitter in opvolging van zijn populaire jongere broer Jan, die overleed in 1889. In 1894 schonk hij de grond en financierde hij de bouw van de 'Werkmanskring' te Ninove.¹² Een gedenksteen van Karel voor zijn broer Jan is daar nog aanwezig.¹³

2. De familie Van Vreckem: de stichting van het klooster, de bouw van het klooster en van de vrije lagere school te Meerbeke

Op 4 september 1855 kwamen de eerste zusters van Maria en Jozef, een Geraardsbergse congregatie gesticht door kanunnik Constant van Crombrugge, te Meerbeke aan op verzoek van E.H. Karel Van Vreckem, rustend pastoor.¹⁴ Zij vestigden zich op de gronden naast het kerkhof. Zij zouden er een lagere school voor kleuters en meisjes beheren en een klein rusthuis voor vrouwen inrichten. Het perceel dat zij betrokken, was al vóór 1855 in drie secties opgedeeld en dat bleef nadien zo behouden: links de school, in het midden het klooster en rechts het hospice.

Het klooster was aanvankelijk gehuisvest in een bestaand gebouw, dat in 1844 eigendom was van Charles Walckiers. Het nog bestaande stoere gebouw van de lagere school was in 1844 eigendom van het Bureel van Weldadigheid.

Voor het hospice geven de schaarse bronnen aan dat de bouw ervan

11 Voor dit wereldbeeld, zie Jan DE MAEYER, e.a., *De Sint-Lucasscholen en de neogotiek, 1862-1914* (KADOC-studies 5), Leuven, 1988.

12 *Standaerd* van 24/06/1894 (Aalst, Stadsarchief; elektronische databank D.A.D.D.). Het betreft het gebouw naast de Koepoort, vandaag nog steeds gekend als 'De Kring'. Diensten van het ACW zijn er nu nog gevestigd.

13 De steen is ingemetseld langs de binnenkant van de omheiningmuur, vlak naast de Koepoort.

14 Door bemiddeling van Marcel Cock konden we het zeer beknopte dossier inkijken dat van het Meerbeekse klooster nog bewaard wordt bij de zusters van Maria en Jozef in hun klooster bij het rusthuis Avondzon te Erpe-Mere, waarvoor dank.

in 1876 begon is en dat het op 1 oktober 1886 werd ingezegend.¹⁵ Hier rijst de vraag of een bestaande woning, in 1844 eigendom van Charles Foubert, vergroot werd, dan wel of het om een complete nieuwbouwing ging.

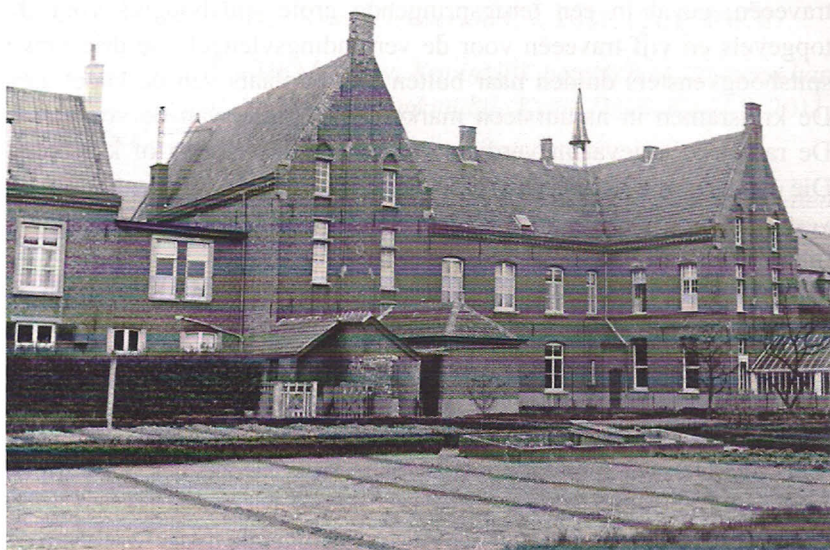
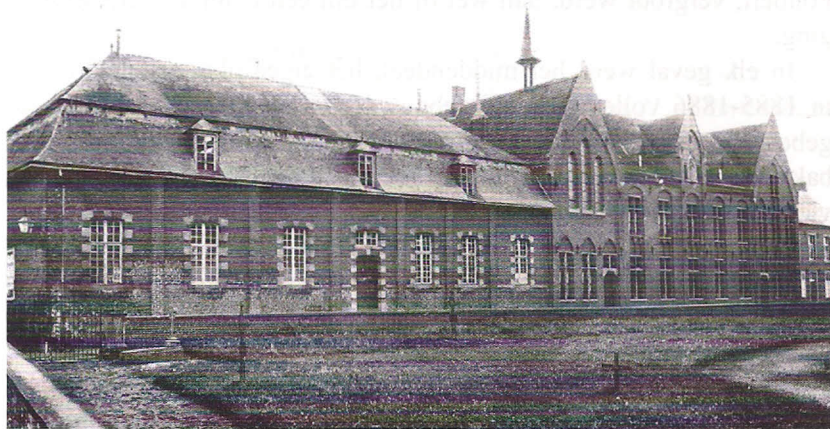
In elk geval werd het middendeel, het eigenlijke zustersklooster, in 1885-1886 volledig nieuw gebouwd. Op de plaats van een ouder gebouw kwam het huidige neogotische klooster. Dit gebouw is fel rode baksteen met een plattegrond in U-vorm, bevat links en rechts twee vleugels onder een hoog zadeldak, die met de topgevels naar het kerkhof en de kloostertuin gericht zijn. De daken zijn bedekt met pannen. Die twee vleugels worden verbonden door een dwarse vleugel, waarvan de voorgevel in de middelste travee bekroond is met een kleine geveltop waarin de nis met het beeld van Berlendis en de herdenkingstekst de blikvangers zijn. De kroonlijst is mooi uitgewerkt in uitkragende lagen van baksteen in een decoratief verband. Twee dakkapellen, op oude foto's nog aanwezig, zijn geëlimineerd. De linkervleugel herbergde op de eerste verdieping de kapel. Dat dak droeg een kleine dakruiter. De voorgevel van elf traveeën is mooi symmetrisch uitgebouwd: drie traveeën, gevat in een terugspringende grote spitsboognis voor de topgevels en vijf traveeën voor de verbindingsvleugel. De drie ranke spitsboogvensters duiden naar buiten toe de plaats van de kapel aan. De kruisramen in natuursteen markeren het ritme van de voorgevel. De ramen zijn gevat in verdiepte nissen met spitsboog of korbboog. Die nissen bewerkstelligen het evenwicht tussen horizontaliteit en verticaliteit en brengen door het spel van licht en schaduw levendigheid in het gevelvlak.

Tussen het klooster en de Nieuwstraat lag toen de kloostertuin of de boerderij, die was omsloten door een muur met op de hoek van Nieuwstraat en Hallebaan een kapel. Nu is die tuin ingenomen door de schoolinfrastructuur.

Neogotische stijlelementen ontbreken in de lijstgevel langs de tuinzijde. De twee ranke topgevels, waarvan er slechts één bewaard is, hebben wel een prachtige neogotische structuur. De opwaartse beweging wordt geaccentueerd door het centrale uitspringende metselwerk van de schoorsteen, dat links en rechts geflankeerd is door smalle verdiepte nissen waarin de ramen zijn geplaatst.

De basisstructuur van de interieurindeling is haast intact bewaard. Het dakgebinte is nog in goede staat. Jammer is de neogotische aankleding

¹⁵ Zowel voor de school als voor het hospice ontbreken archiefgegevens over de ontwerper. Mogen we voor het hospice denken aan architect Eugène Carpentier, die in dezelfde periode het kasteel van Karel Van Vreckem, ontwierp? Voor dit bouwproject, zie § 3 van deze bijdrage.

Voor- en achterzijde van het klooster met links het schoolgebouw en rechts het hospice; toestand begin 20ste eeuw.

(Kloosterarchief van de zusters van Maria en Jozef)

van het interieur totaal verwoest. Hier en daar is nog een fragment van een banderol met neogotische tekst te zien. De twee trappen en enkele deuren zijn nog origineel.

De datering van het neogotische kloostergebouw en de namen van de milde weldoeners staan in gotisch letterschrift onder het beeld van Berlendis gebeiteld. Het schrift heeft de typische signatuur van de kalligrafie zoals die aan de Gentse Sint-Lucasschool werd beoefend.

De tekst luidt:

*SANCTÆ BERLENDI CAR.. CAR.. ET JOHAN.
DICATUM AB VAN VRECKEM.
RECTUM ANNO 1885*

(Aan de heilige Berlendis opgedragen door Karel, Karel en Jan Van Vreckem; opgericht in het jaar 1885)

In 1885 was de schoolstrijd (1879-1884) pas voorbij. De bouw van het neogotische klooster paste zeker in het prestige dat de senator aan het katholieke vrije onderwijs in zijn gemeente wilde geven. Het beeld van Berlendis is eerst in 1898 geplaatst.¹⁶ Het is in een andere natuursteen gekapt dan de omringende nis en de gedenkplaat. De datum 1898 is betekenisvol, omdat in dat jaar het grote jubelfeest plaats greep van de viering van het twaalfhonderdste sterfjaar van Berlendis. Dit feest werd in aanwezigheid van de kardinaal, de pauselijke nuntius, de Belgische bisschoppen en tienduizenden gelovigen gevierd. Karel Van Vreckem was toen burgemeester. Hij had als Meerbekenaar een grote devotie tot Berlendis. De aanwezigheid van een plaatselijke vroegmiddeleeuwse heilige riep toen gevoelens van lokale en nationale trots op. Die Berlendisverering is een zeer specifiek element in het leven van Karel Van Vreckem.

De op de gedenksteen eerst genoemde Karel (Carolus) van Vreckem is zonder twijfel de stichter van het klooster, de pastoor op rust die in 1872 overleed en de oom van de tweede vermelde Karel. Vermoedelijk liet hij zijn erfenis na voor de oprichting van het klooster, de school en het hospice. Die tweede Karel is de toenmalige senator, die een deel van zijn fortuin in de bouw van het klooster en de school stak. De derde naam Jan (Johannes) is die van de jongere broer van de senator, die toen provincieraadslid was en overleed in 1889.

In 1901-1906 kende de school een nieuwe uitbreiding met klasgebouwen op de hoek van de Nieuwstraat en de Berlendisstraat.

16 Volgens een tekst in het kloosterarchief Zusters van Maria en Jozef.

Centrale topgevel van het klooster met het beeld van de h. Berendis en de herdenkingstekst. Huidige toestand.

Gedenksteen in de voorgevel van het klooster ter herinnering aan de stichters en weldoeners.

Steen met de initialen van Van Vreckem-De Naeyer in de gevel van het schoolgebouw uit 1901, zijde van de Nieuwstraat.

(foto's Dirk Van de Perre)

Opnieuw financierde het echtpaar Karel Van Vreckem en Maria De Naeyer de werken. De initialen van hun naam (VV-DN) zijn telkens op een plaat onder de deksteen van de pilasters (kant Nieuwstraat) aanwezig. Voor hun mecenaat werd hun in 1902 uitvoerig hulde gebracht door de Meerbeekse bevolking, de school en de zusters.¹⁷ Na de dood van haar man stelde de kinderloze Maria De Naeyer een testament op waarbij aan de zusters de gebouwen en gronden van het nieuwe schoolgebouw werden geschonken. Een neogotische gedenkplaat bij de ingangdeur van het neogotische klooster herinnert aan dit gulle mecenaat. De tekst luidt:

God / loone
E.H. pastoor / Karel Van Vreckem,
Welachtbare / Heer en mevrouw
Karel Van Vreckem
Maria De Naeyer
Edelmoedige stichters.
1855 - 1906 – 1927

De plaat is vermoedelijk in 1927 aangebracht. Qua vormgeving is ze zeer gelijkend met de graafplaat die in datzelfde jaar ter gedachtenis van het echtpaar Van Vreckem-De Naeyer is geplaatst naast het familiegraf in de buitenmuur van de sacristie. De data verwijzen naar de stichting van het klooster in 1855, de bouw en afwerking van de nieuwe schoolgebouwen in 1906 en het legaat van Maria De Naeyer bij haar dood in 1927.

De verdere evolutie van het klooster is kort samengevat. De nonnen van het klooster, bevolkt door een achttal zusters, runden de school (gemengde bewaarschool en lagere school voor meisjes) en het hospice waar een tiental bejaarden verbleven. De school groeide samen met de Meerbeekse bevolking. Het aantal zusters verminderde na de Tweede Wereldoorlog en vrouwelijke lekenleerkrachten deden hun intrede. Het hospice werd gesloten in 1968. Na 1972 werd het gebouw afgebroken

17 Hierover wordt uitvoerig bericht in William MATTENS, *Grasduinen in het onderwijs...*, in: *Meerbeke verEEUWigd. 1900-2000*, p. 182-198, vooral p. 188. De wijding en inhuldiging op 6 januari 1902 lijken om de afwerking van de gelijkvloerse verdieping te gaan. In de gevel is het jaartal 1901 aangebracht. Volgens het archief van de zusters was het gebouw pas in 1906 volledig klaar. Over de architect bestaan geen gegevens. Stefaan Mortier, die in dezelfde periode plannen maakte voor het kasteel van Karel Van Vreckem, is een mogelijkheid. De klasebouwen zijn stevig, maar fantasieloos. Neogotische elementen ontbreken. De initialen VV-DN zijn in een art-decostijl uitgewerkt. De gebouwen zijn in 2008 gerenoveerd en maken deel uit van het beschermde dorpsgezicht.

om plaats te maken voor schoolinfrastructuur (nu fietsenstalling).

In een krantenartikel (in of kort na 1970) is er sprake om ook het neogotische gebouw af te breken en wordt de start van de bouw van een nieuw modern aangepast klooster aangekondigd in de voormalige kloostertuin.¹⁸ De zusters droegen op 15 maart 1972 hun oude kloostergebouw over aan de vzw Parochiale Werken Meerbeke.¹⁹ Het gebouw werd dan opengesteld voor parochiale verenigingen; o.m. jeugdclub Dansana in 1972 en jeugdhuis Het Uur in 1987 kregen er lokalen.²⁰ In 1987 verliet de laatste zuster bij haar op pensioenstelling de school. De voormalige jongensschool, toen een filiaal van het Ninoofse Sint-Aloysiuscollege, fuseerde met de zusterschool, verliet haar lokalen in de gebouwen van het huidige cultuurcentrum 'De Linde' en verhuisde naar de gebouwen van de zusterschool. Op 24 maart 1994 werd de zustercommunauteit te Meerbeke opgeheven en vertrokken de laatste zusters naar hun klooster te Erpe-Mere.

Het neogotische kloostergebouw werd dus al in 1972 door de congregatie verlaten. Er volgde geen afbraak, maar het gebouw werd wel aan zijn lot overgelaten. De kapel werd zo goed als leeggeplunderd. Zwerfduiven, regen en wind kregen er vrij spel. In 2000 werd het neogotische kloostergebouw als monument beschermd. Nadat het gebouw in 2010 brandonveilig werd verklaard, trok ook jeugdclub Dansana er weg. Het beschermde gebouw, dat stedenbouwkundig als nutzone ingekleurd staat, werd door vzw Parochiale Werken op 28 juni 2011 aan de vzw Vrije Basisschool Meerbeke verkocht.²¹ Het schoolbestuur heeft de restauratieprocedure van het gebouw in 2012 opgestart.²²

3. Karel Van Vreckem en zijn architecten. Pieter Van Kerkhove, ontwerper van uitbreidingswerken aan het kasteel en van het neogotische kloostergebouw

Tijdens de politieke carrière van Karel Van Vreckem zijn er voor werken aan de Meerbeekse kerk drie namen van architecten bekend. Vooreerst maakte de Sint-Niklase stadsarchitect Edmond Serrure (1832-1911) in 1873 vergaande plannen voor een volledige neogotische verbouwing

18 Niet gedateerd krantenartikel in het archief van de zusters.

19 Akte verleden voor notaris R. Poodts, Meerbeke.

20 Daarover ook: *Meerbeke verEEUWigd. 1900-2000*, p. 305-306.

21 Akte verleden voor notaris T. Van Sinay, Meerbeke.

22 De recente geschiedenis is me gedeeld door Marcel Cock, die lid is van het schoolbestuur.

van de Meerbeekse kerk.²³ Die plannen werden niet uitgevoerd. Vervolgens kreeg Pieter Van Kerkhove, toen provinciaal architect, in 1882-1883 de opdracht van de Kerkfabriek om een rapport over de toestand van de voorgevel op te stellen.²⁴ Tenslotte kreeg vanaf 1883 tot 1910 de Aalsterse stadsarchitect Julius Goethals (1855-1918) een reeks kleine restauratieopdrachten toegewezen.²⁵ Hij maakte de plannen voor de nieuwe sacristie in 1884, ontwierp de tracering van het neogotische raam in de noordelijke dwarsbeuk en voerde herstellingen uit aan de voorgevel en de daken. Zoals Serrure droomde ook hij van een volledige neogotische facelift van de kerk en maakte hiertoe in 1889 (gelukkig) niet uitgevoerde plannen. Of Karel Van Vreckem persoonlijk betrokken was bij de keuze van de architecten, is op basis van het archief niet uit te maken.

Een persoonlijke keuze van de architect heeft Karel Van Vreckem wel kunnen maken bij de bouw en de nadien haast permanente verbouwing van zijn kasteel. Dit thans afgebroken kasteel was eigenlijk een groot landhuis met de allures van een klein kasteel. Het werd gebouwd op de hoek van de Nieuwstraat en de Hallebaan. Het sloot het straatplein voor de kerk in het zuiden af. Het werd na jarenlange leegstand afgebroken na Wereldoorlog II voor de verbreding van de Hallebaan. Het koetshuis is nog bewaard en bewoond door familie van de voormalige burgemeester Etienne Cosyns (1920-2003), die het landgoed van Van Vreckem verwierf en er zijn witte villa bouwde, dieper ingeplant op het domein.

- 23 E. Serrure kreeg nog een klassieke academische opleiding en ontwierp aanvankelijk in een traditionele eclectische stijl. Na 1870 evolueerde hij in de richting van de neogotiek. Voor de plannen, zie Kerkarchief Meerbeke, nr. 33.
- 24 Ninove, Stadsarchief, Modern Gemeentelijk archief Meerbeke, Gemeenteraadsverslag van 16 febr. 1883. Verslag aangebracht door Karel Van Vreckem, die toen schepen was.
- 25 Julius Goethals was een Gentse Sint-Lucasarchitect met neogotische opleiding, die afstudeerde in 1877. Bekende werken van hem zijn de kerken van Pamel, Mijlbeek (Aalst) en Strijpen. Hij was tevens directeur van de Aalsterse Tekenenacademie. Zijn architectuur heeft door het gebruik van baksteen van verschillende kleur een meer decoratief en lokaal karakter dan de zuivere vroege neogotiek. Voor de plannen en de briefwisseling, zie Kerkarchief Meerbeke, nrs. 34-43, 45-50. In een vroegere publicatie D. VAN DE PERRE en L. ROBIJNS, *De Sint-Pieter-en Sint-Berlendiskerk te Meerbeke*, Gent, 2006, p. 75 schreef ik, zoals nu blijkt ten onrechte, ook het kloostergebouw toe aan Goethals, ervan uitgaande dat op hetzelfde moment geen twee neogotische architecten zouden werkzaam zijn bij kerkelijke opdrachten te Meerbeke. Voor een biografie van Julius Goethals, zie H. VAN HERREWEGHEN, *100 jaar Gaugericuskerk te Pamel (1903-2003)*, DF-Klokje, 28ste jg (extranummer), Roosdaal, 2003, p. 56.

Het archief met de plannen voor de bouw van dit kasteel is zeer uitvoerig en berust thans bij KADOC te Leuven.²⁶ Voor Karel Van Vreckem was dit kasteel de realisatie van een droom. Voortdurend werden plannen voor uitbreiding en verandering gemaakt. Hij hield zich met de bouw persoonlijk bezig, gaf commentaar op de ontwerpen, vroeg om nieuwe plannen en voerde ze dan toch weer niet uit. Ongeveer gedurende dertig jaar is hij met bouwen en verbouwen bezig geweest. Het ligt dan ook voor de hand dat hij zeer kieskeurig moet geweest zijn in zijn keuze van de architect.

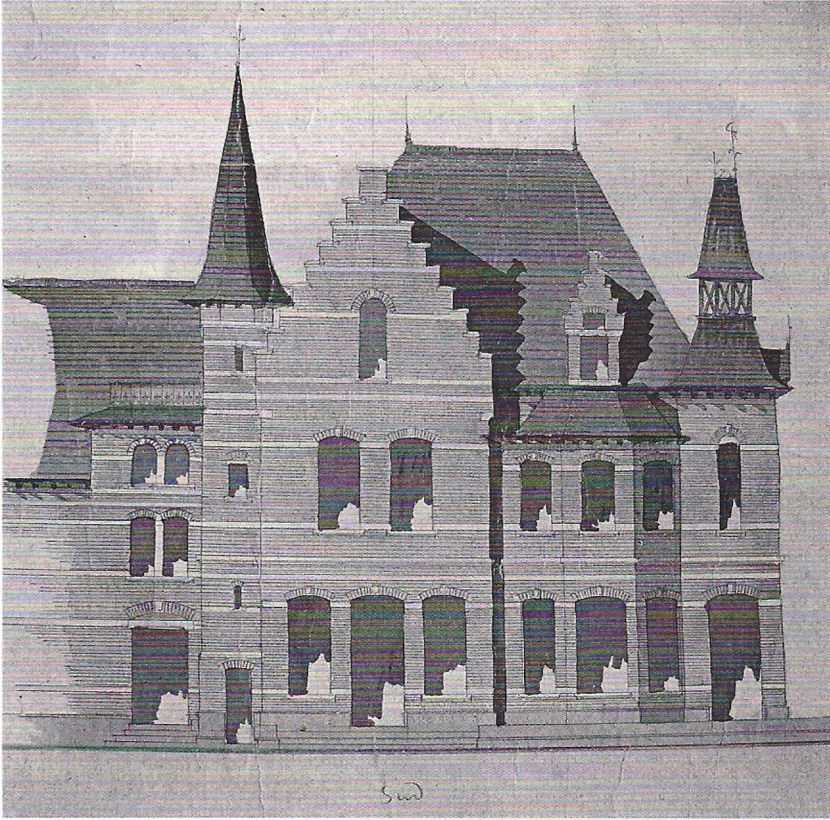
De nog bewaarde uitvoeringsplannen werden van juli 1876 tot augustus 1877 gemaakt door architect Eugène Carpentier uit Beloeil, een oudere architect met een nationale faam.²⁷ Het werd een landhuis in traditionele stijl met trapgevels en een toren.²⁸ Waarom er nadien een wissel van architect kwam, is niet duidelijk. Was Carpentier te oud of ziek? Was Van Vreckem overrompeld door het succes van de jonge neogotische architect Van Kerkhove? Want op 13 juli 1881 maakte Pieter Van Kerkhove (1847-1889) plannen voor een vergroting, die het landhuis een nog meer imposant karakter moesten geven. Op 15 maart 1884 diende Van Kerkhove opnieuw plannen in. Wat er van die plannen precies is uitgevoerd, is moeilijk uit te maken. Van Kerkhove, die tevens provinciaal architect was, stierf jong ten gevolge van een ongeneeslijke ziekte. Nadien trok Karel Van Vreckem van 1902 tot 1906 de nieuwe provinciale architect Stefaan Mortier (1857-1934) aan.²⁹ Aan het kasteel moest nog een grote zaal met loggia worden toegevoegd. Er werden veel ontwerpsschetsen gemaakt. Steeds veranderde de opdrachtgever van gedacht. Hij verontschuldigde zich

26 Hoe kwam dit archief bij KADOC terecht? Stefaan Mortier, provinciaal architect en voorzitter van het Sint-Lucas Guild, liet zijn persoonlijk archief na aan het Gentse Sint-Lucasinstituut, waar zijn zeer uitgebreide plannencollectie bewaard werd tot 2002. Toen verwierf KADOC het Gentse Sint-Lucasarchief, waarvan de inventarisatie nu nog loopt. Mortier zelf werkte in opdracht van Van Vreckem aan het kasteel (zie verder) en heeft zo een aantal plannen van zijn voorgangers Carpentier en Van Kerkhove in handen gekregen en uiteraard heeft hij ook de eigen ontwerpplannen bewaard. Over het belang van het Fonds Mortier, zie M. BOURGOIS, *Fonds Stefaan Mortier (1857-1934) in het patrimonium Sint-Lucas Gent*, in: *Jaarboek 1993-1994 Hoger Architectuurinstituut Sint-Lucas*, Gent, 1994, p. 23-35.

27 Geboren te Kortrijk in 1819 en overleden te Beloeil in 1886. Ontwierp o.m. het Brouckèreplein te Brussel, de kerken van Beloeil en van Châtelet. Hij studeerde aan de Brusselse Academie en werd lid van de Kon. Commissie voor Monumenten. Als leerling van J.J. Dumont kwam hij in het vaarwater van de neogotiek terecht. Zie J. DE MAEYER, *De Sint-Lucasscholen*, p. 44-46, 414 en 417.

28 KADOC-Leuven, Archief Sint-Lucas Gent, 289.1 (plannen Carpentier en Van Kerkhove).

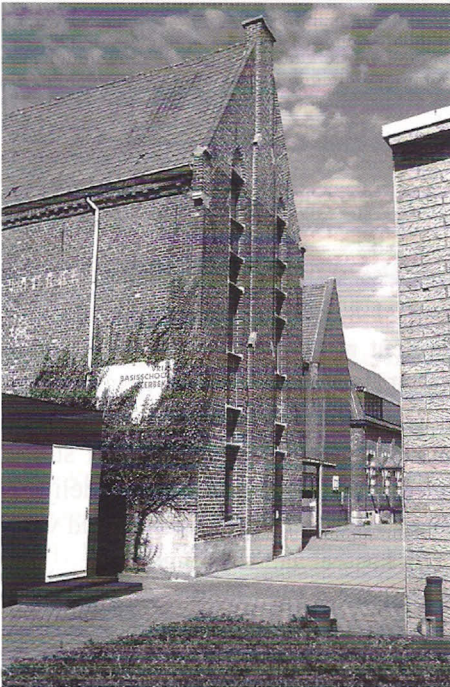
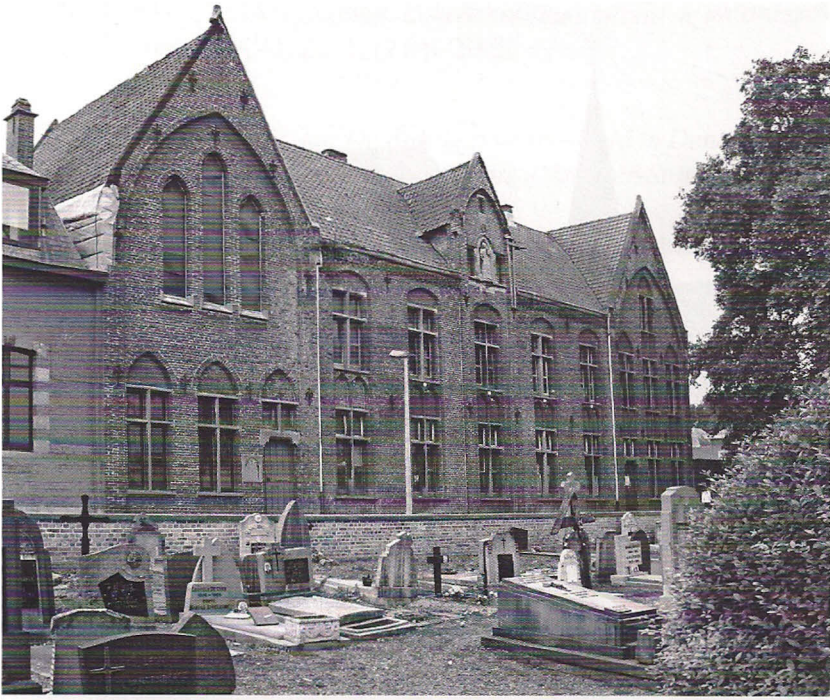
29 Ibidem, 72.21 (plannen Mortier en Vaerwyck) en 724 (briefwisseling Mortier-Van Vreckem). Met dank voor de medewerking van het KADOC-personeel voor de hulp bij het opzoeken van de plannen in de nog niet volledig geïnventariseerde collectie.

Ontwerpplan voor de vergroting van het kasteel door Pieter Van Kerkhove in 1884. Ontwerp voor de zuidgevel.
(Leuven, Kadoc, Archief Sint-Lucas Gent, nr. 289.1)

hiervoor in een brief aan Mortier op 21-8-1903: “Vous remarquez avec raison que nous changeons facilement nos projects.” Mortier werkte voor die opdracht samen met de jonge Hendrik Vaerwyck, maar behield de hoofdverantwoordelijkheid. Uiteindelijk werd op 31 januari 1906 aan Mortier 1000 F betaald voor zijn ontwerpen. Mortier zelf stortte 200 F door aan zijn medewerker Hendrik Vaerwyck. Vermoedelijk is het bij schetsen gebleven, omdat Van Vreckem zich stilaan te oud vond om nog grote veranderingen aan zijn kasteel aan te brengen.

Twee zaken zijn duidelijk. Van Vreckem trok de top van Belgische en de Oost-Vlaamse architecten aan en koos vanaf 1880 als katholiek notabele duidelijk voor de neogotiek, zoals die door baron Jean Baptiste

Het klooster in zijn huidige
toestand. Voorzijde langs het
kerkhof en achterzijde.

(foto's Dirk Van de Perre)

Bethune en de in 1862 te Gent opgerichte Sint-Lucasschool beoefend werd. Pieter Van Kerkhove was de eerste architect die in 1871 afstudeerde aan het Gentse instituut.³⁰ De opleiding bestond toen uit avondlessen. Overdag werkten de studenten bij een architect op een bestaand bureau. Van Kerkhove kreeg zijn vorming bij August Van Assche (1826-1907). In 1875 won hij de nationale wedstrijd voor een nieuw stadhuis van Sint-Niklaas, een werk dat in 1878 voltooid werd. Dat werd het begin van een schitterende carrière en van de maatschappelijke doorbraak van de neogotische Sint-Lucasarchitecten. In 1879 werd hij provinciaal bouwmeester. Dit ambt werd gecombineerd met een private praktijk. Door zijn opleiding en door zijn contact met baron Bethune, leerde hij de Engelse (puginiaanse) neogotiek kennen, die zich inspireerde op de archeologische kennis van de vroeggotiek.³¹ Van Kerkhove was tevens de eerste voorzitter van het in 1886 gestichte Gild van Sint-Lucas en Sint-Jozef, de vereniging van oud-studenten en sympathisanten van het Gentse Sint-Lucasinstituut. Hij werd opgevolgd én als provinciaal architect én als voorzitter van dat Gild door Stefaan Mortier (1857-1934).³² Diens medewerker Hendrik Vaerwyck was eveneens een Sint-Lucasproduct.³³ In hoeverre Van Vreckem zelf contact heeft gehad met baron Bethune of met Sint-Lucas is uit het archief niet op te maken. Zijn functie te Gent als provinciaal raadslid van 1864 tot 1878 en als bestendig afgevaardigde maken dergelijke contacten zeer aannemelijk. Zeker heeft zijn functie van gedeputeerde contacten met de provinciale architecten vergemakkelijkt.

Dat Karel Van Vreckem niet alleen voor zijn kasteel, maar ook voor de bouw van het klooster, dat hij en zijn familie financierde, zelf de architect heeft aangeduid, ligt voor de hand. De keuze voor Pieter Van Kerkhove ligt eveneens voor de hand, omdat die in dezelfde periode ontwerpen voor het kasteel Van Vreckem maakte. Die naam wordt formeel bevestigd in het *Liber memorialis* van de Meerbeekse pastoor. Hij noteert: *Anno 1885. Construi coepit hospitium...Opus perfectum*

30 Voor de lijst van de afgestudeerde architecten van Sint-Lucas en de organisatie van het onderwijs, zie D. VAN DE PERRE, *Op de grens van twee werelden. Beeld van het architectuuronderwijs aan het Sint-Lucasinstituut te Gent in de periode 1919-1965/1974*, Gent, 2003, p. 21 en 174-181.

31 Grondleggers daarvan waren August Pugin (1812-1852) en zoon Edward (1834-1875). Hun opvattingen werden overgenomen door J.B. Bethune (1821-1894) en de Sint-Lucasschool te Gent. Zie J. DE MAEYER, *De Sint-Lucasscholen*, p. 57-59, 240-259, 427-428.

32 Mortier studeerde af in 1877, samen met Julius Goethals. Hij was een gewaardeerd lid van de Kon. Commissie voor Monumenten en werkte o.m. samen met Joris Helleputte te Leuven en Louis Cloquet te Gent.

33 Hendrik Vaerwyck is de neef van de bekendere architect Valentin Vaerwyck (1882-1952), die Mortier opvolgde als provinciaal architect. Hendrik Vaerwyck studeerde af aan het Gentse Sint-Lucasinstituut in 1903, Valentin in 1905.

*anno 1886, dirigente provinciae architecta P. Van Kerckhove, gandensi.*³⁴ Diezelfde tekst bevestigt dat de familie Van Vreckem de geldschieter is en dat ze naast de ruwbouw ook de interieurinrichting betaald heeft. Met de term *hospitium* wordt hier het kloostergebouw bedoeld, waar men in 1885 aan begonnen is en dat samen met het hospice op 1 oktober 1886 is ingezegend. Het hospice zelf had het uitzicht van een klassieke grote woning. Tussen het hospice en het nieuwe kloostergebouw maakte een lagere bouw van één travee de verbinding tussen beide blokken, waardoor de twee blokken als één gebouw werden ervaren.³⁵

Over de plaats van het Meerbeekse kloostergebouw in het oeuvre van Van Kerckhove en in het geheel van het neogotische patrimonium moet verder onderzoek klaarheid brengen. Tot op heden is dit gebouw immers in geen enkel overzicht van neogotische architectuur opgenomen. De Inventaris van het Onroerend Erfgoed somt 14 nog bestaande werken van Van Kerckhove op, waaronder enkele schoolgebouwen (Crombeeninstituut Gent, Meisjesschool Sint-Niklaas; klooster met school der zusters franciscanessen te Gent). Een zekere stijlverwantschap van het Meerbeekse gebouw met het broederklooster te Vivenkapelle bij Damme (een werk van Jan Baptist Bethune van 1863), de modelsite voor de vroege puginiaanse neogotiek, is aanwijsbaar.³⁶ In hoeverre heeft Van Kerckhove nog mee het interieur van de kapel op de eerste verdieping bepaald en hoe zag dat interieur eruit? Er is geen enkele oude foto hiervan bewaard! Toch is wat rest nog meer dan de moeite waard. De sloop van het hospice doet wel afbraak aan het oorspronkelijke accent dat het kloostergebouw als centraal bouwvolume had.

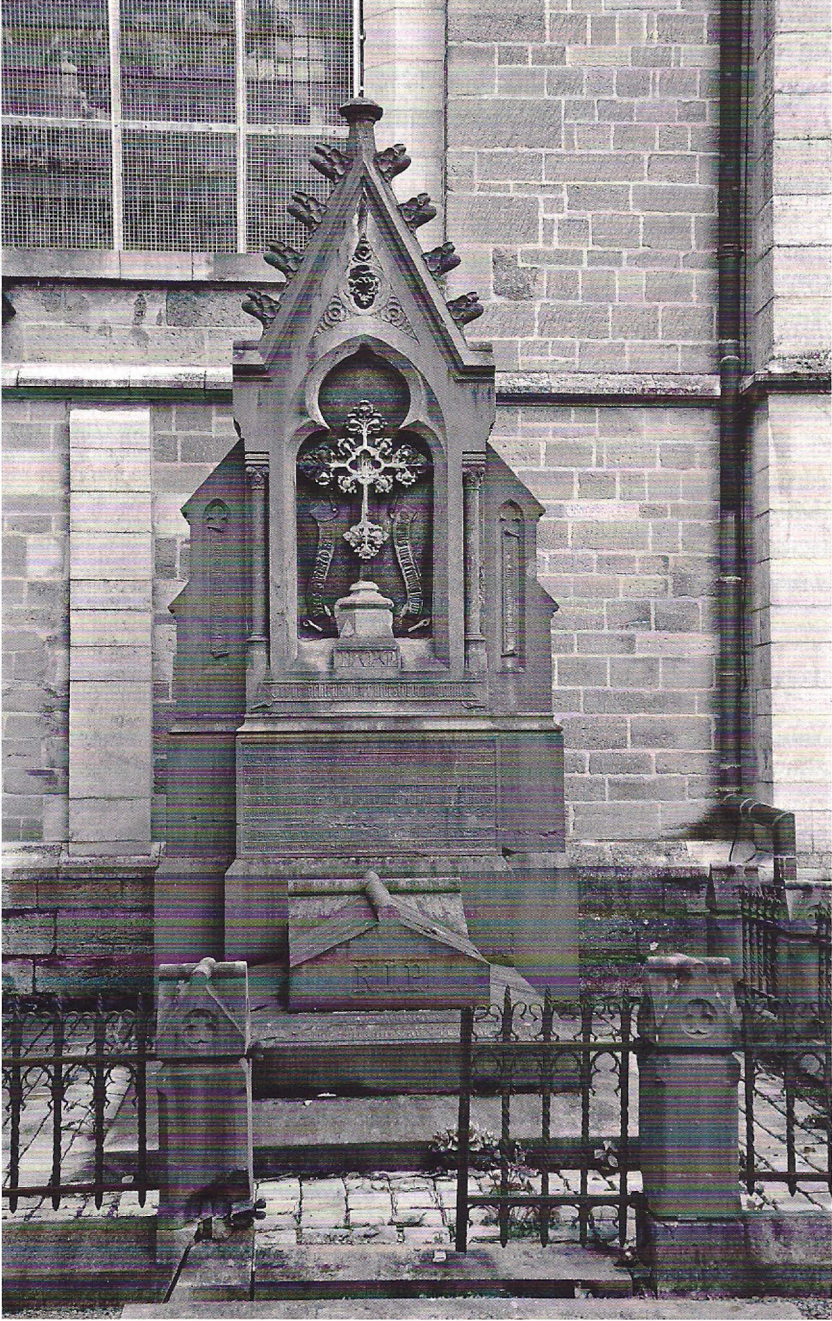
4. Het grafmonument van de familie Van Vreckem: een ander werk van Van Kerckhove?

Dit monument, rechtover de neogotische kloostergevel, leunt aan tegen de zuidelijke koormuur van de kerk en is in een zuivere neogotische stijl uitgewerkt. De grafplaat draagt het opschrift: *Begraafplaats der familie Van Vreckem*. In het opstaande gedeelte staat in een diepe neogotische nis het kruis centraal met in het hart daarvan het IHS-symbool, met links en rechts op een banderol de tekst: *Wees gegroet o kruis / o kruis onze enige hoop*. Rond de nis staat op een andere banderol: *'T is een heilig en*

34 Kerkarchief Meerbeke, nr. 598. Dit gegeven is me aangereikt door Marcel Cock, waarvoor hartelijk dank.

35 De eerste steen van het hospice zelf is, volgens het archief van de zusters, gelegd op 22 maart 1876 in aanwezigheid van de heer en mevr. Karel Van Vreckem.

36 J. DE MAEYER, *De Sint-Lucasscholen*, p. 37-39, 254-259.

Grafmonument uit 1883 van de familie Van Vreckem.
(foto Dirk Van de Perre)

zalig gedacht / voor de overledenen te bidden. Onder de nis bevindt zich de tekst: *Ter gedachtenis onzer afgestorvene familie. 1883.* Daaronder bevindt zich de gedenkplaat met de namen van de familieleden die er begraven zijn. Het gotische letterschrift is van hetzelfde type als dat op de gedenksteen van het klooster. De compact geschreven tekst luidt: *Maximilianus Josephus Ghislenus Van Vreckem, Doktor in de Rechten, geboren te Meerbeke den / 26^{en} Maart 1802 en aldaar overleden den 10^{en} X^{er} 1839 en zijne echtgenoot Maria Johanna Eeman / geboren te Ninove den 7^{en} X^{er} 1814 en aldaar overleden den 22^{en} April 1873. Maria Josepha Van Vreckem / geboren te Meerbeke den 27^{en} 7er 1796 en aldaar overleden den 20^{en} Februari 1869. Karel Johannes Van / Vreckem, oud pastoor, geboren te Meerbeke den 6^{en} April 1800 en aldaar overleden en 7^{en} Juli 1872. / Johannes-Baptista Van Vreckem, oud burgemeester van Meerbeke, aldaar geboren den 27^{en} Augusti 1794 / en overleden den 9^{en} Juni 1875. R.I.P.*

Jan Frans Van Vreckem, Doktor in de Rechten, Provinciaal Raadslid, al- / hier geboren den 31^{en} Juli 1839 en overleden den 6^{en} Maart 1889.

De opdrachtgever voor dit grafmonument was zonder twijfel Karel Van Vreckem zelf, die een waardig familiegraf wou voor zijn ouders, zijn twee ooms, zijn tante en later voor zijn broer en voor zichzelf en zijn vrouw. De naam van zijn broer Jan werd na 1883 nog in hetzelfde, maar minder gedrongen, neogotisch schrift gekapt op de gedenkplaat. Dat Pieter Van Kerkhove de ontwerper is van dit grafmonument, is zeer waarschijnlijk, daar hij in die periode ook andere opdrachten voor Karel Van Vreckem uitvoerde (kasteel, klooster, kerk).

De lichamen van Karel Van Vreckem en van zijn vrouw zijn later bijgezet in de familiegrafkelder. Hun gedenkplaat, die na 1927 is aangebracht, bevindt zich links van het grafmonument. De tekst in een moderner neogotisch schrift luidt:

† Ter zalige / gedachtenis van / Mijnheer / Karel Cornelius Joannes / Van Vreckem / oud Senator / oud Burgemeester van Meerbeke / er geboren den / 5en November 1837 / en aldaar overleden den 15 Juni 1921 / en van zijne echtgenoot / Mevrouw Maria Joanna Coleta / De Naeyer / geboren te Gentbrugge den 1 Oct. 1845 / en overleden te Meerbeke den 6 Feb. 1927 / Bidt voor hunne zielen. / R.I.P.

Het grafmonument in arduinsteen is nog in goede staat. De omheining

is echter in verval door roestvorming op het neogotische ijzerwerk. Het zou jammer zijn mocht dit grafmonument door verwaarlozing verloren gaan. Naaste familie van de senator lijkt niet meer te bestaan. Het graf heeft betekenis als neogotisch monument, als eerbetoon aan de familie Van Vreckem, die de 19de eeuwse geschiedenis van Meerbeke sociaal en politiek beheerste, en als een (vermoedelijk) oeuvre van Pieter Van Kerkhove.

Besluit

Eerder bij toeval is het klooster te Meerbeke niet afgebroken. Zonder veel motivatie is het in 2000 als monument beschermd geworden. Het neogotische stijlaspect komt nauwelijks ter sprake. Het is haast een bouwfysisch wonder dat de voorgevel van het klooster nog niet is ingestort. Het is jammer dat gebouwen eerst volkomen moeten vervallen eer ze gerestaureerd worden. Maar beter laat dan nooit. Voor het klooster van Meerbeke is er hoop op een betere toekomst. Dit gebouw blijkt in de bouwgeschiedenis van de neogotiek in Vlaanderen en in het oeuvre van Van Kerkhove belangrijk te zijn. Het kloostergebouw heeft bovendien een meerwaarde omdat de neogotische gevel paalt aan het kerkhof en een echo vormt met de zijgevel van de kerk en met het grafmonument van de familie Van Vreckem. Die densiteit van monumenten geeft aan de site van kerk, kerkhof en klooster een aparte kracht. Het klooster, het grafmonument en het kasteel zijn slechts enkele uitingen van neogotische architectuur in het 19de-eeuwse Meerbeke. Meerbeke was immers toen een plek waar de neogotiek bloeide, mede dank zij de figuur van senator en burgemeester Karel Van Vreckem. Een thema voor verdere studie!

Dirk Van de Perre

Hoogstraat 23

9401 Pollare

SIGNALEMENT

André Gysel, *Dokter Lievens. Dagboek van een arts in de loopgraven van WO I*, Tielt (Lannoo), 2012, 160 p.

Dit boek verscheen in de reeks van Lannoo over Wereldoorlog I. De auteur André Gysel is als historicus en gids in de oorlogszone van de Westhoek vertrouwd met de geschiedenis van Wereldoorlog I. Hij kwam in contact met Everard Slagmuylder (van de gelijknamige Ninoofse brouwerij), die het familiearchief van zijn bijna honderdjarige moeder Elza Lievens, bewaart. Elza Lievens is de dochter van dokter Maurice Lievens (1886-1935). Maurice Lievens, geboren en opgegroeid te Ninove, studeerde geneeskunde aan de Katholieke Universiteit Leuven (1910) en huwde in 1912 met Anna Ide, dochter van dokter Modest Ide, burgemeester van Waasmunster (1921-1927). Het jonge koppel woonde eerst een korte tijd te Denderleeuw, daarna te Knokke. Hun eerste kind Herman werd geboren in 1913 en toen Anna Ide zwanger was van haar tweede kind, de dochter Elza, brak de Eerste Wereldoorlog uit. Maurice Lievens, die zijn legerdienst had vervuld in 1906-1907 (nog via lottrekking) werd op 1 augustus 1914 gemobiliseerd om als arts in de medische dienst van het leger te functioneren. Aanvankelijk was hij gekazerneerd te Hemiksem. Na de val van Antwerpen op 9 oktober 1914, kwam hij via Knokke, waar hij op 11 oktober nog even zijn vrouw en zoontje kon begroeten, achter het IJzerfront terecht. Zijn vrouw en de op 6 december 1914 geboren Elza, die tijdens de oorlog naar het ouderlijke huis te Waasmunster waren teruggekeerd, zag hij voor het eerst terug na de oorlog op 15 november 1918. Na de oorlog kwam hij met zijn gezin in Ninove wonen en startte er een huisartspraktijk in de Beverstraat. Zijn jongere broer Jules (1894-1965), die toen de oorlog uitbrak 20 jaar was, heeft eveneens gedurende vier jaar aan het IJzerfront gevochten, maar als gewoon soldaat. Hij heeft echter geen dagboek nagelaten. Hij zette na de oorlog eerst zijn apothekersstudie voort en begon nadien apothekerspraktijk aan het Oudstrijdersplein. Dokter Lievens, die bekend stond om zijn sterk gestel en zijn atletisch vermogen, deed op een warme zomerdag bij een partijtje zwemmen in de Dender een dodelijke infectie op (rattenziekte of leptospirose), waaraan hij op 16 juli 1935 op 45-jarige leeftijd overleed. Hij stond bekend als een vrolijk en opgewekt iemand, sportief, amateur van muziek en toneel. Dat een oorlogsheld, die met zijn sterk gestel alle ontberingen

van de oorlog had overleefd, door zo een banaal voorval gevelde werd, stuitte te Ninove, zo blijkt uit de toespraken op het kerkhof, op ongeloof en consternatie. Het gezin Lievens kreeg te Ninove nog vijf kinderen, waarvan er twee vroegtijdig stierven, zodat ook na de oorlog het gezin van tegenslag niet gespaard bleef.

Maar het is niet om de boven vermelde gebeurtenissen dat over dokter Lievens dit boek verschenen is. Hij hield gedurende de ganse oorlog een dagboek bij, weliswaar niet dagelijks, maar toch zeer regelmatig. Dit dagboek was niet bedoeld als oorlogsverslaggeving, maar als 'document humain' voor zijn vrouw en kinderen, vanuit het perspectief dat hij eventueel de oorlog niet zou overleven. Het dagboek, aanvankelijk begonnen in het Frans, werd vanaf 1917 in het Nederlands opgesteld. Dokter Lievens kon in 1915 een fotoapparaat kopen in Engeland en maakte daarmee een omvangrijke reeks oorlogsfoto's, die ongeklasseerd door de familie bewaard zijn. Hij slaagde erin via een ingenieus systeem van adressering, brieven over te maken aan zijn vrouw en familie te Waasmunster. Ook deze brieven zijn bewaard gebleven. Het was zijn dochter Elza die dit archief als een kostbare schat en als herinnering aan haar vader, die zij in haar eerste vier levensjaren niet gezien had, en die zij op 20-jarige leeftijd verloor, bijhield. Het was de wens van de dochter dat de documenten alleen binnen de familie zouden blijven. Een viertal jaar geleden stemde zij er toch mee in, na het lezen van andere oorlogsdagboeken, dat het dagboek van haar vader openbaar zou worden gemaakt en in boekvorm zou gepubliceerd worden.

Van die taak kweet André Gysel zich voortreffelijk. Hij bracht een zeer toegankelijke tekst. Daartoe vertaalde hij het Franse gedeelte van het dagboek en paste de oorspronkelijke Nederlandstalige tekst aan het huidige taalgebruik aan. Zo nodig werden enkele historische verduidelijkingen door de auteur toegevoegd. De Franse tekst is in bijlage afgedrukt. Het dagboek is geïllustreerd met tientallen oorlogsfoto's van Lievens zelf en enkele foto's uit het oorlogsarchief van de auteur. Het geheel oogt als een lees- en kijkboek, met een aangename lay out.

Het dagboek wordt ingeleid met een korte schets van de familie Lievens en een beeld van Ninove tijdens de inval van de Duitsers in 1914. Voor dit laatste werd een krantenartikel uit die tijd gebruikt, en een dagboeknotitie, lopende van 21 augustus 1914 tot 22 september 1914, door een niet geïdentificeerd lid van de familie De Mont. Het boek eindigt met bijlagen, waaronder de grafreden van Jules Birmant, namen de harmonie 'Eendracht' en de Stedelijke Muziekschool, van dr.

Achtergaele, namens de Ninoofse geneesheren en van Paul De Mont, namens de Ninoofse oudstrijders. Paul De Mont (1895-1950), schrijver en politicus, was zelf oorlogsinvalide en een goede vriend van Maurice Lievens. Merkwaardig is eveneens de bijlage met een tekst van dokter Lievens met voorlichting over de gevaren van geslachtsziektes voor de soldaten tijdens de oorlog.

De kern van het boek is echter het dagboek. Daarin komt dokter Lievens over als een gevoelig man, plichtbewust, kordaat, nuchter, niet lijdend aan zelfbeklag, maar toch hevig verlangend naar een normaal gezinsleven.

Het boek brengt in woord en beeld een stuk persoonlijke geschiedenis, een familiegeschiedenis, een Ninoofse geschiedenis en ook een stuk oorlogsgeschiedenis. De oorlog was niet alleen een drama voor diegenen die verbleven aan het front, maar ook voor de zovele vrouwen en kinderen, die gedurende vier jaar zonder man of vader moesten zien te overleven aan het thuisfront. Die dualiteit komt in het dagboek sterk tot uiting. Dokter Lievens was niet alleen intens aanwezig bij de gewonde soldaten aan het front, tegelijk was hij in gedachten ook bij zijn vrouw en twee kinderen, waarvan hij het jongste nog nooit gezien had.

Het boek is te koop in de boekhandel en kost 20 euro.

Dirk Van de Perre

GESCHIEDKUNDIGE
VERENIGING
HET LAND VAN AALST

LOSSE NUMMERS - OUDE JAARGANGEN - PUBLICATIES

Los nummer: € 5 • Volledige jaargang: € 18

H. VAN ISTERDAEL, e.a., Bibliografie van de Gemeenten van het Land van Aalst (1950-1983), 2 banden - 915 blz.: € 30

G. VANDE WINKEL, W. VERNAEVE, Systematisch register op de jaargangen 1 - 50 van het geschiedkundig tijdschrift Het Land van Aalst 1949 -1998, Aalst, 1999 - 158 blz.: € 6

Sanderuskaart van het voormalige "Land van Aalst" - kleurendruk - 1998: € 5

Vijf reproducties van Sanderusprenten - kleurendruk - 1998-2000

- Waterkasteel - Moorsel
- Kasteel - Zandbergen
- Abdij Ten Roosen - Aalst
- Miniemenklooster - Geraardsbergen
- Kasteel - Idegem

per stuk: € 2,5

volledige reeks in mapje: € 10

Stadsplattegronden van Aalst (1), Ninove (2) en Geraardsbergen (2) van Jacob van Deventer (1565) - kleurendruk - 2008.

per kaartblad: € 12

volledige reeks van 5 bladen: € 50

De prijzen zijn te verhogen met de verzendingskosten. Vooraleer te bestellen, neem eerst contact op met Marc Uyttersprot : tel. 053 70 21 79.

e-mail: uyttersprot.marc@skynet.be

De verzending gebeurt na storting van het verschuldigde bedrag op rekeningnummer 393-0303276-46 van Het Land van Aalst, Asserendries 118, 9300 Aalst

DE RIEMAECKER
printing
B V B A

Nukerkeplein 9 • B-9681 Nukerke
Tel. 055 21 14 04 • Fax 055 21 20 00
info@deriemaecker.be • www.deriemaecker.be

Op de kaft is de penning van "Het Land van Aalst" (1617) weergegeven. Op de voorzijde staat het wapenschild van de twee steden Aalst en Geraardsbergen, op de achterzijde dat van de vijf baroniën Rode, Gavere, Zottegem, Boelare en Schorisse.

G. VANDE WINKEL

W. VERNAEVE

Bibliografie van het Land Van Aalst 2011

155-211

D. VAN DE PERRE

Bouwwerken van Pieter Van Kerkhove te Meerbeke
in opdracht van senator Karel Van Vreckem

212-231

SIGNALEMENT

232-234

